

Stosunki międzynarodowe i media

Dzisiaj regionalne środki masowego przekazu Republiki Białorusi mają przed sobą bardzo szerokie spektrum tematyczne, które w najbliższej przyszłości powinno znaleźć pełne odzwierciedlenie na łamach gazet miejskich, okręgowych i regionalnych. Zwróćmy uwagę na obszary, które podkreślają geografie współpracy międzynarodowej, nakreślone w Narodowej strategii zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego Republiki Białorusi do 2030 roku: Rozwój szeroko zakrojonej integracji gospodarczej z regionami Euroazjatyckiej Unii Gospodarczej, a w szczególności z Federacją Rosyjską w ramach państwa unijnego; rozszerzenie kompleksowej współpracy z regionami Unii Europejskiej, a w szczególności z "pasem sąsiedzkim" - Polską, Litwą i Łotwą; pogłębienie interakcji z regionami krajów uczestniczących w mega-projekcie "Jeden pas, jedna droga", a w szczególności z Chinami; dalsza intensyfikacja powiązań handlowych i gospodarczych z regionami krajów "dalekiego łuku" - Azją Południowo-Wschodnią, Bliskim Wschodem, Afryką, Ameryką Łacińską, a w szczególności z tymi, które mają znaczny potencjał współpracy korzystnej dla obu stron. To jest przedmiotem tego badania.

Doświadczenie zawodowe w dziennikarstwie - ponad czterdzieści pięć lat. Obecnie jest profesorem nadzwyczajnym w Katedrze Międzynarodowego Dziennikarstwa Białoruskiego Uniwersytetu Państwowego. Obszary badań: białoruska polityka zagraniczna, dziennikarstwo międzynarodowe, międzynarodowa wymiana informacji, eksport produktów i usług medialnych.

WYDAWNICTWO
NASZA WIEDZA

WYDAWNICTWO
NASZA WIEDZA

Stosunki międzynarodowe i media

Pragmatyzm współpracy dyktuje regionom

Boris Zalessky

Boris Zalessky

Stosunki międzynarodowe i media

FOR AUTHOR USE ONLY

FOR AUTHOR USE ONLY

Boris Zalessky

Stosunki międzynarodowe i media

Pragmatyzm współpracy dyktuje regionom

FOR AUTHOR USE ONLY

SciencaScripts

Imprint

Any brand names and product names mentioned in this book are subject to trademark, brand or patent protection and are trademarks or registered trademarks of their respective holders. The use of brand names, product names, common names, trade names, product descriptions etc. even without a particular marking in this work is in no way to be construed to mean that such names may be regarded as unrestricted in respect of trademark and brand protection legislation and could thus be used by anyone.

Cover image: www.ingimage.com

This book is a translation from the original published under ISBN 978-620-2-38287-8.

Publisher:

Scienca Scripts

is a trademark of

International Book Market Service Ltd., member of OmniScriptum Publishing Group

17 Meldrum Street, Beau Bassin 71504, Mauritius

Printed at: see last page

ISBN: 978-620-2-89924-6

Copyright © Boris Zalessky

Copyright © 2020 International Book Market Service Ltd., member of OmniScriptum Publishing Group

FOR AUTHOR USE ONLY

Spis treści

Białoruś: perspektywy współpracy transgranicznej między regionami i mediami	3
Białoruś - Wspólnota Niepodległych Państw: ewolucja interakcji regionalnych	11
Białoruś - Euroazjatycka Unia Gospodarcza: współpraca regionalna i media	23
Białoruś - Północny Kaukaz: aktualne kwestie dotyczące interakcji	33
Białoruś - Obwód Rostowski: możliwości zacieśnienia współpracy	41
Białoruś-Francja: od pogłębienia dialogu do skutecznych rozwiązań	49
Białoruś - Chiny: decyzje komisji ds. współpracy jako aktualny temat medialny	61
Białoruś - Afryka: punkt odniesienia - wspólny interes	71

FOR AUTHOR USE ONLY

Białoruś: perspektywy współpracy transgranicznej między regionami i mediami

W Republice Białorusi regionalne środki masowego przekazu tradycyjnie wywierają silny wpływ na swoich odbiorców. Według pierwszego wiceministra informacji Republiki Białoruś P. Legkiego "pod względem wpływu na świadomość społeczną i relacje z publicznością nie ustępują narodowym"¹. Wyjaśnia to w dużej mierze zakrojone na szeroką skalę zadania, jakie stoją dziś przed białoruską prasą regionalną w zakresie odzwierciedlenia specyfiki realizacji polityki państwowej rozwoju regionów Białorusi, której jednym z najważniejszych elementów jest pogłębianie **współpracy transgranicznej** z partnerami zagranicznymi, co oznacza m.in. odpowiedni rozwój międzynarodowego segmentu białoruskiego dziennikarstwa regionalnego. Jednocześnie przedstawiciele sfery mediów powinni postępować zgodnie z szeregiem podstawowych przepisów zawartych w dokumentach programowych.

Przypomnijmy, że na poziomie ustawodawczym w Republice Białorusi **współpraca transgraniczna** jest rozumiana jako **współpraca transgraniczna**: **po** pierwsze, interakcja z krajami zagranicznymi na poziomie regionalnym i lokalnym w celu szybkiego rozwiązywania problemów granicznych, przyciągania inwestycji zagranicznych w celu poprawy infrastruktury granicznej i transportowej, tworzenia organizacji komercyjnych z inwestycjami zagranicznymi; **po** drugie, opracowywanie i wdrażanie regionalnych projektów pomocy technicznej finansowanych przez organizacje międzynarodowe i programów w dziedzinie gospodarki, planowania terytorialnego, przedsiębiorczości, infrastruktury, informacji, **po** trzecie, "promowanie euroregionów jako formy współpracy transgranicznej w celu wyrównywania różnic w poziomach rozwoju społeczno-gospodarczego terytoriów, rozwoju² infrastruktury transgranicznej, wspólnego rozwiązywania problemów w dziedzinie ochrony przyrody, przezwyciężania nierówności w zatrudnieniu, barier kulturowych i językowych".

Narodowa Strategia Zrównoważonego Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Republiki Białorusi na okres do 2030 roku, która określa cele,

¹ Łatwe, P. Regionalne środki masowego przekazu nie powinny ustępować republikanom (w języku rosyjskim) / P. Elegky // [Zasoby elektroniczne]. - - 2018. - URL: <http://www.belta.by/opinions/view/regionalnye-smi-ne-dolzny-ustupat-respublikanskim-6366/>.

² Prawo Republiki Białorusi "Główne kierunki polityki wewnętrznej i zagranicznej Republiki Białorusi" [Zasób elektroniczny]. - - 2005. - URL: <http://laws.newsby.org/documents/laws/law0361.htm>

etapy i kierunki przejścia państwa białoruskiego do społeczeństwa postindustrialnego i innowacyjnego rozwoju gospodarki, identyfikuje regiony kraju jako miejsce, w którym należy jeszcze stworzyć solidne podstawy dla dalszego zrównoważonego rozwoju w oparciu o modernizację systemu stosunków gospodarczych i efektywne zarządzanie w celu zapewnienia równowagi między ich społecznymi, gospodarczymi i ekologicznie bezpiecznymi regionami. Strategicznym celem białoruskiej polityki regionalnej jest rozwój każdego regionu w sposób zintegrowany oraz zmniejszenie istniejących dysproporcji regionalnych, z uwzględnieniem efektywnego wykorzystania jego potencjału zasobów oraz przewagi konkurencyjnej w celu zapewnienia wysokiego poziomu życia ludności, ochrony przyrody oraz pozytywnego wkładu regionów w krajową konkurencyjność i bezpieczeństwo.

Zakłada się, że do 2030 roku polityka rozwoju regionalnego na Białorusi będzie realizowana w dwóch etapach. Pierwszy etap - do 2020 r. - przewiduje tworzenie i wspieranie centrów rozwoju regionalnego, zmniejszanie międzyregionalnego zróżnicowania w poziomie życia, restrukturyzację gospodarki regionalnej, tworzenie korzystnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości, wzmacnianie bazy zasobowej budżetów lokalnych, rozwiązywanie problemów obszarów pozostających w tyle za średnią krajową, pokonywanie barier infrastrukturalnych i instytucjonalnych w rozwoju społeczno-gospodarczym regionów oraz zwiększanie efektywności rozwoju regionalnego.

W drugim etapie - do 2030 roku - polityka rozwoju regionów Białorusi będzie ukierunkowana na "rozszerzenie samorządu lokalnego w rozwiązywaniu problemów społeczno-gospodarczych, środowiskowych i ekologicznych, zmniejszenie subsydiowania obszarów i zapewnienie wysokiego poziomu życia we wszystkich regionach³". Jednocześnie głównymi zadaniami w dłuższej perspektywie czasowej będą: poprawa podziału administracyjnego i terytorialnego; pogłębienie specjalizacji gospodarek regionów, ujawnienie ich potencjalnych szans i przewag konkurencyjnych na krajowym i **zagranicznym** rynku towarów i usług; zaawansowany rozwój miast i powiatów, które pełnią rolę ośrodków klastrów terytorialnych; poprawa społecznego poziomu życia w miarę rozwoju gospodarki; różnicowanie ich z uwzględnieniem specyfiki osadnictwa ludności, przede wszystkim na obszarach wiejskich. Jeśli chodzi o te ostatnie, to będzie to musiało odbywać się kosztem: po pierwsze, tworzenia kooperacyjnych

³ Narodowa Strategia Zrównoważonego Rozwoju Społecznego i Gospodarczego Republiki Białorusi na okres do 2030 roku. - Ministerstwo Gospodarki Republiki Białorusi. - Mińsk, 2015. - – C. 115.

łańcuchów technologicznych z produkcją w krajach Euroazjatyckiego Związku Gospodarczego w postaci struktur holdingowych i klastrów transgranicznych w obszarach przygranicznych oraz tworzenia z nimi wspólnych sojuszy marketingowych na rynkach państw trzecich; po drugie, rozwoju branż zastępujących import, ukierunkowanych na rynek Euroazjatyckiego Związku Gospodarczego, w tym poprzez tworzenie na tych rynkach oddziałów i zakładów montażowych korporacji transnarodowych.

Podstawowe postanowienia Programu rozwoju społeczno-gospodarczego Republiki Białoruś na lata 2016-2020 wyznaczają zadanie - "poprzez koncentrację zasobów na kluczowych obszarach, zdolnych do zapewnienia maksymalnego rozwoju terytoriów, efektywnego wykorzystania lokalnego potencjału zasobów i przewag konkurencyjnych" - ⁴stworzenia centrów wzrostu gospodarczego w obwodach Białorusi, w których będą koncentrować się nowoczesne struktury produkcyjne, obiekty inżynieryjne i infrastruktury społecznej. Jednocześnie najważniejszym kierunkiem polityki regionalnej jest rozwój głównych sieci i obiektów infrastruktury energetycznej, transportowej, telekomunikacyjnej i innej, zgodnie ze strategią rozwoju danego regionu. Wynika to z faktu, że rozwój infrastruktury w połączeniu z lokalizacją zakładów produkcyjnych pozwoli na zapewnienie rozwoju obszarów o trudnej sytuacji gospodarczej oraz zmniejszenie różnic w poziomie i jakości życia w miastach różnych kategorii i na obszarach wiejskich. A wsparcie dla regionów najbardziej zapóźnionych będzie wyrażało się w lokalizacji nowych organizacji, branż i warsztatów istniejących branż związanych z usługami rolniczymi i leśnymi, przetwarzaniem ich produktów, produkcją wyrobów z lokalnych surowców, rozwojem usług dla ludności i turystyki. Ważne jest również, aby kluczowe projekty obejmujące inwestycje zagraniczne oraz zaangażowanie w proces inwestycyjny nieefektywnie wykorzystywanych i wolnych zakładów produkcyjnych były przewidziane do realizacji strategicznych obszarów rozwoju regionalnego. W szczególności "inwestorzy zagraniczni będą przyciągani do realizacji projektów ważnych dla rozwoju regionalnego oraz do tworzenia infrastruktury turystycznej i społecznej, w tym poprzez aktywne kontakty międzyregionalne Sino-Białoruskie. Dodatkowym źródłem finansowania takich projektów będą pożyczki z Chin" ⁵.

⁴ Podstawowe postanowienia Programu rozwoju społeczno-gospodarczego Republiki Białorusi na lata 2016-2020 [Zasób elektroniczny]. -- 2016. - URL: <http://shod.belta.by/programma/>.

⁵ Program rozwoju społeczno-gospodarczego Republiki Białorusi na lata 2016-2020 // Rada Ministrów Republiki Białorusi [Zasób elektroniczny]. - - 2016. - URL: http://www.government.by/upload/docs/program_ek2016-2020.pdf.

W sumie planuje się utworzenie ponad 60 centrów wzrostu gospodarczego w obwodach Białorusi, które powinny obejmować dwie trzecie kraju. W procesie ich tworzenia będą brane pod uwagę trzy uzupełniające się wektory: po pierwsze, tworzenie tych ośrodków w tych regionach i miastach, gdzie istnieje na to potencjał; po drugie, tworzenie miejsc pracy poza ośrodkami wzrostu gospodarczego w ciągu jednej godziny dostępności; po trzecie, tworzenie komfortowych warunków w całym kraju, co będzie wymagało rozwiniętej nowoczesnej infrastruktury. W tym względzie działania inwestycyjne będą musiały opierać się na koordynacji trzech polityk: naukowej i technologicznej, przemysłowej i regionalnej. W celu ich realizacji Białoruś postawiła sobie za zadanie opracowanie planu industrializacji regionów, którego podstawą będą trzy główne bloki: "Pierwszy z nich to określenie priorytetowych działań gospodarczych, nisz technologicznych, odpowiednich dla nich konkretnych projektów, które będą oferowane przedsiębiorcom do wyboru przy realizacji. Drugim jest lokalizacja wybranych projektów w oparciu o specjalizację regionów i z uwzględnieniem ich zasobów ludzkich, produkcyjnych i potencjału surowcowego. Jednocześnie jednym z głównych warunków powinien stać się zrównoważony rozwój regionów. Trzecim jest stworzenie pakietu środków zachęcających na poziomie krajowym i regionalnym do realizacji projektów"⁶. Mówiąc bardziej szczegółowo o perspektywach rozwoju białoruskich regionów, wyłania się następujący obraz.

W **obwodzie brzeskim** priorytetem rozwoju powinien być przemysł wydobywczy, kompleks rolno-przemysłowy, budowa maszyn, obróbka drewna i produkcja mebli, transport i logistyka, turystyka. Ośrodkami wzrostu gospodarczego będą miasta Brześć, Baranowicze, Pińsk i przyległe obwody, a także obwody Berezowski, Prużański, Iwatszewiczowski, Kobryński i Luniniecki. Wśród głównych projektów inwestycyjnych są tutaj wymienione: modernizacja CJSC "Pinskdrv Holding Company" mająca na celu zwiększenie produkcji sklejki i elementów sklejaných do stu tysięcy metrów sześciennych rocznie; kontynuacja budowy zakładu wydobywczego i przetwórczego na bazie złoża Sitnitskoje; utworzenie IOO "Beldan" - organizacji rolno-przemysłowej zajmującej się ubojem i przetwórstwem boczku wieprzowego o wydajności 80 sztuk na godzinę; utrzymanie pełnego cyklu produkcji ołowianych baterii akumulatorowych w IOO "Exaid Technologies"; przeprowadzenie rekonstrukcji zespołu pałacowo-parkowego "Soveiki" przez siły NWO "LadaGarant".

⁶ Na Białorusi można stworzyć ponad 60 centrów wzrostu gospodarczego w obwodach - Zinovsky [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/v-belarusi-mozhet-byt-sozdano-bolee-60-tsentrov-ekonomicheskogo-rosta-v-regionah-zinovskij-272081-2017/>.

Wzrost gospodarczy w **obwodzie witebskim będzie** zapewniony przede wszystkim w dziedzinie rafinacji ropy naftowej i petrochemii, energetyki, produkcji obuwia, kompleksu rolno-przemysłowego, hutnictwa, budowy maszyn, turystyki. Obwody witebski i nowopołocki, a także witebski, orszański, brasławski, verkhnedwiński, głubokowski, miorski, lepelski, połocki, postawski i chaszniowski powinny stać się centrami atrakcyjności inwestycyjnej. Jeśli chodzi o główne projekty inwestycyjne, mówimy przede wszystkim o zakończeniu przebudowy jednostki próżniowej jednostki AVT-2 do przetwarzania pozostałego oleju opałowego oraz budowie odroczonego kompleksu koksowniczego w Naftan, OJSC, modernizacji młyna Inianego Orsha i budowie zakładów produkcyjnych: blacha i biała cyna - MMPZ Group LLC w powiecie pirackim; konstrukcje metalowe - w powiecie połockim; wyposażenie handlowe - w Modern-Expo LLC.

Rafinacja i produkcja ropy naftowej, przemysł górniczy i chemiczny, hutnictwo i budowa maszyn, przemysł celulozowo-papierniczy, przetwórstwo drewna i energia alternatywna powinny stać się kluczowymi obszarami rozwoju w **regionie Homelszczyzny**. Homel został uznany za centrum wzrostu gospodarczego, podobnie jak powiaty Homel, Mozyr, Roczica, Rogaczewsk, Żłobińsk, Swietłogorsk, Kalinkowicze, Dobrusz i Żytkowicze. A wśród głównych projektów inwestycyjnych są następujące: rekonstrukcja głównych jednostek technologicznych elektrycznych zakładów hutniczych nr 1 i nr 2 oraz budowa kompleksu stali specjalnych w JSC "Białoruska Huta" - spółce zarządzającej holdingu "Białoruskie Przedsiębiorstwo Hutnicze"; utworzenie dwóch zakładów kruszonych kamieni w obwodzie ługickim; zakład produkcji celulozy siarczanowej bielonej w Celulozowni Swetlogorsk o wydajności 400 tysięcy ton rocznie; kompleks hydrokrakingu ciężkich pozostałości olejowych w Rafinerii Olejów Mozyrskich; techniczne wyposażenie oddziału Dobruskiej Papierni Bohater Pracy w Spółce Zarządzającej Białoruskiego Holdingu Tapet z organizacją produkcji tektury powlekaney i niepowlekaney.

W **obwodzie grodzieńskim powstanie** zupełnie nowy przemysł dla całej Białorusi - energetyka jądrowa, a także produkcja chemiczna, kompleks rolnoprzemysłowy, obróbka drewna, turystyka. Nie tylko Grodno, ale również Grodno, Lida, Astravets, Mostov, Smorgon, Wołkowysk i Słonim stają się centrami wzrostu gospodarczego. Mówiąc o głównych projektach inwestycyjnych, wśród nich należy wymienić ukończenie przebudowy technicznej produkcji bezwodnika ftalowego o zdolności produkcyjne do 48 tys. ton rocznie w JSC "Lakokraska", budowę hali produkcyjnej kwasu azotowego w JSC "GrodnoAzot", realizację

projektu w Skidel na produkcję form farmaceutycznych - tabletek i kapsułek w JSC "Novalok", przebudowę kompleksu hotelowo-restauracyjnego "Grodno".

W **Mińsku voblast**, produkcja chemiczna, farmaceutyczna i chemiczna, kompleks samochodowy i rolno-przemysłowy, transport i logistyka, a także turystyka powinny wyprzedzać rozwój. Centra wzrostu gospodarczego powstaną w obwodzie żodinońskim, borysowskim, mińskim, smolewiczyskim, soligorskim, dzierżyńskim, mołodeczyskim, słuckim, puchowickim, logotypowym, nieświeżym, madelskim i wołożyńskim. Kluczowymi projektami inwestycyjnymi obwodu mińskiego będzie budowa Chińsko-Białoruskiego Parku Przemysłowego "Velikiy Kamen", zakładu górniczo-przetwórczego Slavkalii Ltd. w obwodzie lubańskim, zakładu produkcji samochodów NWAO "Belji", zakładu przetwórstwa mleka Nesvizh Baby Food LLC, kompleksu transportowo-logistycznego w wolnej strefie ekonomicznej "Mińsk", a także przebudowa produkcji ampułek w OJSC "Borisovsky Plant of Medical Products".

Obwód mohylewski będzie się rozwijał poprzez produkcję chemiczną, produkcję wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych, materiałów budowlanych, artykułów spożywczych, obróbki drewna z centrami wzrostu gospodarczego w Mohylewie, Bobrujsku, a także w obwodach - Mohylewskim, Bobrujskim, Osipowiczskim, Szklowskim, Bychowskim, Goreckim. Zakłada się, że Obwód będzie ośrodkiem wzrostu gospodarczego: przebudowa zakładu produkcji wyrobów gumowych w Krichevie wraz ze zwiększeniem produkcji modelowego obuwia z polichloru winylu do 250 tys. par rocznie; budowa kompleksu do produkcji wyrobów poliestrowych w JSC "Mogilevkhimvolokno"; rozszerzenie produkcji brojlerów z kurczaka w oddziale "Servuluks Agro" NWAO "Servuluks"; modernizacja urządzeń odlewniczych i obróbczych JSC "Bobruisk Machine-Building Plant"; kontynuacja realizacji Programu rozwoju społeczno-gospodarczego południowo-wschodniego obwodu mohylewskiego, w ramach którego planuje się realizację dwunastu projektów utworzenia nowych organizacji i zakładów produkcyjnych w zakresie małego i średniego biznesu, sześciu - w przemyśle, ponad trzydziestu - w rolnictwie do 2020 roku.

Wreszcie, priorytetowy rozwój w **Mińsku zostanie nadany budowie maszyn**, dziedzinom zaawansowanej technologii - mikroelektronice, oprzyrządowaniu, informatyce i telekomunikacji, farmaceutyce, a także medycynie i usługom. Największym projektem zrealizowanym z udziałem kapitału zagranicznego w białoruskiej stolicy powinna być budowa eksperymentalnego wielofunkcyjnego kompleksu "Mińsk-Mir", który "obejmuje budowę ponad 2 milionów metrów kwadratowych mieszkań, 600 tysięcy metrów

kwadratowych powierzchni dla celów administracyjnych i publicznych, w tym międzynarodowego centrum finansowego⁷". Stworzy to strategiczną platformę dla prowadzenia działalności gospodarczej w Republice Białorusi, przyczyni się do rozwoju krajowego rynku finansowego i związanych z nim usług - turystyki, bankowości, ubezpieczeń, outsourcingu - co będzie dodatkowym bodźcem do przyciągnięcia inwestorów zagranicznych. "Inwestycja w ramach projektu wyniesie około 3,5 miliarda dolarów"⁸.

W inżynierii mechanicznej szereg przedsiębiorstw kapitałowych zostanie wprowadzonych na nowy poziom poprzez kompleksową modernizację. Wśród nich: OJSC "Minsk Motor Plant Holding Management Company" - w związku z opanowaniem produkcji wysokoprecyzyjnego, wysokowytrzymałego żeliwa oraz rozwojem małych silników diesla o mocy do 75 KM; OJSC "Minsk Automobile Plant" - w związku z przebudową produkcji ram kabin dla pojazdów rodzinnych MAZ; LLC "Zakład samochodowych przyczep i nadwozi MAZ-Kupava" - poprzez wdrożenie technologii spieniania węglowodorów w produkcji izotermicznych płyt pojazdów; JSC "Miński Zakład Łożysk" - na podstawie wyposażenia technicznego i dalszego rozwoju kulistej produkcji łożysk; JSC "Zakład przekładni hydraulicznych" - poprzez organizację produkcji skrzyni biegów.

W dziedzinie mikroelektroniki i oprzyrządowania planuje się realizację projektów dotyczących rozwoju oddziału Centrum Naukowo-Technicznego "Belmicrosystems" S.A. "Integral" - spółki zarządzającej holdingiem "Integral", stworzenia obiecującej technologii obudowywania układów scalonych i włączania ich do produkcji wyrobów przemysłowych, specjalnych i dwufunkcyjnych, rozwoju struktur epitoksalnych oraz rozwoju technologii bipolarnej na płytkach o średnicy 150 mm. Do 2020 roku planuje się realizację projektu pilotażowego, który stworzy w białoruskiej stolicy klaster innowacyjno-przemysłowy wysokich technologii w zakresie kompleksowego wyposażenia medycznego, systemów bezpieczeństwa, aparatury do badań nieniszczących i oprzyrządowania analitycznego, który zjednoczy organizacje oprzyrządowania wysokich technologii w Mińsku, a także organizacje naukowe i instytucje edukacyjne o silnej bazie badawczej i znaczącym potencjale kadrowym. Realizacja tego projektu pilotażowego do 2020 r. powinna "zapewnić przychody ze sprzedaży towarów (prac i usług) w wysokości 450 mln USD, stworzyć 1 000 nowych miejsc pracy, zwiększyć udział innowacyjnych produktów wysyłanych

⁷ Program rozwoju społeczno-gospodarczego miasta Mińska na lata 2016-2020 [Zasoby elektroniczne]. -- 2017. - URL: <http://pravo.by/document/?guid=12551&p0=D917o0083491&p1=1&p5=0>

⁸ To jest to samo miejsce.

w całkowitej ilości wysyłanych produktów do 90 procent⁹. Ogólnie rzecz biorąc, w ciągu pięciu lat do 2020 roku gospodarka białoruskiego kapitału "przyciągnie co najmniej 38,1 mld dolarów inwestycji zagranicznych, w tym ponad 4,8 mld dolarów bezpośrednich inwestycji zagranicznych netto (BIZ)¹⁰.

Pogłębianie współpracy transgranicznej obwodów białoruskich powinno być płynnie włączone do rozwoju współpracy międzynarodowej i zewnętrznych stosunków gospodarczych Republiki Białoruś jako całości, których najważniejszymi kryteriami są stałe tempo wzrostu eksportu towarów i usług oraz osiągnięcie dodatniego bilansu w handlu zagranicznym towarami i usługami. W tym zakresie do 2020 roku uwaga regionów Białorusi skupi się na: rozszerzaniu i dywersyfikacji powiązań handlowych i gospodarczych z różnymi krajami, związkami regionalnymi i międzynarodowymi organizacjami gospodarczymi; rozwijaniu integracji gospodarczej w ramach Euroazjatyckiej Unii Gospodarczej; utrzymywaniu dobrosąsiedzkich stosunków i ścisłej współpracy z Federacją Rosyjską; rozszerzaniu wszechstronnej współpracy z krajami Unii Europejskiej, w tym w ramach inicjatywy Partnerstwa Wschodniego; dalszym zacieśnianiu wymiany handlowej z krajami Unii Europejskiej. Na drugim etapie - do roku 2030 - to właśnie pogłębienie współpracy transgranicznej we wszystkich sferach handlu i działalności gospodarczej, naukowej i technicznej oraz środowiskowej powinno stać się zasadniczym czynnikiem zrównoważonego rozwoju. Będzie on promował tworzenie elastycznych struktur handlowych z przyciąganiem inwestycji zewnętrznych w celu poprawy infrastruktury; poprawę handlu transgranicznego, turystyki; skuteczną współpracę w sferze kulturalnej, społecznej i środowiskowej; tworzenie wspólnej przestrzeni społeczno-kulturalnej; rozwój wspólnej transgranicznej polityki regionalnej. W tych warunkach to właśnie media regionalne powinny stać się najważniejszym elementem komunikacji masowej, aby odegrać swoją rolę społeczną i polityczną w procesie konsolidacji społeczeństwa w zakresie sprostania dużym wyzwaniom rozwoju regionalnego na Białorusi w ciągu najbliższych 12-15 lat.

⁹ Program rozwoju społeczno-gospodarczego miasta Mińska na lata 2016-2020 [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://pravo.by/document/?guid=12551&p0=D917o0083491&p1=1&p5=0>

¹⁰ Mińsk planuje przyciągnąć co najmniej 38 mld dolarów inwestycji zagranicznych w latach 2016-2020 [Zasoby elektroniczne4res]. - - 2017. - URL: <https://www.belta.by/regions/view/minsk-planiruet-privlech-v-2016-2020-godah-ne-menee-38-mlrd-inostrannyh-investitsij-252054-2017/>.

Białoruś - Wspólnota Niepodległych Państw: ewolucja interakcji regionalnych

W lutym 2019 roku w Moskwie odbyło się spotkanie grupy roboczej ds. przygotowania projektu Strategii Rozwoju Gospodarczego Wspólnoty Niepodległych Państw na okres do 2030 roku, która "zatwierdziła treść pierwszych czterech sekcji projektu Strategii"¹¹. Piąta sekcja zostanie omówiona w kwietniu 2019 roku. Fakt ten pokazuje, że w WNP rozpoczęto konkretne prace nad aktualizacją koncepcji dalszego rozwoju WNP, przyjętej w 2007 r., która powinna pomóc w określeniu wspólnych punktów wzrostu gospodarczego w państwach członkowskich tego międzynarodowego stowarzyszenia oraz w realizacji planów opracowania wspólnych priorytetów rozwoju. Należy zauważyć, że potrzebę aktualizacji koncepcji omawiano już we wrześniu 2018 r. na posiedzeniu Rady Szeferów Państw Wspólnoty Niepodległych Państw w Duszanbe, gdzie stwierdzono, że "potencjał WNP w zakresie rozwoju współpracy regionalnej nie został wyczerpany i konieczne jest podjęcie odpowiednich kroków w celu jego realizacji". Przyczyni się to do zwiększenia konkurencyjności gospodarek krajowych, wzrostu dobrobytu obywateli i rozwoju więzi humanitarnych"¹².

W związku z tym Republika Białorusi konsekwentnie opowiada się za wzmocnieniem potencjału gospodarczego tego stowarzyszenia krajów postradzieckich, rozszerzeniem więzi handlowych i produkcyjnych w celu utrwalenia pozytywnej dynamiki obserwowanej w WNP: "Wzajemny handel wewnątrz WNP nadal się rozwija. W ubiegłym roku [2017] obroty handlowe wyniosły 164 miliardy dolarów i wzrosły o 25%"¹³. W pierwszych siedmiu miesiącach 2018 roku "wartość wymiany handlowej wzrosła o 15% (102 mld dolarów) w porównaniu z rokiem poprzednim".¹⁴ A pod koniec roku nastąpił 20% wzrost wzajemnych obrotów handlowych państw członkowskich WNP.

¹¹ W Moskwie odbyło się spotkanie grupy roboczej ds. przygotowania projektu Strategii rozwoju gospodarczego Wspólnoty Niepodległych Państw na okres do 2030 r. [Zasób elektroniczny]. - - 2019. - URL: <http://www.e-cis.info/news.php?id=21302>.

¹² W sprawie wyników posiedzenia Rady Szeferów Państw Wspólnoty Niepodległych Państw [Zasoby elektroniczne]. - - 2018. - URL: <http://www.e-cis.info/page.php?id=26493>.

¹³ Wyniki posiedzenia Rady Ministrów WNP oraz wykaz przyjętych dokumentów (2.11.2018 r., Astana, Republika Kazachstanu) [Zasób elektroniczny]. - - 2018. - URL: <http://www.e-cis.info/page.php?id=26548>.

¹⁴ Uczestnictwo w sesji Rady Szeferów Rządów CIS [Zasoby elektroniczne]. - - 2018. - URL: <http://www.government.by/ru/content/8365>.

Jedną ze skutecznych dźwigni rozwiązywania zadań postawionych przed Wspólnotą jest dalsza intensyfikacja współpracy międzyregionalnej państw członkowskich¹⁵, która od momentu powstania tej międzynarodowej organizacji stała się skutecznym instrumentem dialogu między państwami i integralną częścią interakcji gospodarczej, gdyż "umożliwia wzmocnienie więzi gospodarczych między regionami, optymalizację lokalizacji obiektów infrastrukturalnych, poprzez wspólne działania na rzecz rozpoczęcia rozwiązywania dużych projektów inwestycyjnych, zwiększenie efektywności".

Przypominamy, że jeszcze w 2004 roku przyjęto **Koncepcję Współpracy Międzyregionalnej i Granicznej Wspólnoty Niepodległych Państw**. Jego pojawienie się podyktowane było faktem, że "w związku z tworzeniem się nowych niepodległych państw, ludność terenów przygranicznych, gdzie więzi ekonomiczne, pracownicze, kulturowe i domowe zostały zerwane lub znacznie ograniczone, znalazła się w szczególnie trudnej sytuacji. Powaga tej sytuacji potwierdza potrzebę wykorzystania potencjału współpracy międzyregionalnej i transgranicznej dla zaangażowania regionów w zagraniczną działalność gospodarczą oraz wdrożenia zestawu działań na rzecz normalnego życia mieszkańców regionów przygranicznych"¹⁶.

To właśnie w tym dokumencie zostały określone podstawowe zasady współpracy międzyregionalnej i transgranicznej we Wspólnocie Niepodległych Państw: wzajemne poszanowanie suwerenności i integralności terytorialnej innych państw członkowskich WNP; nienaruszalność granic państwowych; pokojowe rozwiązywanie sporów granicznych; wzajemne poszanowanie przepisów krajowych regulujących współpracę międzyregionalną i graniczną oraz odpowiednich traktatów międzynarodowych; zapewnienie wspólnych interesów we współpracy międzyregionalnej i granicznej; uwzględnienie specyfiki obszarów przygranicznych państw członkowskich WNP, w tym ich różnorodności, charakteru stosunków między państwami i więzi historycznych z sąsiadującymi państwami członkowskimi WNP, zasobów naturalnych, aspektów społeczno-gospodarczych, urbanistycznych, charakterystyki transportowej obszarów przygranicznych; zapewnienie bezpieczeństwa życia obywateli, nienaruszania środowiska naturalnego, interesów gospodarczych i innych interesów państw zaangażowanych we współpracę międzyregionalną i

¹⁵ Rozwój współpracy międzyregionalnej i transgranicznej jest najważniejszym czynnikiem konsolidacji Wspólnoty Narodów [zasoby elektroniczne]. - - 2015. - URL: <http://www.cis.minsk.by/news.php?id=5355>.

¹⁶ Koncepcja współpracy międzyregionalnej i transgranicznej państw członkowskich Wspólnoty Niepodległych Państw [Zasób elektroniczny]. - - 2004. - URL: <http://www.cis.minsk.by/page.php?id=13214>.

graniczną w ramach traktatów krajowych i międzynarodowych; zapewnienie wzajemnych interesów we współpracy międzyregionalnej i granicznej w ramach traktatów krajowych i międzynarodowych.

I wśród głównych zadań zostały zidentyfikowane: Tworzenie środowiska opartego na zaufaniu, wzajemnym zrozumieniu i dobrym sąsiedztwie między ludnością, władzami i środowiskami biznesowymi regionów i obszarów przygranicznych państw członkowskich WNP; stymulowanie wzrostu wzajemnie korzystnych stosunków handlowych, rozwoju i wzmocnienia więzi gospodarczych, kulturalnych i humanitarnych między regionami; ochrona dziedzictwa kulturowego; uproszczenie wzajemnej komunikacji między zainteresowanymi władzami, środowiskami biznesowymi i grupami ludności, w tym społecznościami etnicznymi podzielonymi granicami państwowymi, wsparcie dla kraju. stworzenie warunków sprzyjających skróceniu czasu potrzebnego na przewóz towarów w wywozie i przywozie przez terytorium przygraniczne państwa członkowskiego WNP, w tym pomoc w budowie punktów odprawy przez granicę państwową z elektronicznym obiegiem dokumentów i systemem automatycznej identyfikacji; poprawa infrastruktury transportowej, składów celnych i terminali, w tym opracowanie i przyjęcie odpowiednich aktów prawnych o charakterze normatywnym; zwiększenie efektywności wykorzystania bazy produkcyjnej i społecznej po drugiej stronie granicy. stworzenie warunków dla współdziałania systemów zapobiegania i likwidacji sytuacji nadzwyczajnych w sąsiadujących państwach członkowskich WNP, w tym systemów informacyjnych, w celu poprawy skuteczności reagowania na sytuacje nadzwyczajne o skutkach transgranicznych; realizacja skoordynowanej polityki w dziedzinie zapewnienia bezpieczeństwa życia obywateli, ochrony środowiska, zapobiegania i likwidacji sytuacji nadzwyczajnych o skutkach transgranicznych na obszarach przygranicznych.

W październiku 2008 r. ramy prawne współpracy międzyregionalnej w przestrzeni postradzieckiej zostały uzupełnione **Konwencją o współpracy transgranicznej Wspólnoty Niepodległych Państw**. Przyjęcie tego dokumentu było spowodowane tym, że do tego czasu w WNP dojrzał już szereg warunków wstępnych dla rozwoju współpracy transgranicznej jako najbardziej aktywnej formy współpracy międzyregionalnej. Należą do nich: nowa wizja skoordynowanego rozwoju granicy, prowadząca do powstania nowych przewag konkurencyjnych; nowe rozumienie interesów społeczności lokalnych, inicjatywy społeczno-kulturalnych, środowiskowych i innych inicjatyw publicznych, które wnoszą się ponad granicami administracyjnymi gmin i regionów; "aktualizacja

istniejących i tworzenie nowych sformalizowanych i nieformalnych instytucji współpracy międzyterytorialnej¹⁷".

W konwencji określono główne obszary wspólnych działań zainteresowanych stron: ustanowienie specjalnych lub specjalnych stref ekonomicznych (wolnych stref ekonomicznych) na terytoriach przygranicznych; handel przygraniczny, zapewniający jego bezpieczeństwo; prowadzenie przez właściwe organy wspólnych działań monitorujących w zakresie ochrony środowiska, w tym rzek transgranicznych, oraz racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych, zapewnienie sanitarnego i epidemiologicznego, środowiskowego, weterynaryjnego i sanitarnego dobrostanu ludności, a także ochrona terytoriów przed chorobami zakaźnymi zwierząt; opracowanie wspólnych programów ochrony ludności i terytoriów przed klęskami żywiołowymi i katastrofami spowodowanymi przez człowieka, jak również integracja systemów zapobiegania i likwidacji klęsk żywiołowych i katastrof spowodowanych przez człowieka na obszarach przygranicznych w celu poprawy skuteczności reagowania na sytuacje kryzysowe o skutkach transgranicznych; wsparcie stron dla rodaków mieszkających na obszarach przygranicznych w utrzymywaniu i rozwijaniu więzi humanitarnych; koordynacja wysiłków na rzecz poprawy skuteczności ochrony granic; realizacja projektów inwestycyjnych; współpraca przemysłowa i techniczna; rolnictwo i zaopatrzenie w żywność; transport; technologie informacyjne i komunikacja; egzekwowanie prawa; planowanie przestrzenne i obiekty użyteczności publicznej; regulacja migracji ludności; kształtowanie rynku pracy; h W tym samym 2008 r. powołano **Radę ds. Współpracy Międzyregionalnej** i Granicznej państw członkowskich WNP w celu zajęcia się kwestiami "zrównoważonego rozwoju gospodarczego regionów i obszarów przygranicznych, zapewnienia bezpieczeństwa obywateli, wzmocnienia przyjaźni i dobrego sąsiedztwa państw członkowskich WNP"¹⁸.

Do 2010 r. aktywny rozwój współpracy na poziomie jednostek administracyjno-terytorialnych i obszarów przygranicznych w krajach WNP zaczął naprawdę pomagać w rozwiązywaniu lub łagodzeniu indywidualnych problemów w stosunkach międzypaństwowych, umacnianiu i rozwijaniu historycznie ugruntowanych więzi. W tym czasie środowisko regionalne w

¹⁷ Sachuk, T.V. Sachuk // Perspektywy rozwoju społeczno-gospodarczego regionów przygranicznych: przebieg IV Konferencji Naukowo-Praktycznej z udziałem międzyrządowym, [9 czerwca 2017, Petrozavodsk] / FIC "Karelijskie Centrum Naukowe RAS", Instytut Ekonomii, KarNC RAS; [pod redakcją: T.V. Morozova]. - Petrozavodsk, 2017. - - C. 15.

¹⁸ Rozporządzenie w sprawie Rady ds. Współpracy Międzyregionalnej i Transgranicznej Wspólnoty Niepodległych Państw Członkowskich [Zasoby Elektroniczne]. - - 2008. - URL: <http://cis.minsk.by/reestr/ru/index.html#reestr/view/text?doc=2520>.

przestrzeni postradzieckiej coraz częściej zaczyna definiować "konkurencyjność przedsiębiorstw krajowych na dzisiejszym rynku światowym, promując rozwój produkcji high-tech, w której przeważa nie skala produkcji i sprzedaży, ale zdolność do ciągłego aktualizowania produktów poprzez wprowadzanie, tworzenie i promocję fundamentalnie nowych produktów na rynku¹⁹. Małe i średnie przedsiębiorstwa zaczynają wychodzić z "cienia" jako najbardziej przystosowane do szybkiej zmiany technologii i zdolne do tworzenia konkurencyjnych produktów. Regionalne związki naukowców, przedsiębiorców i administracji lokalnej zaczynają być czynnikiem sukcesu na rynku. Jednocześnie komisje międzyrządowe ds. współpracy państw członkowskich WNP stają się stałymi formami organizowania i koordynowania współpracy międzyregionalnej i transgranicznej. I tak, tylko "w Republice Białorusi w 2009 roku odbyło się 6 spotkań międzyrządowych komisji ds. współpracy handlowej i gospodarczej z Armenią, Azerbejdżanem, Kazachstanem, Turkmenistanem i Ukrainą (2) oraz 19 spotkań białoruskich części komisji międzyrządowych"²⁰.

Do 2014 r. współpraca międzyregionalna na poziomie jednostek administracyjnych i terytorialnych jest już "ważną cechą nowoczesnych stosunków międzypaństwowych państw członkowskich WNP, przyczyniającą się do wzmocnienia i rozwoju historycznie ukształtowanych więzi, zwiększając wzajemny obrót handlowy". Wykorzystanie jego potencjału jest jednym z najskuteczniejszych czynników przyczyniających się do osiągnięcia rzeczywistej integracji i odgrywającym ważną rolę w tworzeniu wspólnego rynku towarów, kapitału, usług i pracy²¹. Umowy dwustronne regulujące współpracę międzyregionalną mają już 7 (z 74) obwodów Republiki Azerbejdżanu, 10 (z 11) - Republiki Armenii, wszystkie obwody Republiki Białorusi, 16 (z 17) - Republiki Kazachstanu, wszystkie obwody Republiki Kirgiskiej, 12 (z 33) - Republiki Mołdowy, 4 (z 13) - Republiki Tadżykistanu, 5 (z 6) - Turkmenistanu, wszystkie obwody Republiki Uzbekistanu, prawie wszystkie obwody Federacji Rosyjskiej. Ta forma interakcji między regionami, taka jak fora dwustronne zapewniające stały dialog w szerokim zakresie zagadnień, jest coraz częściej rozwijana. W szczególności pierwsze regionalne forum Białorusi i Rosji odbyło się w czerwcu 2014 r. w Mińsku. Jego tematem był "Skuteczny rozwój kompleksów rolno-

¹⁹ Rozwój współpracy międzyregionalnej i transgranicznej w państwach członkowskich WNP (nota informacyjna i analityczna). - Moskwa, 2010. -- C. 6.

²⁰ To jest to samo miejsce. C. 13.

²¹ Informacje na temat roli zgromadzenia międzyparlamentarnej państw członkowskich SIC w rozwoju współpracy międzyregionalnej między państwami członkowskimi SIC [zasoby elektroniczne]. -- 2014. - URL: <http://naviny.org/2014/10/10/by1130.htm>.

przemysłowych Białorusi i Rosji jest najważniejszym warunkiem bezpieczeństwa żywnościowego państwa unijnego".

W maju 2015 r. w ramach Wspólnoty Niepodległych Państw pojawia się kolejny ważny dokument - **Koncepcja współpracy międzyregionalnej i granicznej państw członkowskich WNP na okres do 2020 r.**, w którym stwierdza się, że "współpraca międzyregionalna i transgraniczna stała się skutecznym instrumentem dialogu międzypaństwowego"²². I już ma na celu rozwój współpracy nie tylko między sąsiadującymi ze sobą regionami, ale także z regionami niesąsiadującymi, z którymi istnieją wspólne interesy i zamiary rozwoju partnerstwa zarówno wielostronnego, jak i dwustronnego, gdyż pozwala to na przywrócenie i wzmocnienie więzi gospodarczych między regionami, optymalizację rozmieszczenia obiektów infrastrukturalnych poprzez współpracę, eliminację nieefektywnych kosztów finansowych związanych z tworzeniem dublujących się struktur gospodarczych w regionach, wspólnie ukierunkowanych. Niniejszy dokument zawiera dziesięć głównych zadań:

1. Poprawa ustawodawstwa państw członkowskich WNP, z uwzględnieniem istniejących dwustronnych i wielostronnych traktatów międzynarodowych, w tym: a) uregulowań prawnych dotyczących współpracy międzyregionalnej i transgranicznej w celu opracowania wspólnego podejścia do ich wdrażania; b) konwergencji wymogów technicznych i przepisów w sferze gospodarczej.

2. 2. mobilizacja istniejących możliwości w sferze społeczno-gospodarczej i kulturowej dla rozwiązywania wspólnych zadań, w tym: a) identyfikacja potencjału społeczno-gospodarczego i kulturowego regionów; b) rozwój nowoczesnych form zarządzania terytorium; c) harmonizacja podejścia do rozwoju obszarów przygranicznych.

3. 3. organizowanie forum regionów państw członkowskich WNP, tworzenie stowarzyszeń współpracy regionalnej, w ramach którego prowadzone są następujące działania: a) podejmowanie wspólnych decyzji w aktualnych kwestiach; b) wymiana doświadczeń w zakresie efektywnego zarządzania regionami i społecznościami terytorialnymi; c) wspólna realizacja projektów w różnych obszarach współpracy w celu osiągnięcia efektu synergii.

²² Koncepcja współpracy międzyregionalnej i granicznej państw członkowskich CIS na okres do 2020 r. [Zasoby elektroniczne]. - - 2015. - URL: <http://www.cis.minsk.by/reestr/ru/index.html#reestr/view/text?doc=5135>.

4. Uzgodniony układ infrastruktury granicznej w celu: a) zwiększenia efektywności przejść granicznych między państwami członkowskimi WNP, w tym poprzez: a) organizację wspólnej kontroli na tych przejściach granicznych; b) usprawnienia procedur przekraczania granicy państwowej między państwami członkowskimi WNP dla obywateli państw członkowskich WNP, przede wszystkim przy przekraczaniu granic państwowych przez mieszkańców obszarów przygranicznych; c) stworzenia korzystnych warunków dla ruchu osobowego; d) usprawnienia procedur przekraczania granicy dla obywateli państw członkowskich WNP, przede wszystkim przy przekraczaniu granic państwowych.

5. Rozwój współpracy handlowej, gospodarczej i inwestycyjnej pomiędzy regionami, w tym: a) pomoc w tworzeniu wzajemnie korzystnych bezpośrednich powiązań pomiędzy podmiotami gospodarczymi regionów; b) rozwój handlu transgranicznego; c) realizacja wspólnych dużych innowacyjnych projektów inwestycyjnych w różnych dziedzinach gospodarki oraz tworzenie wspólnych konkurencyjnych przedsiębiorstw i grup finansowo-przemysłowych

6. 6. wzmacnianie atmosfery zaufania, zrozumienia i dobrego sąsiedztwa wśród ludności regionów poprzez rozwój więzi humanitarnych, w tym w następujących obszarach: a) organizowanie i przeprowadzanie wspólnych imprez okolicznościowych, wystaw, koncertów, studiów regionalnych i badań historycznych, w szczególności przeprowadzanie imprez poświęconych obchodom pamiętnych dat we wspólnej historii państw członkowskich WNP; b) wspólna konserwacja i restauracja obiektów dziedzictwa historycznego i kulturowego narodów państw członkowskich WNP; c) wspólne organizowanie imprez sportowych. e) nawiązanie współpracy w zakresie prowadzenia wspólnych badań naukowych przez uczelnie i organizacje naukowe państw członkowskich WNP; f) opracowanie i wspólna realizacja programów wymiany studentów i nauczycieli w zakresie kształcenia i doskonalenia zawodowego specjalistów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania; g) współpraca w zakresie pracy z młodzieżą, w tym poprzez zaangażowanie młodzieży w realizację projektów i działań dotyczących aktualnych zagadnień współpracy międzyregionalnej i transgranicznej państw członkowskich

7. 7) Ochrona zdrowia oraz zapewnienie prawa i porządku publicznego oraz bezpieczeństwa, realizowane między innymi w następujących dziedzinach: (a) Stworzenie warunków dla wzajemnego świadczenia usług medycznych; (b) Organizacja wzajemnego świadczenia usług w dziedzinie leczenia uzdrowiskowego i rehabilitacji ludności; (c) Realizacja wspólnych działań w celu

zapobiegania powstawaniu i rozprzestrzenianiu się zagrożeń sanitarnych i epidemiologicznych na obszarach przygranicznych; d) podejmowanie skoordynowanych środków w celu zapobiegania, zapobiegania, wykrywania, likwidowania, dochodzenia i wykrywania przestępstw i innych przestępstw, zwalczania przestępczości zorganizowanej, terroryzmu i ekstremizmu, transgranicznej działalności przestępczej, w tym przemytu, nielegalnego handlu środkami odurzającymi, substancjami psychotropowymi i ich prekursorami, narkomanii, kłusownictwa i handlu ludźmi.

8. 8) Racjonalne i bezpieczne korzystanie z zasobów naturalnych oraz prowadzenie działalności gospodarczej z uwzględnieniem bezpieczeństwa środowiska naturalnego, realizowane m.in. w następujących obszarach: a) regulacja działalności gospodarczej w zakresie gospodarki odpadami przemysłowymi oraz organizacja wspólnej kontroli nad wykorzystaniem substancji szkodliwych, a także realizacja wspólnych programów i projektów środowiskowych; b) wspólna ochrona i racjonalne wykorzystanie wód transgranicznych i ich ekosystemów; c) realizacja wspólnych działań w zakresie ochrony, reprodukcji i kontroli wykorzystania zasobów rybnych; d) wzajemne szkolenie specjalistów w zakresie rozwoju zasobów mineralnych i bezpieczeństwa przemysłowego; e) wzajemne szkolenie specjalistów w zakresie rozwoju zasobów mineralnych i bezpieczeństwa przemysłowego.

9. 9) Zapewnienie terminowego zapobiegania i wspólnej likwidacji klęsk żywiołowych i katastrof spowodowanych przez człowieka na obszarach przygranicznych, w tym w następujących obszarach: a) terminowe i regularne dostarczanie informacji o chorobach zakaźnych, epizootiach, epifitotiach i szkodnikach kwarantannowych, wspólne wdrażanie środków zapobiegawczych i środków nadzwyczajnych w celu wyeliminowania chorób, chorób kwarantannowych i szkodników; b) poprawa systemów transgranicznego monitorowania środowiska naturalnego i szybkiej wymiany informacji o występowaniu klęsk żywiołowych i katastrof spowodowanych przez człowieka oraz organizacja współpracy w celu zapobiegania im i ich eliminowania; c) pomoc w przekraczaniu granic państwowych państw członkowskich WNP zgodnie z procedurą ustanowioną na mocy ustawodawstwa państw członkowskich WNP lub traktatów międzynarodowych, których są one stronami, grup specjalistów i pojazdów służących do usuwania skutków klęsk żywiołowych i katastrof spowodowanych przez człowieka; d) wspólne działania (ćwiczenia, szkolenia, seminaria) służące przygotowaniu do usuwania skutków klęsk żywiołowych i katastrof spowodowanych przez człowieka; e) regularną wymianę informacji hydrometeorologicznych, w tym

10. 10. regulacja rynku pracy i procesów migracyjnych w obszarach przygranicznych, realizowana m.in. w następujących obszarach: a) opracowywanie skoordynowanych działań w zakresie regulacji przepływów migracyjnych, wymiana informacji o ustawodawstwie krajowym w zakresie migracji oraz kolejności przekraczania granicy państwowej państw ościennych przez lokalnych mieszkańców; b) koordynacja działań w zakresie przeciwdziałania nielegalnej migracji w regionach i na obszarach przygranicznych; c) wymiana informacji o sytuacji na rynku pracy w obszarach przygranicznych i w regionach.

Wreszcie, we wrześniu 2016 roku, na szczelbu głów państw, przyjęto **Konwencję o współpracy międzyregionalnej państw członkowskich Wspólnoty Niepodległych Państw**²³, która zawiera szczegółową listę możliwych obszarów interakcji między regionami w przestrzeni postradzieckiej: tworzenie wolnych (specjalnych, specjalnych) stref ekonomicznych w regionach; prowadzenie przez właściwe władze stron wspólnych działań w zakresie monitorowania środowiska, racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych, zapewnienia sanitarno-epidemiologicznego i ekologicznego dobrobytu ludności, jak również ochrony terytoriów przed wprowadzeniem chorób zwierząt i roślin; opracowanie i wdrożenie wspólnych programów ochrony ludności i terytoriów przed klęskami żywiołowymi i katastrofami spowodowanymi przez człowieka, jak również integracja systemów zapobiegania klęskom żywiołowemu i katastrofom spowodowanym przez człowieka i reagowania na nie w celu poprawy skuteczności reagowania na sytuacje kryzysowe o skutkach transgranicznych; wsparcie dla rodaków mieszkających w regionach w utrzymywaniu i rozszerzaniu więzi humanitarnych; realizacja projektów inwestycyjnych; oraz produkcja i wsparcie techniczne dla opracowania szeregu projektów. rolnictwo i zaopatrzenie w żywność; rozwój transportu, komunikacji i infrastruktury transportowej, świadczenie usług transportowych; technologie informacyjne i komunikacja; współpraca w zakresie egzekwowania prawa, w tym ochrona porządku publicznego, zapobieganie i zwalczanie przestępczości, w tym zwalczanie przemytu i nielegalnej migracji; planowanie urbanistyczne i obiekty użyteczności publicznej; rynek pracy i migracja zarobkowa; opieka zdrowotna; edukacja; współpraca naukowa i humanitarna; kultura i działalność wystawiennicza; sport i turystyka; tworzenie i rozwój obszarów ochrony przyrody, stref (obszarów) leczniczych i uzdrowiskowych; wspieranie i rozwój wszelkich form współpracy młodzieżowej, udział w realizacji międzynarodowych projektów i programów

²³ Konwencja o współpracy międzyregionalnej państw stron Wspólnoty Niepodległych Państw [zasoby elektroniczne]. -- 2016. - URL: <http://cis.minsk.by/reestr/ru/index.html#reestr/view/text?doc=5474>.

mających na celu rozwiązywanie problemów młodzieży; tworzenie i realizacja programów ochrony i wykorzystania obiektów dziedzictwa historycznego i kulturowego; działalność handlowa i targowa.

Praktyczna realizacja wszystkich tych dokumentów doprowadziła do tego, że na początku 2018 r. Rejestr podpisanych dokumentów międzynarodowych dotyczących współpracy międzyregionalnej i transgranicznej we Wspólnocie Niepodległych Państw posiadał już "około 5000 dokumentów w sferze handlowej i gospodarczej, naukowo-technicznej i humanitarnej współpracy międzyregionalnej i transgranicznej, charakteryzujących obecny poziom rozwoju stosunków między państwami członkowskimi WNP"²⁴. A wśród najbardziej efektywnych form realizacji potencjału interakcji pomiędzy regionami różnych państw w przestrzeni postradzieckiej znalazły się takie dwustronne wydarzenia jak: rosyjsko-ormiańskie i rosyjsko-azerbejdżańskie fora międzyregionalne; rosyjsko-kirgiskańska konferencja międzyregionalna; konferencja na temat współpracy międzyregionalnej między Rosją a Tadżykistanem; fora współpracy międzyregionalnej między Rosją a Kazachstanem, Rosją a Białorusią. Fora te odbywają się corocznie, na przemian w regionach stanów, z udziałem przedstawicieli federalnych władz wykonawczych i ustawodawczych, środowiska biznesowego i mediów, pracowników naukowych i ekspertów oraz przedstawicieli regionów stanów-stron. W trakcie prac każdego forum strony organizują ekspozycje regionów uczestniczących państw, w ramach których odbywają się prezentacje obiecujących projektów inwestycyjnych. Istniejący format organizacji forów pozwala na kompleksową prezentację i realizację potencjału regionów państw we wszystkich niezbędnych sferach. I tak, w 2018 roku strona białoruska uczestniczyła w Piątym Forum Regionów Białorusi i Rosji oraz w Pierwszym Forum Regionów Białorusi i Ukrainy. Formaty te pomagają aktywnie rozwijać współpracę handlową, gospodarczą i inwestycyjną, a także więzi współpracy między regionami krajów WNP.

Wszystkie te fakty po raz kolejny pokazują, że współpraca międzyregionalna i transgraniczna, która jest integralną częścią interakcji gospodarczej we Wspólnocie Niepodległych Państw, już dziś pozwala każdemu z uczestników realizować swoje możliwości gospodarcze, rekompensować specyfikę rozwoju i rozmieszczenia sił produkcyjnych oraz rozwiązywać problemy społeczne. Jednak jeszcze szersze perspektywy otworzą się tu w niedalekiej przyszłości wraz z wdrożeniem nowych podejść do pogłębienia

²⁴ Rozwój i działalność Wspólnoty Niepodległych Państw w 2017 r. (gromadzenie informacji i materiałów analitycznych, wydanie nr 6). - Mińsk, 2018. - - C. 75.

współpracy między państwami członkowskimi WNP w zakresie współpracy handlowej i gospodarczej, energetycznej, transportowej i komunikacyjnej w ramach aktualizacji postanowień Koncepcji dalszego rozwoju Wspólnoty Niepodległych Państw po 2020 roku.

FOR AUTHOR USE ONLY

FOR AUTHOR USE ONLY

Białoruś - Euroazjatycka Unia Gospodarcza: współpraca regionalna i media

Dzisiaj białoruska prasa regionalna stoi przed wielkimi zadaniami twórczymi, które obejmują wszystkie etapy realizacji polityki państwowej rozwoju regionalnego na Białorusi, "jednym z najważniejszych elementów jest pogłębienie współpracy transgranicznej z partnerami zagranicznymi, co oznacza m.in. odpowiedni rozwój międzynarodowego segmentu białoruskiego dziennikarstwa regionalnego²⁵". Jednocześnie współdziałanie białoruskich obwodów z partnerami zagranicznymi powinno być płynnie włączone do rozwoju współpracy międzynarodowej Republiki Białoruś jako całości, której najważniejszymi kryteriami są stałe tempo wzrostu eksportu towarów i usług oraz osiągnięcie dodatniego bilansu handlu zagranicznego towarami i usługami.

Pod tym względem białoruskie regionalne środki masowego przekazu mają bardzo szerokie spektrum tematyczne, które w najbliższej przyszłości powinno znaleźć pełne odzwierciedlenie na łamach gazet miejskich, okręgowych i regionalnych. W tej serii zwróćmy uwagę na te obszary, które podkreślają geografie współpracy międzyregionalnej, które są omawiane w Narodowej strategii zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego Republiki Białorusi na okres do 2030. roku²⁶: rozszerzenie wszechstronnej współpracy z regionami krajów Unii Europejskiej, zwłaszcza w ramach inicjatywy Partnerstwa Wschodniego, a także z regionami krajów "Pasa Sąsiedztwa" - Polski, Litwy, Łotwy; pogłębienie współdziałania z regionami krajów zaangażowanych w megaprojekt "Jeden Pas, Jedna Droga", a zwłaszcza z Chińską Republiką Ludową; dalsza intensyfikacja powiązań handlowych i gospodarczych z regionami krajów "Dalekiego Łuku" - Azją Południowo-Wschodnią, Bliskim Wschodem, Afryką, Ameryką Łacińską, a zwłaszcza z tymi, które są znaczące. Być może jednak jak dotąd najbardziej realny rozwój integracji gospodarczej na dużą skalę zaobserwowano w regionach krajów Euroazjatyckiego Związku Gospodarczego (Rosja, Kazachstan, Armenia, Kirgistan), a zwłaszcza w podmiotach wchodzących w skład Federacji Rosyjskiej w ramach Państwa Unii.

²⁵ Zalesky, B. Media refleksja nad specyfiką współpracy transgranicznej regionów Białorusi / B. Zalesky // *Żurnalistyka-2018: stan, problemy i perspektywy: mateyryalyaly 20 th Mizhnar. nauk.-prekt. can.*, Mińsk, 15-16 stron. 2018 / Redk.: W.M. Samusevich (ad. red.) [iishn.] - Mińsk: BDU, 2018. -- C. 291.

²⁶ Narodowa Strategia Zrównoważonego Rozwoju Społecznego i Gospodarczego Republiki Białorusi na okres do 2030 roku. - Ministerstwo Gospodarki Republiki Białorusi. - Mińsk, 2017. -- C. 137.

Jeśli chodzi o **Euroazjatycką Unię Gospodarczą**, to od samego początku jej istnienia w zakresie opracowywania działań integracyjnych uważano, że poziom współpracy regionalnej jest wskaźnikiem trafności i skuteczności działań regulacji ponadnarodowych, ponieważ historycznie istniały ekonomiczne podstawy do wdrażania działań integracyjnych mających na celu stymulowanie rozwoju regionalnego i współpracy międzyregionalnej, a także potencjał do rozszerzania współpracy w różnych dziedzinach i sferach gospodarki na poziomie regionów państw członkowskich EWEA. W rezultacie "uwzględnienie aspektów regionalnych pozwala na skuteczniejszą realizację działań stymulujących nowe obszary wzajemnej wymiany handlowej, budowę sektorowych łańcuchów produkcyjnych, tworzenie korytarzy transportowych i planowanie lokalizacji obiektów infrastrukturalnych, a w przyszłości na zapewnienie rozwoju społecznego i poprawę poziomu życia"²⁷.

Jeśli mówimy o dwustronnym formacie współpracy międzyregionalnej w ramach Euroazjatyckiej Unii Gospodarczej, to bezwarunkowym liderem i impulsem do rozwoju całej integracji euroazjatyckiej jest tutaj wzajemne oddziaływanie regionów Białorusi i **Rosji** w ramach państwa unijnego. Wystarczy powiedzieć, że od połowy 2018 roku białoruskie regiony utrzymywały "bezpośrednie stosunki handlowe i gospodarcze z 80 obwodami Federacji Rosyjskiej, z czego 70 - na podstawie długoterminowych umów o współpracy".^{28a} do dziesięciu głównych partnerów handlowych należą: Moskwa i Sankt Petersburg, republiki Tatarstanu i Baszkortostanu, obwód permski, a także obwody: Briński, Kałuski, Moskiewski, Smoleński i Tiumeński.

O rosnącym potencjale białorusko-rosyjskiej współpracy międzyregionalnej szczególnie świadczyły wyniki V Forum Regionów Białorusi i Rosji, które odbyło się w Mohylewie w październiku 2018 roku i obejmowało takie główne obszary tematyczne jak: polityka rolna, ujednoczenie i harmonizacja prawodawstwa, gospodarka cyfrowa, polityka młodzieżowa, działalność międzynarodowa oraz bezpieczeństwo gospodarcze. Należy zauważyć, że dziś w dużej mierze to właśnie z punktu widzenia mediów białoruskich i rosyjskich Forum Regionów definiowane jest jako "kluczowy projekt współpracy regionalnej między Białorusią a Rosją, skuteczna platforma dla partnerskiego

²⁷ Główne kierunki rozwoju gospodarczego EWEA do 2030 r. - Euroazjatycka Komisja Gospodarcza. - - M., 2015. - - C. 42.

²⁸ M. Masnikowicz, M. Rabota na Wynik / M. Masnikowicz // Priorytetowe kierunki współpracy regionalnej jako kluczowy czynnik budowy sojusznicy: projekt inform.-integratsiyu / komp. Gusev, B. Zalesky. - Mińsk: Biznessoftet, 2018. - - C. 5.

dialogu o integracji gospodarczej i współpracy międzyregionalnej"²⁹. I nie jest to stwierdzenie bezzasadne. Wystarczy powiedzieć, że na wspomnianym forum w Mohylewie podpisano umowy na ponad pół miliarda dolarów.

Fakt, że do ram prawnych białorusko-rosyjskiej współpracy międzyregionalnej w ramach piątego forum dodano jeszcze 76 dokumentów, również przemawia za tym. W szczególności Mohylewska Rada Obwodu podpisała umowy o współpracy i rozwoju stosunków ze zgromadzeniami ustawodawczymi Obwodu Kałuskiego i Ziemia Krasnodarskiego. Rada Obwodu Grodzieńskiego będzie współpracować z Dumą Obwodu Kaliningradzkiego w sferze handlowej, gospodarczej, naukowej, technologicznej i kulturalnej. Rada Obwodu Homelskiego i Zgromadzenie Ustawodawcze obwodu Niżnego Nowogrodu, jak również Mohylewski Obwodowy Komitet Wykonawczy i rząd obwodu Nowosybirskiego określiły podobne obszary współpracy. Ale mówimy także nie tylko o integracji szczebla regionalnego czy regionalnego, ale także o tym, że "w proces ten zaangażowane są także małe miasta, które dość aktywnie współpracują, i to nie tylko w zakresie stosunków humanitarnych i budowania więzi gospodarczych³⁰. W związku z tym okazuje się, że obecnie na szczeblu międzyregionalnym współpraca między obwodami białoruskimi a bezwzględną większością podmiotów Federacji Rosyjskiej została już nawiązana. Ale w jaki sposób jest to w pełni odzwierciedlone na stronach białoruskiej prasy regionalnej? Sprawa jest aktualna, z wielkim niezrealizowanym potencjałem.

Relacje w białoruskiej prasie regionalnej na temat współpracy między regionami Białorusi i jej partnerami w **Kazachstanie**, kolejnym członkiem Euroazjatyckiego Związku Gospodarczego, z którym w listopadzie 2017 roku podpisano Traktat o współpracy społeczno-gospodarczej do 2026 roku, mający na celu wdrożenie nowego jakościowo etapu w stosunkach dwustronnych, w tym na szczeblu regionalnym, powinny stać się bardzo zróżnicowane. Warto tu przypomnieć, że już w 2000 roku Białoruś i Kazachstan podpisały umowę o współpracy w dziedzinie prasy i informacji, która w 2017 roku została uzupełniona o zapis, że "szczególną wagę przywiązują do rozszerzenia

²⁹ M. Masnikowicz, M. Forum Regionalne stało się skuteczną platformą dialogu na temat integracji i współpracy międzyregionalnej / M. Masnikowicz // [Zasób elektroniczny]. - – 2018. - URL: <http://www.sovrep.gov.by/ru/interview-ru/view/forum-regionov-stal-effektivnoj-ploschadkoj-dlja-dialoga-po-voprosam-integratsii-i-mezhregionalnogo-256/>

³⁰ Matveev, V. Ponad 70 umów regionalnych zostało podpisanych na V Forum Regionów Białorusi i Rosji / V. Matveev // [Zasoby elektroniczne]. - – 2018. - URL: <https://www.belta.by/politics/view/bolee-70-regionalnyh-soglashenij-podpisano-na-v-forume-regionov-belarusi-i-rossii-321404-2018/>

współpracy w dziedzinie środków masowego przekazu między tymi dwoma państwami"³¹, a która weszła w życie w październiku 2018 roku.

Zakres tematyczny publikacji w prasie regionalnej mógłby być w tym względzie bardzo szeroki. Jest to również działalność w Kazachstanie wspólnych zakładów montażowych z udziałem strony białoruskiej, których na koniec 2018 roku było osiem, w tym produkcja JSC "BelAZ", JSC "MTZ", JSC "Gomselmash", JSC "MAZ", JSC "UKH "Bobruiskagromash" do produkcji kamieniołomu, kopalni, specjalnego sprzętu użytkowego i przeciwpożarowego, ciągników, kombajnów, silników, pras, sprzętu medycznego. Jest to również realizacja projektu Kazachstańsko-Białoruski Park Przemysłowo-Technologiczny Maszyn Rolniczych i Komunalnych w Kokshetau w obwodzie akmolskim, którego pierwsza faza została uruchomiona w 2016 roku. Jest to również realizacja kilkudziesięciu wspólnych projektów naukowo-technicznych w Kazachstanie z szerokim wykorzystaniem białoruskich technologii, innowacji i osiągnięć naukowych. W związku z tym przypominamy, że Białoruś i Kazachstan powinny osiągnąć w 2020 roku obroty handlowe w wysokości co najmniej miliarda dolarów. Mińsk i Astana uważają, że "aby osiągnąć ten cel, należy wykorzystać potencjał współpracy międzyregionalnej"³².

Tematyka białorusko-kazachskiej współpracy międzyregionalnej może być szczególnie aktualna dla prasy obwodów homelskiego, grodzieńskiego i mohylewskiego. W szczególności w 2014 r. regiony Grodno i Akmola przyjęły Memorandum o współpracy w dziedzinie rolnictwa. W listopadzie 2016 roku Homelski Regionalny Komitet Wykonawczy podpisał umowę o współpracy z akimatem regionu Pavlodar. Obwód Mohylewski podpisał podobne umowy z Obwodem Południowo-Kazachstańskim (2003) i Wschodnim Kazachstanem (2009). Również białoruski Mohylew i rodzina kazachska mają umowę o współpracy. Skuteczność międzyregionalnej współpracy obwodu mohylewskiego z kazachskimi partnerami ilustrują takie dane. W trzech kwartałach 2018 r. "obroty w handlu zagranicznym pomiędzy podmiotami gospodarczymi regionu a Kazachstanem wzrosły o 57% do 82,8 mln USD, natomiast eksport do Kazachstanu wzrósł o 52,4%"³³. Pod wieloma względami

³¹ Umowa między Rządem Republiki Kazachstanu a Rządem Republiki Białorusi o współpracy w dziedzinie środków masowego przekazu [Zasób elektroniczny]. - - 2018. - URL: <http://pravo.by/document/?guid=12551&p0=101700071&p1=1>

³² Białoruś jest zainteresowana utworzeniem nowych spółek joint venture z Kazachstanem - "Miaśnikowicza". - - 2018. - URL: <https://www.belta.by/economics/view/belarus-zainteresovana-v-sozdanii-novyh-sovmestnyh-predpriyatij-s-kazahstanom-mjasnikovich-323707-2018/>.

³³ W Mohylewie otwarto Konsulat Honorowy Republiki Kazachstanu S. Kulyagin / S. Kulyagin // [Zasoby elektroniczne]. - - 2018. - URL: <https://belta.by/politics/view/pochetnoe-konsulstvo-respubliki-kazahstan-otkryli-v-mogileve-325498-2018/>.

tak znaczące liczby były powodem otwarcia w listopadzie 2018 roku w Mohylewie Konsulatu Honorowego Republiki Kazachstanu, co przyczyni się do nadania nowego impulsu rozwojowi białorusko-kazachskiej współpracy międzyregionalnej. Ale jakie jest odzwierciedlenie tych wszystkich dokumentów i wyników w prasie regionalnej? "Nie zawsze są one odpowiednio odzwierciedlone w sferze medialnej. A to z kolei wpływa na zmniejszenie zainteresowania partnerów i kontynuację współpracy jako całości"³⁴.

Intensyfikacja współpracy międzyregionalnej jest ważnym elementem wzmacniania dwustronnej współpracy handlowej, gospodarczej i kulturalnej z **Armenią**, kolejnym państwem członkowskim Euroazjatyckiej Unii Gospodarczej. Dość powiedzieć, że na dzień dzisiejszy "między miastami i regionami Białorusi i Armenii podpisano 21 umów o stosunkach partnerskich"³⁵. Tak więc jeszcze w 2008 roku w ramach rozwoju współpracy między Obwodem Mińskim i Obwodem Syugskim podpisano siostrzane umowy o współpracy z Borysowem, Nieświeżem, Sołigorskiem, Słuckiem i Mojadelą z takimi ormiańskimi miastami, jak Kapan, Goris, Agarak, Sisian i Meghri. Ponadto, "w maju 2011 roku lista białoruskich i ormiańskich partnerów regionalnych została uzupełniona o powiat i miasto Sewan Osipowicze, w czerwcu 2012 roku - obwód witebski i Lori marz, miasta Orsza i Spitak, Witebsk i Wanadzor, a w październiku 2012 roku - powiat Lepel i Taszira, powiat brasławski i Stiepanaw"³⁶.

Biorąc pod uwagę fakt, że w ostatnich latach obroty handlowe między Białorusią a Armenią rosną, że aby utrzymać ten pozytywny trend, strony muszą osiągnąć wyższy poziom współpracy i stworzyć wspólne zakłady produkcyjne, a Białoruś jest gotowa wziąć udział w remoncie armeńskiej floty sprzętu pasażerskiego oraz w programie remontu wind, parlamentarzyści obu państw zamierzają zaktualizować agendę międzyregionalnej współpracy białorusko-ormiańskiej w 2019 roku. W szczególności oznacza to, że "przyspieszą się prace nad porozumieniem w sprawie ustanowienia bliźniaczych stosunków między Mińskiem a Erewanem". Teraz jest to rozważane po stronie ormiańskiej"³⁷.

³⁴ Zalesskiy, B. Stosunki międzynarodowe i media. Wektorialność polityki zagranicznej w warunkach globalnego kryzysu zaufania (w języku rosyjskim) / B. Zalesskiy. - Palmarium Academic Publishing, 2018. - - C. 57.

³⁵ Stosunki handlowe i gospodarcze [Zasoby elektroniczne]. - - 2018. - URL: http://armenia.mfa.gov.by/ru/bilateral_relations/trade_economic/

³⁶ Zalesskiy, B.L. Białoruskie dziennikarstwo międzynarodowe: cechy, tendencje, perspektywy: metoda edukacyjna / B.L. Zalesskiy. - Mińsk: BSU, 2014. - - C. 221.

³⁷ Białoruś jest gotowa wziąć udział w odnowieniu parku maszyn pasażerskich Armenii [Zasób elektroniczny]. - - 2019. - URL: <https://www.belta.by/economics/view/belarus-gotova-uchastvovat-v-obnovlenii-parka-passazhirskoj-tehniki-armenii-334782-2019/>.

Wracając do analizy realizacji już istniejących umów, prasa regionalna Białorusi i Armenii mogłaby wyjść z założenia, że białorusko-ormiańska współpraca międzyregionalna jako całość przyczynia się do intensyfikacji wspólnej działalności gospodarczej, przywrócenia utraconych więzi produkcyjnych, kontaktów humanitarnych i ludzkich, zapewnia promocję dwustronnych projektów gospodarczych i tworzenie wspólnych konkurencyjnych produktów, na które jest popyt zarówno na rynkach krajowych, jak i w krajach trzecich.

Wreszcie, w lipcu 2018 roku Białoruś podpisała umowę o współpracy w dziedzinie informacji z innym państwem członkowskim Euroazjatyckiej Unii Gospodarczej, **Kirgistanem**, w celu zachęcenia do regularnej wymiany materiałów informacyjnych na temat życia politycznego, gospodarczego, społecznego i kulturalnego obu krajów, a także rozwijania współpracy między redakcjami. Jednocześnie "strona kirgiska zaproponowała również nowy kierunek współpracy w dziedzinie informacji". W szczególności chodzi tu o współpracę na poziomie dziennikarstwa regionalnego³⁸. Portfolio tematyczne publikacji w prasie regionalnej Białorusi i Kirgistanu w tym zakresie może być bardzo zróżnicowane, mówi wiele faktów, opierając się na stwierdzeniu, że "stosunki Kirgijsko-Białoruskie rozwijają się dynamicznie w szerokim zakresie zagadnień, w tym w sferze politycznej i dyplomatycznej, gospodarczej, kulturalnej i humanitarnej"³⁹.

Na przykład w 2017 roku białoruski eksport do tego środkowoazjatyckiego kraju przekroczył 300 pozycji towarowych: od produktów mlecznych i ciężarówek po płyty wiórowe, meble, tapety. Działa tu ponad 50 przedstawicielstw podmiotów sieci dystrybucji towarów i dystrybutorów białoruskich przedsiębiorstw. W listopadzie 2016 roku uruchomiono tu produkcję montażową ciągników MTZ oraz centrum serwisowe maszyn rolniczych na bazie Biszkeku "Avtomash Radiator". Jednocześnie "UPP "Niva-Holding" (Soligorsk) zarejestrowała w Ministerstwie Sprawiedliwości Kirgistanu białoruskie przedsiębiorstwo "Niva-Shakhtospetsstroj" LLC, które planuje produkować sprzęt dla górnictwa i budownictwa wodnego z komponentów produkowanych

³⁸ Białoruś i Kirgizja podpisały umowę o współpracy w dziedzinie informacji [Zasób elektroniczny]. - - 2018. - URL: <https://www.belta.by/society/view/belarus-i-kyrgyzstan-podpisali-soglashenie-o-sotrudnichestve-v-sfere-informatsii-309989-2018/>

³⁹ Matveev, V. ministrowie spraw zagranicznych Białorusi i Kirgistanu potwierdzili zamiar zintensyfikowania współpracy dwustronnej / V. Matveev // [Zasoby elektroniczne]. - - 2018. - URL: <https://www.belta.by/politics/view/glavy-mid-belarusi-i-kyrgyzstana-podtverdili-namerenie-aktivizirovat-dvustoronnee-sotrudnichestvo-324657-2018/>

przez "Niva-Holding"⁴⁰. Plany obejmują uruchomienie produkcji montażowej białoruskich kombajnów zbożowych na ziemi kirgiskiej, co jest przedmiotem podpisanego Memorandum o współpracy pomiędzy Ministerstwem Rolnictwa, Przemysłu Spożywczego i Melioracji Kirgistanu, Gomselmash OJSC oraz dystrybutorem białoruskiego przedsiębiorstwa Avtomash Radiator LLC.

Ponadto na ósmej sesji Kirgijsko-Białoruskiej Międzyrządowej Komisji ds. Współpracy Handlowej i Gospodarczej, która odbyła się w październiku 2018 r. w Biszkeku, strona białoruska zaproponowała partnerom kirgiskim realizację wspólnego projektu dotyczącego utworzenia zakładu przetwórstwa mleczarskiego, którym zainteresowane było natychmiast Ministerstwo Rolnictwa, Przemysłu Spożywczego i Melioracji Republiki Kirgiskiej. W tym przypadku mówimy o założeniu w tym środkowoazjatyckim kraju przedsiębiorstwa, które mogłoby produkować mleko, lody, kwaśne produkty mleczne - kefir, jogurt, kwaśną śmietanę, twarożek, ser miękki na bazie białoruskich surowców, a także technologię specjalnie opracowaną na Białorusi. I "w przyszłości planowane jest wejście na chiński rynek z produktami tego przedsiębiorstwa"⁴¹. Ponadto, konsekwentnie rozwijając regionalne więzi gospodarcze z partnerami w Kirgistanie, strona białoruska w sierpniu 2018 roku dostarczyła do stolicy Kirgistanu 15 niskopodłogowych trolejbusów produkowanych przez JSC "Belkommunmash", gdzie odbędzie się szkolenie kierowców wydziału trolejbusów Biszkeka. Interesujący szczegół: ten "sprzęt został zakupiony w ramach projektu "Rozwój transportu publicznego w mieście Biszkek", finansowanego przez Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju"⁴².

Umowa o współpracy pomiędzy Białoruskim Narodowym Centrum Badań Marketingowych i Cenowych a firmą wystawienniczą BI Expo z Biszkeku ma na celu rozszerzenie białorusko-kirgiską współpracę w zakresie działalności wystawienniczej i targowej. Umowa ma na celu zachęcenie białoruskich eksporterów do aktywnego udziału w międzynarodowych wystawach i targach organizowanych corocznie w Kirgistanie. W 2018 roku ekspozycja producentów z Białorusi została już zaprezentowana na międzynarodowej wystawie przemysłu

⁴⁰ Rozmowa z Nadzwyczajnym i Pełnomocnym Ambasadorem Republiki Białoruś w Republice Kirgiskiej A. Strachko na łamach czasopisma informacyjno-analitycznego "Połączenie rynku" (№ 1, 2018) [Zasób elektroniczny]. - - 2018. - URL: <http://mfa.gov.by/press/smi/ba775717cb6a991b.html>

⁴¹ Białoruś oferuje Kirgizji wspólny projekt utworzenia przedsiębiorstwa przetwórstwa mleka [Zasób elektroniczny]. - - 2018. -- URL: <https://www.belta.by/economics/view/belarus-predlagaet-kyrgyzstanu-sovmestnyj-proekt-po-sozdaniyu-molokopererabatvajujshego-predprijatija-322349-2018/>

⁴² W Biszkeku 37 dostarczonych zostało trolejbusów wyprodukowanych na Białorusi i w Rosji [Zasób elektroniczny]. - - 2018. - URL: <https://www.belta.by/economics/view/v-bishkek-postavili-37-trolleybusov-belorusskogo-i-rossijskogo-proizvodstva-313496-2018/>

spożywczego FoodExpo Kirgistan, która jest najważniejszym wydarzeniem branżowym w tym kraju. Produkty zostały zaprezentowane w stolicy Kirgistanu przez JV "Spartak" OJSC, "Skidelskiy Agro-Industrial Complex" OJSC, "Oshmyanskiy Meat Processing Plant" OJSC, "Management Company of Holding "Concern Brestmyasomolprom" OJSC, "Smorgon Dairy Products" OJSC - oddział "Lida Dairy Canning Plant" OJSC, "Pinskiy Meat Processing Plant" OJSC. Oprócz białoruskich eksporterów, w imprezie wzięły udział firmy z Bułgarii, Indonezji, Włoch, Kazachstanu, Rosji, Turcji, Uzbekistanu, Francji i Sri Lanki. Około trzech i pół tysiąca osób wzięło udział w tym forum biznesowym, z czego 95 procent stanowili specjaliści z branży spożywczej.

Być może również dzięki tej wystawie "obroty handlowe między Białorusią a Kirgistanem w okresie styczeń-październik 2018 roku wyniosły 98,49 mln dolarów, z czego większość przypada na białoruski eksport (90,96 mln dolarów)".⁴³ Najważniejszymi pozycjami w białoruskich dostawach na rynek kirgiski są mleko i suszona śmietana skondensowana, masło, ser i twaróg cukrowy. Należy zaznaczyć, że w kwietniu 2019 roku ekspozycja białoruskich przedsiębiorstw zostanie ponownie zaprezentowana na FoodExpo Kirgistan-2019 w takich sekcjach tematycznych, jak: żywność, sprzęt dla przemysłu spożywczego, towary i usługi służące wyposażeniu przedsiębiorstw gastronomicznych, wyroby opakowaniowe, przemysł halowy.

W kwietniu 2018 roku białoruskie przedsiębiorstwa eksportowe również wzięły udział w Międzynarodowej Specjalistycznej Wystawie MedExpo w Biszkeku. Wśród nich byli: ALC Belsept, JSC Gomselmash, Republikańskie Centrum Naukowo-Praktyczne Neurologii i Neurochirurgii Ministerstwa Zdrowia Białorusi, JSC Exon, LLC Arvitmedikl. Przedstawiciele białoruskiego przemysłu medycznego i farmaceutycznego sprowadził do Kirgistanu fakt, że w 2017 roku uruchomiono w tym kraju państwowy program modernizacji systemu opieki zdrowotnej, dlatego do końca 2018 roku planowano "zakup nowoczesnego sprzętu medycznego i wysokiej jakości leków za 7 milionów dolarów"⁴⁴. Dlatego prezentacja produktów medycznych i farmaceutycznych była bardzo przydatna.

Podsumujmy to. W niniejszym opracowaniu przytoczyliśmy fakty szybkiego rozwoju i wzrostu współpracy międzyregionalnej Białorusi z

⁴³ Białoruś weźmie udział w wystawie Food Expo Kirgistan w Biszkeku [Zasoby elektroniczne]. - - 2019. - URL: <https://www.belta.by/economics/view/belarus-primet-uchastie-v-vystavke-foodexpo-kyrgyzstan-v-bishkeke-333552-2019/>.

⁴⁴ Białoruś weźmie udział w wystawach MedExpo i FoodExpo w Kirgistanie [Zasób elektroniczny]. - - 2018. - URL: <https://www.belta.by/economics/view/belarus-primet-uchastie-v-vystavkah-medexpo-i-foodexpo-v-kyrgyzstane-297380-2018/>.

partnerami tylko z krajów Euroazjatyckiej Unii Gospodarczej - Rosją, Kazachstanem, Armenią, Kirgistanem. Jeśli dodamy do nich podobne trendy obserwowane dziś w regionach Wspólnoty Niepodległych Państw, Unii Europejskiej, "dalekiego łuku", Strefy Ekonomicznej Jedwabnego Szlaku, to wszystkie one będą przekonująco świadczyć o tym, co oczywiste: Nawet w profesjonalnym środowisku medialnym takie pojęcie, jak "międzynarodowe dziennikarstwo regionalne", którego jeszcze nie znamy, powinno jak najszybciej odnaleźć swoje prawdziwe kontury w praktyce medialnej przestrzeni informacyjno-komunikacyjnej regionów Białorusi, tak aby jego przedstawiciele mogli kompetentnie budować strategie informacyjne specyficzne dla międzynarodowych problemów regionalnych, a także "odpowiednio odzwierciedlać pełnię tematu międzynarodowego na poziomie swojego regionu i skutecznie przyczyniać się do rozwiązania stojących przed nim problemów".⁴⁵ że w rezultacie temat euroazjatycki - życie i działania w regionach krajów Euroazjatyckiej Unii Gospodarczej - staje się istotny dla regionalnych struktur medialnych, a tym samym dla ich czytelników, widzów i słuchaczy.

FOR AUTHOR USE ONLY

⁴⁵ Zaleski, B. Białoruś - Rosja: granice integracji. Kronika sojuszniczego budynku /B. Zaleskiy. - LAP LAMBERT Academic Publishing, 2016. - - C. 96.

FOR AUTHOR USE ONLY

Białoruś - Północny Kaukaz: aktualne kwestie dotyczące interakcji

Jeszcze w maju 2016 r. Rada Ministrów Państwa Związkowego Białorusi i Rosji przyjęła rezolucję "O planie działań na rzecz utworzenia wspólnej przestrzeni informacyjnej Państwa Związkowego na lata 2016-2020", której realizacja pozwoli usystematyzować działania informacyjne w Państwie Związkowym i poprawić jakość publikacji tematycznych, w tym dotyczących współpracy między regionami Białorusi i Rosji, która jest najważniejszym obszarem stosunków dwustronnych w ramach Państwa Związkowego. Przecież, jak zauważono na V Forum Obwodów Białorusi i Rosji, które odbyło się w październiku 2018 roku w Mohylewie, "to właśnie w obwodach naszych krajów zaczyna się wiele łańcuchów produkcyjnych i technologicznych do produkcji wspólnych wyrobów"⁴⁶. Dość powiedzieć, że podstawa umowna i prawna tej interakcji obejmuje ponad trzysta umów dotyczących zwiększenia wielkości wzajemnych dostaw towarów, rozbudowy sieci dystrybucji towarów, wzmocnienia współpracy produkcyjnej, stworzenia zakładów montażowych. Nawet dziś bardzo ważne jest, aby realizacja tych wspólnych projektów była stale w centrum uwagi mediów centralnych i - co najważniejsze - regionalnych obu krajów.

Należy zaznaczyć, że czołowe pozycje w białorusko-rosyjskiej współpracy międzyregionalnej już od wielu lat zajmują okręgi centralny, uralski, nadwołżański i północno-zachodni. Północnokaukaskańska DR jest nadal znacznie opóźniona w rozwoju więzi partnerskich z Republiką Białorusi, ale niewątpliwie ma duży potencjał i warunki wstępne do osiągnięcia pozytywnych zmian w tym zakresie. Przecież "posiada on korzystne warunki dla rozwoju kompleksu rolno-przemysłowego, turystyki, uzdrowisk, górnictwa i przetwórstwa oraz rozwinięte funkcje tranzytowe"⁴⁷. Te naturalne atuty regionu, aktywnie rozwijające się zagraniczne stosunki gospodarcze, są możliwe do zrealizowania, biorąc pod uwagę, że jednym z kluczowych czynników długofalowego rozwoju społeczno-gospodarczego Północno Kaukaskiego Okręgu Federalnego, jak zapisano w Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego

⁴⁶ Wystąpienie na sesji plenarnej V Regionalnego Forum Białorusi i Rosji [Zasoby elektroniczne]. - - 2018. - URL: http://president.gov.by/ru/news_ru/view/vystuplenie-na-plenarnom-zasedanii-v-foruma-regionov-belarusi-i-rossii-19684/.

⁴⁷ Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego do 2025 r. [Zasoby elektroniczne]. - - 2010. - URL: <http://skfo.gov.ru/district/soc/sed/>.

Północno Kaukaskiego Okręgu Federalnego do 2025 roku, jest integracja w euroazjatycką przestrzeń gospodarczą, co "pozwoли zapewnić napływ inwestycji do regionów Północno Kaukaskiego Okręgu Federalnego pod warunkiem stworzenia korzystnych warunków inwestycyjnych i biznesowych"⁴⁸. Jednocześnie jednym z efektywnych partnerów Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego może być Białoruś. Z analizy publikacji w białoruskich środkach masowego przekazu wynika, że **Kraju Stawropolskiego, Republiki Czeceńskiej i Republiki Dagestanu** są jak dotąd oczywistymi liderami w tworzeniu partnerstwa z Białorusią w SCFD.

W ten sposób w połowie marca 2017 roku została podpisana Umowa o współpracy handlowo-gospodarczej, naukowo-technicznej i społeczno-kulturalnej między rządami Ziemia **Stawropolskiego** i Republiki Białorusi. Dokument ten znacznie rozszerzył istniejące prawne i umowne ramy współpracy między obwodem rosyjskim a Białorusią, po raz kolejny wymownie podkreślając wniosek, że "integracja z obwodami Białorusi jest koncepcyjnym kierunkiem rozwoju stosunków zagranicznych Kraj"⁴⁹. Jeszcze w roku 2000 i 2002 rząd Stawropolu podpisał umowy o współpracy z obwodowymi komitetami wykonawczymi Brześcia i Homela, przewidujące współpracę w dziedzinie handlu, gospodarki, nauki, technologii i kultury. A w 2008 roku została przyjęta Umowa o współpracy między Ziemską Izbą Przemysłowo-Handlową Stavropol a Białoruską Izbą Przemysłowo-Handlową. Jeszcze dziś w Kraju są szeroko reprezentowane wyroby wielu czołowych białoruskich przedsiębiorstw przemysłowych. Wśród nich są Mińskie Zakłady Ciągnikowe i Mińskie Zakłady Samochodowe. Popularnością cieszy się również białoruska żywność, co spowodowało otwarcie w Stavropolu sieci sklepów z produktami mięsnymi i mlecznymi z Białorusi. Z kolei przedsiębiorstwa Stavropolu opanowały dostawy na rynek białoruski: surowce rolne i produkty wstępnego przetwarzania - pszenica, mąka, olej słonecznikowy i słonecznikowy, wełna owcza; wyroby techniczne - liczniki energii elektrycznej i naczepy; wyroby przemysłu chemicznego - materiały polimerowe, tworzywa sztuczne, aerozole.

Wszystkie te fakty pokazują, że Ziemia Stawropolska jest jednym z najbardziej obiecujących partnerów gospodarczych Białorusi w Rosji. W 2013 roku obroty handlowe regionu i republiki wzrosły 1,5-krotnie w porównaniu z

⁴⁸ Amirova, E.A. Analiza specyfiki społecznego i gospodarczego zróżnicowania rozwoju regionów SCFD / E.A. Amirova // Regionalne problemy transformacji gospodarczej. -- 2014. -- №9. -- C. 159.

⁴⁹ Vladimirov, V. Ekspansja rynkowa to zawsze dobra rzecz dla przedsiębiorców / V. Vladimirov // Euroazjatycka Unia Gospodarcza: aspekt regionalny: projekt inform.-integracja / redagowany przez ankietera. B. Zaleskiy, M. Valkovskiy, A. Mostovoy: aspekt regionalny: inform.-integracja. projekt / es., ankieter. - Mińsk: Biznesoftet, 2014. -- C. 56.

2012 rokiem, wynosząc 6,7 mld rosyjskich rubli. Jednak potem nastąpił pewien spadek. I dopiero w 2016 r. wielkość wzajemnej wymiany handlowej osiągnęła 140 milionów dolarów. Oznaczało to, że po dwóch latach spadku, jego dynamika wzrostu przekroczyła 9%. Jednocześnie fakt ten świadczy o tym, że Ziemia Stawropolska i Republika Białoruś mają obecnie realny potencjał do znacznego zwiększenia obrotów handlowych i rozszerzenia wzajemnych stosunków. Dlatego wizyta gubernatora Stawropolu W. Władimirowa na Białorusi w marcu 2017 roku została uznana w Mińsku za poważną intencję strony rosyjskiej, aby "znacznie zwiększyć wzajemny handel i uruchomić nowe obiecujące projekty w sektorach, w których jesteśmy dla siebie ciekawi i przydatni"⁵⁰. Wśród takich obiecujących obszarów stron są: rozwój więzi kooperacyjnych w przemyśle; efektywne współdziałanie w sektorze rolno-przemysłowym; realizacja obiecujących projektów w sektorze budowlanym; intensyfikacja współpracy w przemyśle lekkim; aktualizacja innowacyjnego komponentu partnerstwa.

Jeśli chodzi o współpracę przemysłową, to w 2013 roku odnotowano, że "na terenie Stavropola zarejestrowano ponad dziesięć przedsiębiorstw z udziałem białoruskich inwestycji"⁵¹. Ponadto, w celu rozszerzenia więzi współpracy, strona białoruska proponuje "realizować wspólne projekty MAZ-u i holdingu "Autokomponenty" z przedsiębiorstwami Ziemia Stawropolskiego"⁵². Tym bardziej, że Ziemia Stawropolska "chce wrócić do kwestii organizowania produkcji montażowej białoruskiego sprzętu i jego serwisu"⁵³. Mówimy również o rozszerzeniu dostaw różnorodnego sprzętu z Białorusi do obwodu rosyjskiego - pasażerskiego, miejskiego, towarowego, drogowego - w celu realizacji tam dużych projektów infrastrukturalnych. Jednocześnie "dostawy sprzętu są możliwe na warunkach leasingu"⁵⁴. W sektorze rolno-przemysłowym najciekawsze są dwa kierunki: dostawy nowoczesnego sprzętu technologicznego do Kraju Stawropolskiego w celu odbudowy gospodarstw mlecznych z udziałem

⁵⁰ Negocjacje z gubernatorem Stawropolskiego Terytorium Rosji Władimirem Władimirowem [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: http://president.gov.by/ru/news_ru/view/peregovory-s-gubernatorom-stavropolskogo-kraja-rossii-vladimirom-vladimirovym-15800/.

⁵¹ Vysheslavov, V.V. W perspektywie - wspólny rozwój innowacyjnych technologii (w języku rosyjskim) / V.Vysheslavov // Jednolita przestrzeń gospodarcza: integracja regionów: projekt inform.-integracja / redagowany przez rozmówców: B.Zalessky, M.Valkovsky, A.Mostovoy. - Mińsk : Biznesosset, 2013. -- C. 79.

⁵² Spotkanie z gubernatorem Stawropolskiego Terytorium Rosji [Zasoby Elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.government.by/ru/content/7111>.

⁵³ Negocjacje z gubernatorem Stawropolskiego Terytorium Rosji Władimirem Władimirowem [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: http://president.gov.by/ru/news_ru/view/peregovory-s-gubernatorom-stavropolskogo-kraja-rossii-vladimirom-vladimirovym-15800/.

⁵⁴ Białoruś spodziewa się zwiększyć dostawy sprzętu na terytorium Stavropola i stworzyć nowe spółki joint venture - Kobyakov [Zasoby Elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/belarus-rasschityvaet-na-uvelichenie-postavok-tehniki-v-stavropolskij-kraj-i-sozdanie-novyh-sp-kobjakov-237868-2017/>.

białoruskich specjalistów w realizacji projektów odbudowy i budowy gospodarstw hodowlanych; dostawy specjalistycznego sprzętu Mińskiej Fabryki Ciągników, z uwzględnieniem planów Stavropolu w zakresie rozwoju winiarstwa. W dziedzinie innowacji białoruscy i staropolscy uczeni mogą naprawdę współpracować w dziedzinie robotyki i oszczędzania zasobów, geoinformatyki i geofizyki, mikrobiologii i biotechnologii.

Jeśli chodzi o **Republikę Czecheńską**, podpisała ona umowę o współpracy handlowej, gospodarczej, naukowej, technicznej i kulturalnej z Republiką Białorusi w czerwcu 2017 roku na IV Forum Regionów Białorusi i Rosji. Dokument ten poważnie wzmocnił ramy prawne współpracy między Mińskiem a Groznym praktycznie we wszystkich obszarach partnerstwa, które zostało zainicjowane umową między obwodem rosyjskim a Mińską Radą Wykonawczą ds. współpracy handlowej, gospodarczej, naukowej, technologicznej i kulturalnej, podpisaną w lipcu 2002 roku. Dokument ten był jednym z pierwszych porozumień pomiędzy Republiką Czecheńską a krajami trzecimi po rozpoczęciu okresu odbudowy. "Jednak z obiektywnych powodów dostępnych w tym czasie, w tym ogólnej sytuacji społeczno-gospodarczej w Republice [czecheńskiej] oraz obaw potencjalnych inwestorów co do możliwego ryzyka w dziedzinie działalności inwestycyjnej, umowy te niestety nie uległy dalszemu rozwojowi⁵⁵.

Ale po latach, kiedy rząd czecheński znacznie zintensyfikował prace nad wdrożeniem wszystkich wcześniej podpisanych umów z zagranicą, rozpoczął się postęp również w stosunkach ze stroną białoruską. Nowe impulsy do współpracy między Białorusią a Czechenią dało zrozumienie, że ten rosyjski region posiada znaczny potencjał gospodarczy i zasobowy, który pozwala mu tworzyć konkurencyjną gospodarkę, pozytywnie wpływającą na rozwój współdziałania z białoruskimi jednostkami administracyjnymi i terytorialnymi, strukturami biznesowymi, organizacjami publicznymi i kulturalnymi. Dlatego "pierwsza wizyta delegacji Republiki Czecheńskiej z wicepremierem na czele w Republice Białoruś odbyła się 6 lipca 2015 roku w celu omówienia kwestii współpracy korzystnej dla obu stron"⁵⁶. Do obwodu rosyjskiego zaczęto dostarczać białoruski

⁵⁵ Kadyrow, R. Konieczne jest nadanie nowego impulsu współpracy z Białorusią / R. Kadyrow // Białoruś - Rosja: współpraca regionów: projekt inform.-integracyjny / por. B.L. Zalesskiy, E.A. Korovkin, M.E. Korovkin, M.E. Korovkin. - Mińsk: BelTA, 2010. - - C. 58.

⁵⁶ Umarov, D. Najbardziej perspektywiczny kierunek jest postrzegany jako ustanowienie i rozwój współpracy w sferze przemysłowej / D. Umarov // Współdziałanie regionów: Państwo Unii - lokomotywa integracji euroazjatyckiej: projekt / es. inform.-integratsiyu, wywiad: B. Zalesskiy, M. Valkovsky, A. Greshnikov. - Mińsk: Biznesoftet, 2016. - - C. 60.

sprzęt gospodarstwa domowego, tekstylia, kosmetyki, opony, a także sprzęt drogowy, komunalny i rolniczy holdingu Amkodor.

Ale niewątpliwie nowy etap w stosunkach między stronami otworzyła wizyta szefa Republiki Czecheńskiej R. Kadyrowa na Białorusi we wrześniu 2017 roku, podczas której zwrócono uwagę zarówno na rozwój współpracy handlowej, jak i na kluczowy temat współpracy dwustronnej - współpracę przemysłową, która zarówno w Mińsku, jak i w Groznm jest uważana za najbardziej zaawansowaną, wzajemnie korzystną formę współpracy, "która pozwala zaspokoić potrzeby rynku regionalnego, a także tworzyć miejsca pracy w dziedzinie zaawansowanych technologii"⁵⁷. Jeśli chodzi o współpracę handlową, to zdaniem stron potencjał jej wielokrotnego wzrostu w najbliższych latach tkwi w dostawach do Czechenii białoruskiego sprzętu pasażerskiego, towarowego, wydobywczego, rolniczego, drogowego i komunalnego. Szczególnym projektem w tym zakresie mógłby być udział Mińskiego Zakładu Samochodowego w modernizacji czecheńskiej floty samochodów ciężarowych i autobusów.

Pierwszym krokiem w rozwoju białorusko-czecheńskiej współpracy produkcyjnej powinno być założenie przez białoruską firmę Bobruiskagromash zakładu montażowego w tym rosyjskim regionie. Przynajmniej w tej kwestii zostało już podpisane porozumienie z czecheńskim ministerstwem rolnictwa, a także istnieje jasność zarówno co do miejsc, jak i etapów tego projektu. A to może stać się swego rodzaju prologiem do zakrojonej na szeroką skalę współpracy stron w dziedzinie współpracy przemysłowej, ponieważ "Białoruś i Czechenia muszą opracować inne wspólne projekty, w szczególności dostawę sprzętu i części zamiennych holdingu "Autokomponenty" dla przedsiębiorstw przemysłu samochodowego Czechenii"⁵⁸. Wśród innych obiecujących obszarów współpracy strony wskazały m.in.: sektor rolny - wprowadzanie zaawansowanych technologii w produkcji i przetwórstwie produktów rolnych, tworzenie gospodarstw mlecznych, zaopatrzenie w nowoczesne dojaranie, produkcję roślinną, hodowlę zwierząt, weterynarię; budownictwo i mieszkalnictwo oraz usługi komunalne - budowę dróg, projektowanie i budowę mieszkań i infrastruktury, zaopatrzenie w sprzęt drogowy i komunalny, materiały budowlane i windy.

Innymi słowy, Mińsk i Grozny poważnie zobowiązały się do wypełnienia porozumienia podpisanego w czerwcu 2017 roku konkretnymi, wzajemnie

⁵⁷ Spotkanie z szefem Republiki Czecheńskiej Ramzanem Kadyrowem [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: http://president.gov.by/ru/news_ru/view/vstrecha-s-glavoj-chechenskoj-respubliki-ramzanom-kadyrovym-17164/.

⁵⁸ Spotkanie z szefem Republiki Czecheńskiej Ramzanem Kadyrowem [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://www.government.by/ru/content/7518>.

korzystnymi projektami, biorąc pod uwagę zasadę wyrażoną przez czeczeńskiego przywódcę - "w interesie strony czeczeńskiej leży bezpośrednia praca bez pośredników⁵⁹". I wszystko wskazuje na to, że realizacja planu działania na lata 2018-20120, który określa wszystkie obiecujące obszary współpracy białorusko-czeczeńskiej, będzie kolejnym wymownym przykładem na to, że nawiązanie więzi między Białorusią a Czechenią jest nowym etapem na drodze do wzmocnienia stosunków białorusko-rosyjskich.

Jeśli chodzi o inny temat Północnokaukaskiego Okręgu Federalnego - **Republikę Dagestanu, to Republika** Białorusi już w 2002 roku podpisała z tym rosyjskim regionem umowę o współpracy handlowej, gospodarczej, naukowej, technologicznej i kulturalnej. W kwietniu 2014 r. ramy prawne tego współdziałania międzyregionalnego wzbogaciły się o Umowę między Stałym Komitetem Państwa Unii a rządem Republiki Dagestanu w sprawie współpracy handlowej, gospodarczej, naukowej, technicznej, kulturalnej i współpracy w dziedzinie kultury. W ramach niniejszego dokumentu strony wyraziły zamiar udzielenia pomocy w realizacji wspólnych programów i działań mających na celu rozwój więzi gospodarczych między obwodami Białorusi i Dagestanu, stworzenie warunków dla rozszerzenia więzi handlowych i gospodarczych między podmiotami gospodarczymi stron, a także współpracę w opracowywaniu rozwiązań dla działalności inwestycyjnej i innowacyjnej, w tym przyciąganie kapitału zagranicznego i zaawansowanych technologii zagranicznych. W tym czasie Dagestan wyraził swoje zainteresowanie dostawami białoruskiego sprzętu rolniczego, ponieważ "Dagestan musi zorganizować przetwórstwo produktów rolnych⁶⁰".

W tym samym 2014 roku obroty w handlu zagranicznym między Białorusią a Dagestanem wyniosły prawie 14 milionów dolarów, z czego udział w białoruskim eksporcie wyniósł około 13 milionów dolarów, na podstawie "wyrobów mineralnych, wyrobów metalowych, drewna, wyrobów celulozowych i papierniczych, maszyn, urządzeń i pojazdów, wyrobów przemysłu chemicznego, gumy, tekstyliów, wyrobów włókienniczych i obuwia, wyrobów skórzanych, wyrobów futrzarskich, artykułów spożywczych i surowców

⁵⁹ Kadyrow, R. O słowie prezydenta, wizerunku Czechenii i współpracy / R. Kadyrow // [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/interview/view/o-slove-prezidenta-imidzhe-chechni-i-sotrudnichestve-kadyrov-podelilsja-vpechatlenijami-ot-vstrechi-s-5791/>.

⁶⁰ Umowa o współpracy została podpisana ze Stałym Komitetem Państwa Związkowego Rosji i Białorusi [zasoby elektroniczne]. - - 2014. - URL: https://www.riadagestan.ru/news/president/podpisano_soglashenie_o_sotrudnichestve_s_postoyannym_komitetom_soyuznogo_gosudarstva_rossii_i_belorussii/.

rolnych"⁶¹. Na imprezie "Forum obwodów Białorusi i Rosji", która odbyła się w czerwcu 2014 roku w Makhaczkali, strony zgodziły się opracować "kwestię wprowadzenia białoruskich technologii uprawy produktów rolnych, technologii przetwórstwa mleka, produkcji serów, mięsa drobiu brojlerskiego, wykorzystania nowych technologii w produkcji jaj" w ramach realizacji wspólnych projektów inwestycyjnych na ziemi dagestańskiej⁶². We wrześniu 2014 r. strony uzgodniły stworzenie i realizację wspólnych projektów mających na celu stworzenie infrastruktury turystycznej na obszarach wiejskich. W szczególności Traktat Intencyjny został następnie podpisany przez Komisję Turystyki Dagestanu i białoruskie stowarzyszenie społeczne "Odpoczynek we wsi". Dokument ten "implikuje interakcję stron w dziedzinie turystyki wiejskiej i współpracy kulturalnej, przyciąganie turystów, promowanie marki Dagestan jako obszaru turystycznego"⁶³.

W marcu 2015 roku Miński Zakład Ciągników otworzył w Dagestanie swoje centrum dealerskie do obsługi sprzętu na bazie firmy "Dagselmash" w powiecie bujnackim, gdzie w pierwszym etapie "przeprowadzona zostanie renowacja ciągników, a w przyszłości - wdrożenie nowego sprzętu"⁶⁴. W tym celu podjęli się zadania przygotowania miejsca ekspozycji białoruskich ciągników oraz przeszkolenia specjalistów, dając im możliwość zdobycia niezbędnych umiejętności w zakresie konserwacji i naprawy sprzętu w centrum szkoleniowym Mińskich Zakładów Ciągnikowych. W tym samym roku 2015 jaskrawym wydarzeniem współpracy międzyregionalnej były Targi Białoruskich Producentów Towarów, które odbyły się w Dagestanie i na których prezentowano towary kompleksu rolno-przemysłowego i przemysłu lekkiego: stodycze, miody różnego rodzaju, wyroby włókiennicze, odzież, obuwie, tekstylia i wiele innych. W rezultacie strona Dagestani oszacowała, że w 2017 roku miała "największe transakcje handlowe z Azerbejdżanem - 47,93 mln

⁶¹ Abdulatipov, R. Współpraca regionalna jest strategicznie konieczna w warunkach polityki sankcji Zachodu / R. Abdulatipov // Współdziałanie regionów: Państwo Unii - lokomotywa integracji euroazjatyckiej; projekt / es. inform.-integr., wywiad: B. Zalessky, M. Valkovsky, A. Greshnikov. - Mińsk: Biznesofset, 2016. - - C. 22.

⁶² Dagestan i Białoruś zgodziły się na współpracę w biznesie [Zasoby elektroniczne]. - - 2014. - URL: <http://www.dag.aif.ru/society/details/1186729>.

⁶³ Białorusini będą uczyć Dagestanczyków, jak rozwijać turystykę wiejską [Zasoby elektroniczne]. - - 2014. - URL: <https://www.interfax.by/news/belarus/1167841>.

⁶⁴ MTW otworzyło centrum dealerów w Dagestanie [Zasoby elektroniczne]. - - 2015. - URL: <https://www.belarus.by/ru/business/business-news/mtz-otkryl-dilerskij-tsentr-v-dagestane-i-0000020779.html>.

dolarów, Iranem - 34,54 mln dolarów, Chinami - 17,81 mln dolarów, Białorusią - 16,67 mln⁶⁵ dolarów".

Podsumujmy to. Wszystkie te fakty wyraźnie pokazują, jak szeroki jest zakres tematyczny publikacji medialnych obu krajów na temat organizacji współpracy między obwodami Białorusi i Stavropolu, Czeczenii i Dagestanu. Najważniejszym zadaniem stojącym dziś przed mediami białoruskimi, stavropolskimi, czeczeńskimi i dagestańskimi w tym zakresie jest zapewnienie odpowiedniego poziomu artykulacji medialnej tej międzyregionalnej współpracy, w której wszystkie wspólne projekty powinny znaleźć pełne odzwierciedlenie w przestrzeni medialnej, aby ostatecznie zapewnić przejście integracji związkowej do jakościowo nowego państwa - całościowej interakcji na wszystkich szczeblach.

FOR AUTHOR USE ONLY

⁶⁵ W sprawie wyników handlu zagranicznego Republiki Dagestanu za rok 2017. [Zasoby elektroniczne] - - 2018. - URL: https://makhachkala.mid.ru/mezdunarodnoe-sotrudnicestvo/-/asset_publisher/ZPNsLt1FS6Qn/content/ob-itogah-vnesnej-torgovli-respubliki-dagestan-za-2017-g-?inheritRedirect=false.

Białoruś - Obwód Rostowski: możliwości zacieśnienia współpracy

Obwód Rostowski w Republice Białorusi jest nazywany jednym z kluczowych partnerów wśród obwodów Południowego Okręgu Federalnego Federacji Rosyjskiej. Wynika to w dużej mierze z faktu, że wśród głównych kierunków działań międzynarodowych regionu priorytetem jest "wzmocnianie więzi gospodarczych i humanitarnych w ramach współpracy transgranicznej i rozszerzanie partnerstwa z krajami WNP"⁶⁶. Region posiada około trzech tysięcy osób prawnych - uczestników zagranicznej działalności gospodarczej, którzy w 2016 roku prowadzili działalność eksportowo-importową ze 149 krajami, w tym z Republiką Białorusi, która wraz z Turcją, Ukrainą, Szwajcarią, Egiptem, Chinami i Kazachstanem jest jednym z pierwszych siedmiu państw - głównych partnerów handlowych Obwodu Rostowskiego.

W kwietniu 2002 r. strony podpisały umowę o współpracy w dziedzinie handlu, gospodarki, nauki, technologii i kultury. Od tego czasu stosunki między Republiką a Obwodem Rostowskim rozwijają się w sposób dość spójny i systematyczny, co znacznie ułatwiła działalność wspólnej grupy roboczej, której regulamin przewiduje organizowanie corocznych wspólnych spotkań, na których rozważane są kwestie rozwoju współpracy między przedsiębiorstwami i organizacjami Republiki Białoruś i Obwodu Rostowskiego w takich dziedzinach, jak stosunki handlowe i gospodarcze, medycyna, edukacja, kultura i sport.

Produktywne współdziałanie stron po podpisaniu umowy wkrótce doprowadziło do rejestracji kilku wspólnych przedsięwzięć z białoruskim kapitałem w obwodzie rostowskim. "To jest CJSC Atlant-Yug, która sprzedaje urządzenia chłodnicze produkowane na Białorusi. Jest to spółka "BelarusYugService LLC", która zajmuje się sprzedażą i serwisem białoruskich ciągników i innych maszyn rolniczych. Jest to Dom Handlowy BMZ LLC, przedstawiciel największego zakładu metalurgicznego na Białorusi, który zaopatruje rynek rosyjski w armaturę budowlaną i importuje do Białorusi komponenty do produkcji metalurgicznej. To jest LLC "BelAvtoMaz", która

⁶⁶ Działalność Ministerstwa - Współpraca międzynarodowa Obwodu Rostowskiego [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://mineconomikiro.ru/a25.php>.

reprezentuje Mińską Fabrykę Samochodów, sprzedaje swoje produkty i zapewnia dalszy serwis"⁶⁷.

Od 2011 roku w Rostowie nad Donem działa oddział Ambasady Republiki Białorusi w Federacji Rosyjskiej, co przyczyniło się do wzmocnienia wzajemnych relacji między stronami. W czerwcu 2011 roku zostało podpisane porozumienie o współpracy pomiędzy Regionalnym Centrum Informacji i Analiz a Białoruskim Narodowym Centrum Badań Marketingowych i Cenowych. A w listopadzie tego samego roku NIAEP i Ministerstwo Architektury i Budownictwa Republiki Białorusi podpisały protokół o udziale białoruskiego kompleksu budowlanego w budowie obiektów - bloków energetycznych 3 i 4 EJ Rostów - na lata 2011-2012.

W 2011 roku głównymi pozycjami eksportowymi obywateli Rostowa na rynku białoruskim były: maszyny i urządzenia elektryczne oraz ich części; tłuszcze i oleje zwierzęce lub roślinne oraz produkty ich łupania; produkty spożywcze; węgiel; produkty chemiczne; wyroby żelazne i nieżelazne; lampy i rury elektroniczne. Z Białorusi do obwodu rostowskiego aktywnie dostarczano następujące wyroby: wyroby inżynieryjne; wyroby z aluminium i aluminium; urządzenia i urządzenia mechaniczne, ich części do kotłów; wyroby z metali żelaznych; wyroby gumowe, gumowe i gumowe; produkty mleczarskie, jaja drobiowe, miód naturalny; produkty spożywcze dla zwierząt; warzywa; wyroby gotowe z mięsa i ryb; tworzywa sztuczne i wyroby z tworzyw sztucznych; wyroby papiernicze; włókna syntetyczne i wyroby z nich; maszyny i urządzenia elektryczne. Ponadto białoruscy producenci dostarczali inne produkty higieniczne, kosmetyki, wyroby elektryczne, sprzęt gospodarstwa domowego i meble.

Takie przedsiębiorstwa obwodu jak LLC PK "Nowoczerkaska Elektryczna Fabryka Lokomotyw", LLC "Kombinat "Rostselmasz", OJSC "Sojusz Energomaszynostroitelny", CJSC "Don-Tex" z powodzeniem współpracowały z partnerami z Białorusi. W tym samym czasie OOO Belneftekhim-RUS kontynuował dostawy produktów polietylenowych produkowanych na Białorusi do przedsiębiorstw z Rostowa nad Donem. "A 1 października 2010 roku w obwodzie oktyabryjskim obwodu rostowskiego otwarto wspólne rosyjsko-białoruskie przedsiębiorstwo "BelaRus-Południe" na montaż ciągników "Białorus

⁶⁷ Pawłatenko, G. Konieczna jest wymiana doświadczeń w zakresie udzielania wsparcia małym i średnim podmiotom gospodarczym / G. Pawłatenko // Białoruś - Rosja: współpraca regionów: projekt inform.-integr. / com. B.L. Zalesskiy, E.A. Korovkin, M.E. Korovkin, M.E. Korovkin. - Mińsk: BelTA, 2010. -- C. 219.

320"⁶⁸. Na bazie "BeltechTorga" zaplanowano stworzenie centrum handlowo-logistycznego sprzedaży białoruskich produktów w Południowym Okręgu Federalnym. Na jego budowę przeznaczono nawet działkę w Bataisku, w obwodzie rostowskim.

Rekordowy obrót handlowy "między regionem a republiką" został osiągnięty w 2012 roku i wyniósł wówczas 423,3 mln dolarów⁶⁹. Należy przypomnieć, że w tym samym roku odbyło się spotkanie białoruskiego przywódcy A. Łukaszenki z gubernatorem Obwodu Rostowskiego W. Gołubiewem, które miało istotne znaczenie dla współdziałania stron. Zauważono, że "konieczne jest osiągnięcie poziomu realizacji wspólnych, zintegrowanych gospodarczo projektów i programów. Wykorzystanie efektu synergii wynikającego z połączenia naszych zasobów produkcyjnych, technologicznych i intelektualnych"⁷⁰. Jednocześnie strony wskazały najbardziej obiecujące obszary współpracy, z których jednym jest kompleks rolno-przemysłowy, gdzie zidentyfikowały możliwości wspólnych projektów dotyczących modernizacji i rozwoju infrastruktury rolnej, bazy produkcyjnej, wprowadzenia zaawansowanych technologii produkcji i przetwarzania produktów rolnych. Faktem jest, że w tym czasie obywatele Rostowa podjęli inicjatywę, aby stać się pilotażowym miejscem realizacji programów państwowych Unii w sektorze rolnym, gdzie już wdrożono dwa programy, mające na celu wprowadzenie nowoczesnych technologii, przede wszystkim w rolnictwie, rozwój obiecujących technologii oszczędzających zasoby naturalne, urządzeń do produkcji biologicznie kompletnych pasz, jak również zwiększenie efektywności produkcji żywności poprzez przetwarzanie ich odpadów w oparciu o postępowe technologie. Innym obszarem współdziałania jest udział białoruskich organizacji w programach rozwoju dróg, realizacji projektów infrastruktury transportowej, wodociągów i kanalizacji, a także budowy obiektów mieszkalnych, socjalnych, kulturalnych i sportowych w regionie Rosji. Szczególnym zainteresowaniem cieszyły się wówczas możliwości współpracy w sektorze transportowym, ponieważ w obwodzie rostowskim przygotowywane były tak duże projekty jak

⁶⁸ Gawriłenko, E. Asortyment towarów z Białorusi jest dość szeroki i nie ogranicza się tylko do odzieży i żywności (w języku rosyjskim) / E. Gawriłenko // Unia Celna: interakcja regionalna. Widok z Rosji: projekt inform.-integr. / redagowany przez rozmówcę: B. Zalesskiy, M. Valkovskiy, A. Mostovoy. - Mińsk : Tezeusz, 2012. - - C. 164.

⁶⁹ Golubev, V. Znaczący potencjał dwustronnej współpracy istnieje w sferze rolnictwa / V. Golubev // Interakcja regionów: Państwo Unii - lokomotywa integracji euroazjatyckiej: projekt / es. inform.-integr., wywiad: B. Zalesskiy, M. Valkovsky, A. Greshnikov. - Mińsk: Biznesoftet, 2016. - - C. 235.

⁷⁰ Aleksander Łukaszenko spotkał się z gubernatorem obwodu rostowskiego Wasylm Golubiewem [Zasoby elektroniczne]. - - 2012. - URL: http://president.gov.by/ru/news_ru/view/aleksandr-lukashenko-vstretilsja-s-gubernatorom-rostovskoj-oblasti-vasiliiem-golubevym-974/.

budowa kompleksu lotniskowego i modernizacja uniwersalnego portu w Rostowie.

W związku z tym strony doszły do wniosku, że mogą znacznie zwiększyć wolumen wzajemnej wymiany handlowej, realizując szereg wspólnych projektów: po pierwsze, organizując montaż białoruskich wind w obwodzie rostowskim i tworząc kolejny system ich obsługi; po drugie, łącząc wysiłki w zakresie produkcji maszyn rolniczych; po trzecie, realizując duży projekt integracyjny dotyczący produkcji mięsa indyczego; po czwarte, wspólnie produkując konstrukcje stalowe i panele w zakładzie produkcyjnym w Klimowiczach na Białorusi. Jako obiecujące wymieniono wówczas projekty utworzenia w Rostowie nad Donem spółki joint venture do produkcji wyrobów cukierniczych oraz wspólnego zakładu produkcyjnego do produkcji oleju słonecznikowego i rzepakowego. A w kolejnych latach podjęto szereg konkretnych kroków w zakresie realizacji zaplanowanych planów. W szczególności, z pomocą białoruskiego przedsiębiorstwa Beltranslift, w latach 2013-2014 wymieniono i zainstalowano 513 wind w budynkach mieszkalnych i usługach komunalnych Obwodu Rostowskiego. W latach 2015-2016 ten rosyjski region zakupił 43 białoruskie autobusy dużej pojemności i 15 trolejbusów.

Niemniej jednak, w 2016 r. wielkość wzajemnej wymiany handlowej nieznacznie spadła - do 339 mln dolarów. Z tego powodu, podpisując w maju 2017 roku w Mińsku "Mapę drogową współpracy na lata 2017-2019", strony jasno nakreśliły plany średnioterminowe w zakresie zwiększenia obrotów handlowych: "Mamy wszelkie możliwości, aby⁷¹ w ciągu najbliższych dwóch lat do 2019 roku zwiększyć je do 500 milionów dolarów. Na tym samym spotkaniu białoruskiego lidera z gubernatorem Rostowa obie strony wyraziły głębokie przekonanie, że strony mają wszelkie możliwości "znacznego zwiększenia wolumenu współpracy handlowej i gospodarczej w najbliższych latach oraz opanowania nowych, obiecujących obszarów współdziałania⁷²". W szczególności strony mówiły o "przywróceniu do życia wspólnej produkcji ciągników

⁷¹ Matveev, W.W. Potencjał współpracy z Białorusią jest ogromny - gubernator obwodu rostowskiego (w języku rosyjskim) / W.Matveev // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/politics/view/potencial-sotrudnichestva-s-belarusiju-gromadnyj-gubernator-rostovskoj-oblasti-246760-2017/>.

⁷² Spotkanie z gubernatorem obwodu rostowskiego Wasylym Golubevem [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: http://president.gov.by/ru/search_ru/getExtendedResults/?query=&search_type=type_all_words&group=0&from_day=11&from_month=5&from_year=2017&to_day=11&to_month=5&to_year=2017&search_type=sort=desc&search_ok.x=31&search_ok.y=5&search_mode=&search_node=news&search_node_id=374&search_title=name=events.

zasilanych energią w Bataisku".⁷³ Realizacja planów budowy obwodnicy wokół Rostowa nad Donem z udziałem strony białoruskiej, rozwój współpracy w zakresie hodowli bydła. Jeśli chodzi o wznowienie produkcji montażowej białoruskich ciągników w Bataisku, warto przypomnieć, że Dom Handlowy Mińskich Zakładów Ciągnikowych posiada "zakład produkcyjny w obwodzie rostowskim, przygotowany do montażu urządzeń energochłonnych - ciągników 5 i 6 klas trakcyjnych o mocy od 300 do 500 KM". Strona rosyjska rozważa możliwość subsydiowania produkcji z budżetów różnych poziomów"⁷⁴.

Wśród 75 najskuteczniejszych sposobów zwiększenia wolumenu wzajemnej wymiany handlowej między Republiką Białorusi a Obwodem Rostowskim Mapa drogowa współpracy na lata 2017-2019 wskazuje również na przejście od interakcji regionalnych na poziomie dwóch państw - Białorusi i Rosji - do skutecznych partnerstw na poziomie miast i obwodów, które mogą zapewnić nowe bodźce i perspektywy, ponieważ pozwalają "wzmocnić istniejące kontakty i rozwijać nowe więzi gospodarcze, połączyć potencjał twórczy i intelektualny, wzmocnić zaufanie i wzajemny szacunek".

Jeden z pierwszych dokumentów w tym zakresie, umowa o partnerstwie na rzecz rozwoju, została podpisana między Rostowem nad Donem a Homelem w 2009 roku. Pięć lat później, po wygaśnięciu tego dokumentu, strony przyjęły nowe, już otwarte porozumienie, w którym uzgodniono, że "współpraca między miastami partnerskimi będzie odtąd gęstsza i spotkania będą częstsze"⁷⁶. Główne kierunki współpracy pomiędzy Rostowem nad Donem i Homelem zostały określone jako "wzajemne dostawy maszyn rolniczych, maszyn drogowych i produktów rolnych"⁷⁷.

W 2012 roku przy okazji siódmego wspólnego posiedzenia Grupy Roboczej ds. Współpracy Republiki Białorusi i Obwodu Rostowskiego, Obwodu Żernogradzkiego Obwodu Rostowskiego i Obwodu Goreckiego Obwodu

⁷³ Spotkanie z Gubernatorem Obwodu Rostowskiego w Rosji [Zasoby Elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.government.by/ru/content/7227>.

⁷⁴ Region Rostowa jest zainteresowany produkcją montażową ciągników BELARUS [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/rostovskaja-oblast-zainteresovana-v-sborochnom-proizvodstve-tractorov-belarus-246848-2017/>.

⁷⁵ T. Woronina, T. Twinning z Mińska i Rostowa nad Donem będzie logicznym krokiem - ekonomista / T. Woronina // [Źródło elektroniczne]. - - 2018. - URL: <http://eurasia.expert/pobratimstvo-minska-i-rostova-na-donu-budet-logichnym-shagom-ekonomist/>.

⁷⁶ Lucik, A. Rostów nad Donem + miasta partnerskie = nowe perspektywy konstruktywnej współpracy (w języku rosyjskim) / A. Lucik // [Zasoby elektroniczne]. - - 2015. - URL: <http://rostov.mk.ru/articles/2015/09/29/rostovnadonu-gorodapartnery-novye-perspektivy-konstruktivnogo-sotrudnichestva.html>.

⁷⁷ Podpisanie umów o współpracy pomiędzy miastem Rostów a miastami Homeł, Wołgograd i Glasgow [Zasoby Elektroniczne]. - - 2015. - URL: <http://www.don-plaza.ru/ru/press/news/881/>.

Mohylewskiego podpisały Traktat o stosunkach braterskich, który nakreślił ich zamiar rozwijania wszechstronnej współpracy nie tylko w dziedzinie kultury, ale i nauki, między działającymi w tych dziedzinach uczelniami rolniczymi: "Znalazły one już wspólne punkty kontaktowe. Mają oni plany dalszego rozwoju w sferze gospodarczej. W Obwodzie Żernogradzkim znajduje się ośrodek hodowlany, w którym hoduje się nowe odmiany pszenicy i zbóż, które interesują się białoruskimi uprawami kukurydzy i zbóż ozimych. W przyszłości więzi zostaną nawiązane również tutaj"⁷⁸.

Jednocześnie w 2012 roku Kogalnicki Okręg Obwodu Rostowskiego i Okręg Smolewiczski Obwodu Mińskiego podpisały Porozumienie o nawiązaniu bezpośredniej współpracy w celu ukierunkowania ich wysiłków "na zwiększenie wymiany informacji i wzajemnej współpracy w dziedzinie rozwoju gospodarczego, zarządzania, ochrony zdrowia, edukacji, kultury, planowania regionalnego, ochrony środowiska, rozwoju obwodów jako całości, rozszerzenia bezpośrednich kontaktów między przedstawicielami i organizacjami publicznymi bliźniaczych obwodów"⁷⁹.

Wreszcie, pod koniec czerwca 2018 roku Mińsk i Rostów nad Donem podpisały umowę partnerską, której celem jest poprawa stosunków handlowych i gospodarczych, współpracy w sferze społecznej i partnerstwa. Według stron, dokument ten "otwiera jeszcze więcej możliwości dla obu miast, w tym realizację projektów z zakresu zarządzania miastem, współpracy między szkołami średnimi i wyższymi, imprez sportowych i festiwali. Poza tym planowany jest rozwój sprawiedliwego handlu"⁸⁰. Fakty pokazują, że wcześniej obywatele Mińska i Rostowa mieli długotrwałe, wzajemnie korzystne relacje. Rostowskie przedsiębiorstwa eksportowały olej słonecznikowy, odzież damską, farby do białoruskiej stolicy. Żywność i obuwie, produkty inżynieryjne i chemiczne były dostarczane do Dona z Mińska. Tylko w 2017 roku administracja Rostowa kupiła w czasie mistrzostw świata w piłce nożnej w 2018 roku 75 mińskich autobusów niskopodłogowych o dużej pojemności do przewozu turystów i mieszkańców. W związku z tym "obroty handlowe przedsiębiorstw "Rostów nad Donem" z białoruskimi przedsiębiorstwami w 2017 roku wyniosły 143,6 mln dolarów"⁸¹. A

⁷⁸ Białorusini z Rosji: Widok z Rostowa nad Donem [Zasób elektroniczny]. - - 2014. - URL: <http://www.soyuz.by/news/region/1054.html>.

⁷⁹ Smolevichi [Zasoby elektroniczne]. - - 2012. - URL: <http://kagl-rayon.donland.ru/news/2012/09/05.aspx>.

⁸⁰ Browar, E. Mińsk i Rostów nad Donem nawiązały partnerskie stosunki / Browar E. // [Zasób elektroniczny]. - - 2018. - URL: <http://www.belta.by/regions/view/minsk-i-rostov-na-donu-ustanovili-pobratimskie-otnosheniya-308489-2018/>.

⁸¹ Czy Mińsk i Rostów nad Donem staną się miastami bliźniaczymi? [Zasoby elektroniczne] - - 2018. - URL: <https://regnum.ru/news/2371856.html>.

w kwietniu 2018 roku otwarto bezpośrednie połączenie lotnicze między Mińskiem a Rostowem nad Donem. Od tego czasu samoloty białoruskiego przewoźnika lotniczego regularnie odlatują z lotniska Rostów nad Donem we wtorki, czwartki, soboty i niedziele, a z Mińska - w poniedziałki, środy, piątki i soboty. Należy założyć, że zarówno otwarcie bezpośrednich lotów, jak i podpisanie traktatu o stosunkach partnerskich pozwoli przedsiębiorstwom z Mińska i Rostowa nad Donem na bardziej aktywną współpracę, tworząc nowe wspólne projekty, które z kolei zwiększą dwustronne obroty handlowe.

Wśród innych obszarów współpracy, strony zamierzają zwrócić uwagę na rozwój współpracy w 82sferze naukowej i edukacyjnej. Co więcej, Południowe Centrum Narodowe Rosyjskiej Akademii Nauk od wielu lat współpracuje z Narodową Akademią Nauk Białorusi. "Współpraca z białoruskimi uczonymi rozwija się najbardziej dynamicznie w ramach Umowy o współpracy naukowo-technicznej między Państwowym Instytutem Naukowym "Instytutem Mechaniki Systemów Metalowych i Polimerowych im. W. Łomonosowa" a Narodową Akademią Nauk Białorusi. Najbardziej dynamicznie rozwijająca się współpraca jest z białoruskimi uczonymi w ramach Umowy o współpracy naukowo-technicznej między Państwowym Instytutem Mechaniki Systemów Polimerów Metalowych Białej Akademii Nauk Białorusi "V.A. Biała Narodowa Akademia Nauk" a Południowym Centrum Narodowym Rosyjskiej Akademii Nauk i Międzynarodowym projektem wielkoskalowej oceny ryzyka środowiskowego metodami ALARM wspieranym przez 6 Program Ramowy Komisji Europejskiej <...> z udziałem uczonych z Republiki Białorusi, Niemiec, Litwy, Rosji i innych krajów".

Bardzo obiecująca jest współpraca białoruskich i rostowskich uczonych w dziedzinie rolnictwa, gdzie Federalny Państwowy Instytut Naukowy Budżetu Państwowego "Wszechrosyjskie Centrum Badań Naukowych Winiarstwa i Winiarstwa Osiedla Ja.I. Potapenko" podpisał umowę o współpracy naukowej z Republikańską jednostką zależną ds. produkcji naukowej "Instytut uprawy owoców", która przewiduje wymianę wstępnego materiału selekcyjnego owoców, roślin jagodowych i winogron. Ponadto już w 2015 roku Nowoczerkaski Instytut Inżynierii i Rekultywacji im. A. K. Szortunowa FSBEI HPE "Don Państwowy Uniwersytet Agrarny" oraz Instytut Rekultywacji Białoruskiego RUE "Instytut" prowadziły prace nad wymianą doświadczeń w pracy badawczej oraz udziałem w konferencjach naukowych. Od 2016 roku Stacja Doświadczalna

⁸² Barteniev, W.W. Barteniev // Jednolita przestrzeń gospodarcza: integracja regionów: projekt inform.-integracja / redakcja: B.Zalesskiy, M.Valkovskiy, A.Mostovoy. - Mińsk: Biznesoftet, 2013. - - C. 200.

"Don" imienia L.A. Żdanow z Wszechrosyjskiego Instytutu Badawczego Roślin Oleistych imienia W.S. Pustowita nawiązała współpracę z białoruskimi przedsiębiorstwami w zakresie selekcji, testowania odmian wczesnych hybryd słonecznika, lnu oleistego, rzepaku i soi.

Około trzydzieścia podpisanych umów i porozumień obejmuje współpracę rostowskich uczelni wyższych z białoruskimi instytucjami edukacyjnymi i naukowymi. Dokumenty te przewidują opracowanie i realizację wspólnych projektów naukowych i programów nauczania w celu poprawy edukacji w oparciu o nowe technologie i koncepcje informacyjne i pedagogiczne, realizację wspólnych publikacji, wymianę opublikowanej literatury naukowej i metodycznej, organizację seminariów naukowych, konferencji i sympozjów w celu wymiany pozytywnych doświadczeń. W szczególności, w kwietniu 2011 roku Wydział Nanotechnologii i Materiałów Kompozytowych oraz Wydział Technologii Materiałów Budowlanych Donskiego Uniwersytetu Państwowego i Białoruskiego Instytutu Metalurgii Prochowej zawarły porozumienie o współpracy, które przewiduje prowadzenie prac innowacyjnych, badawczo-rozwojowych oraz podniesienie poziomu naukowego, technicznego i zawodowego pracowników. Pomiędzy Rostowem a Białoruskimi Państwowymi Uniwersytetami Gospodarczymi nawiązano również owocne kontakty twórcze.

Wszystkie te fakty świadczą o tym, że Republika Białoruś i obwód rostowski nadal mają duże możliwości poszerzenia wzajemnie korzystnej współpracy, opanowania nowych obiecujących obszarów współdziałania i pogłębienia istniejących więzi partnerskich zarówno w sferze handlowej, jak i gospodarczej, produkcyjnej i operacyjnej, a także naukowej i technologicznej, w celu pomyślnej realizacji zadań, jakie stawia sobie za zadanie zwiększenie wzajemnego obrotu handlowego w najbliższych latach.

Białoruś-Francja: od pogłębienia dialogu do skutecznych rozwiązań

W Republice Białorusi stosunki z Francją są tradycyjnie rozpatrywane w kontekście konstruktywnego współdziałania we wszystkich kwestiach współpracy dwustronnej i wielostronnej, w oparciu o "dalsze pogłębienie dialogu i zwiększanie poziomu kontaktów"⁸³. A w 2018 roku strony podjęły szereg ważnych kroków w tym kierunku. Po pierwsze, Senat Francji i Rada Republiki Białoruś uzgodniły znaczne zintensyfikowanie dwustronnej współpracy międzyparlamentarnej. Za najważniejsze priorytety w rozwoju stosunków partnerskich uznali "promowanie więzi gospodarczych oraz przyciąganie francuskich inwestycji w projekty gospodarcze na Białorusi"⁸⁴. Po drugie, w 2018 roku po raz pierwszy w historii stosunków dwustronnych utworzono grupy przyjaciół w Radzie Republiki i Senacie Francji, co świadczy o pragnieniu strony białoruskiej i francuskiej nadania nowego impulsu stosunkom dwustronnym. Po trzecie, wspólna białorusko-francuska komisja ds. współpracy gospodarczej oraz regularnie zwoływane forum biznesowe przedsiębiorców obu państw znacznie zintensyfikowały swoje działania w zakresie koordynacji dwustronnych stosunków partnerskich. Trzecia sesja wspólnej komisji i piąte forum biznesowe, które odbyło się w październiku 2018 roku w Mińsku, świadczą o tym dość wymownie.

Uczestnicy spotkania komisji podsumowali wyniki wspólnych prac z ostatnich dwóch lat w zakresie współpracy handlowej, gospodarczej i inwestycyjnej, a także nakreślili priorytetowe obszary rozwoju partnerstwa, w tym handlu, środowiska, rolnictwa, transportu, turystyki, sfery bankowej i finansowej, jak również "stosunki międzyregionalne i rozwój ram prawnych współpracy dwustronnej"⁸⁵.

Mówiąc o wynikach, strony zauważyły kilka pozytywnych tendencji w rozwoju białorusko-francuskich więzi partnerskich. Po pierwsze, w ciągu

⁸³ Gratulacje dla prezydenta Francji Emmanuela Macrona [Zasoby elektroniczne]. - - 2018. - URL: http://president.gov.by/ru/news_ru/view/pozdravlenie-prezidentu-frantsii-emmanuelju-makronu-19118/.

⁸⁴ Problem bezpieczeństwa regionalnego został omówiony na spotkaniu Miaśnikowicza z przewodniczącym francuskiego Senatu [Zasób elektroniczny]. - - 2018. - URL: <https://www.belta.by/politics/view/problematika-regionalnoj-bezopasnosti-obsuzhdjena-na-vstreche-mjasnikovicha-s-prezidentom-senata-325177-2018/>.

⁸⁵ Na trzeciej sesji wspólnej białorusko-francuskiej komisji ds. współpracy gospodarczej [Zasoby elektroniczne]. - - 2018. - URL: http://mfa.gov.by/press/news_mfa/df75390f947ce6c.html.

ostatnich dwóch lat wolumen wzajemnej wymiany handlowej między oboma krajami stale wzrastał: w 2017 r. - o 28 procent, w ciągu pierwszych ośmiu miesięcy 2018 r. - o prawie 15 procent, przekraczając 260 milionów dolarów. Jednocześnie już w 2017 roku "eksport białoruski wzrósł o 155%, a w 2018 roku jego dynamika była dodatnia⁸⁶. Wynikało to przede wszystkim z takich pozycji jak transport, informatyka, telekomunikacja i usługi informacyjne. Ponadto obecnie z Białorusi do Francji dostarczanych jest 250 sztuk towarów. Interesujący szczegół: na spotkaniu w Mińsku strona francuska zaproponowała podwojenie handlu z białoruskimi partnerami w ciągu najbliższych pięciu lat, uważając, że "obiecującymi obszarami współpracy mogą być rolnictwo, ubezpieczenia, transport, zaopatrzenie w sprzęt i maszyny⁸⁷".

Po drugie, pozytywne zmiany w zakresie przyciągania inwestycji francuskich do białoruskiej gospodarki, które w pierwszej połowie 2018 roku wzrosły o ponad 75% i wyniosły cztery i pół miliona dolarów. Jednocześnie⁸⁸ na Białorusi zarejestrowanych jest 40 organizacji z francuskimi inwestycjami.

Jeśli chodzi o rozwój ram prawnych stosunków białorusko-francuskich, do niedawna istniało 21 dokumentów: od Protokołu o ustanowieniu stosunków dyplomatycznych (1992) do Memorandum o współpracy między Ministerstwem Sprawiedliwości Republiki Białorusi a Francuską Krajową Izbą Wykonawców Sądowych (2017). W ramach trzeciej sesji wspólnej komisji strony uzupełniły tę listę dokumentów dwustronnymi o międzyrządową umowę o międzynarodowych przewozach drogowych osób i towarów, której projekt został uzgodniony jeszcze w latach 90. i obecnie "prawnie ustala istniejące umowy między Białorusią a Francją w dziedzinie międzynarodowych przewozów drogowych⁸⁹".

Piąte białorusko-francuskie forum biznesowe, które odbyło się w Mińsku w tych samych październikowych dniach, wzbogaciło się o jasne barwy komponentów handlowych, gospodarczych i inwestycyjnych w działalności wspólnej komisji. W forum wzięło udział około 40 francuskich biznesmenów zainteresowanych rozwojem współpracy z białoruskimi partnerami w takich

⁸⁶ Rozmowa z Ambasadorem Nadzwyczajnym i Pełnomocnikiem Republiki Białoruś przy Republice Francuskiej P. Łatuszką w agencji "Mińsk-Nowosti" (26 października 2018 roku) [Zasoby elektroniczne]. - - 2018. - URL: <http://mfa.gov.by/press/smi/b683fba5967f5743.html>

⁸⁷ Francja proponuje podwojenie obrotów handlowych z Białorusią [zasoby elektroniczne] w ciągu najbliższych pięciu lat. - - 2018. - URL: <https://www.belta.by/economics/view/frantsija-predlagat-v-blizhajshie-pjat-let-udvoit-tovarooborot-s-bielarusiju-323245-2018/>

⁸⁸ Igor Petrishenko spotkał się z sekretarzem stanu przy Ministrze Europy i Spraw Zagranicznych Francji [Zasoby elektroniczne]. - - 2018. - URL: <http://www.government.by/ru/content/8349>.

⁸⁹ Białoruś i Francja podpisały między państwami umowę o międzynarodowym transporcie drogowym [Zasoby elektroniczne]. - - 2018. - URL: <http://www.belta.by/politics/view/bielarus-i-frantsija-podpisali-mezhpravosoglaszenie-o-mezhdunarodnyh-avtomobilnyh-perevozkah-323221-2018/>.

dziedzinach, jak energetyka, przemysł spożywczy, drzewny i lekki, budownictwo i inżynieria, przemysł petrochemiczny, turystyka, usługi prawne i doradcze, budowa samolotów, informatyka i inne. Dowodem na to są dokumenty przyjęte w dziedzinie forum biznesowego.

Najpierw Narodowe Centrum Badań Marketingowych i Cenowych Ministerstwa Spraw Zagranicznych Białorusi oraz francuskie stowarzyszenie biznesowe MEDEF International podpisały protokół ustaleń, który "przyczyni się do zwiększenia liczby francuskich inwestycji w gospodarce białoruskiej"⁹⁰ i pomoże rozwijać współpracę w dziedzinie rolnictwa, energetyki i budownictwa. Po drugie, uczestnicy forum podpisali dwie umowy ramowe w dziedzinie edukacji i kultury.

Po trzecie, konkretnym rezultatem piątego forum biznesowego była umowa podpisana przez oddział "Domostroenie" RUE "Newspaper Factory" (Shklov) z francuską firmą SARL Logibat, która zajmuje się budową osiedli mieszkaniowych w ich kraju, na dostawę w latach 2018-2019 około 60 zestawów domów szkieletowych za łączną kwotę jednego miliona euro. Ciekawe, że "pierwsze dwa domy z białoruskiego Szklowa zostały wysłane do Francji w 2015 roku"⁹¹. Firma planuje sprzedać około 650 domów we Francji w ciągu najbliższych pięciu lat. W sumie, w ciągu pierwszych ośmiu miesięcy 2018 roku, Concern Bellesbumprom, którego struktura obejmuje "Domostroenie", wyeksportował na rynek francuski produkty za trzy miliony dolarów - meble, konstrukcje drewniane, okna i drzwi.

Jak widać, rozwój więzi międzyregionalnych stał się jednym z priorytetów w programie piątego białorusko-francuskiego forum biznesowego oraz trzeciej sesji wspólnej białorusko-francuskiej komisji ds. współpracy gospodarczej. Wyjaśnia to fakt, że to właśnie regiony obu państw wnoszą dziś swój najważniejszy wkład we wzrost wzajemnej wymiany handlowej między Białorusią i Francją, obserwowany w ciągu ostatnich dwóch lat, ponieważ "regiony rozumieją pragmatyzm stosunków". Ludzie po prostu chodzą tam po

⁹⁰ Narodowe Centrum Marketingu i Francuskie Stowarzyszenie Biznesu podpisały Memorandum of Understanding [Zasoby Elektroniczne]. - - 2018. - URL: <https://www.belta.by/economics/view/natsionalnyj-tsentr-marketinga-i-biznes-assotsiatsija-frantsii-podpisali-memorandum-o-vzaimoponimanii-323213-2018/>.

⁹¹ Szklowskoje "Domostroenie" dostarczy nową partię domów drewnianych do Francji [Zasoby elektrotechniczne]. - - 2018. - URL: <https://www.belta.by/economics/view/shklovskoe-domostroenie-podpishet-soglashenie-o-postavke-novoj-partii-derevjannyh-domov-vo-frantsiju-323174-2018/>

ziemi"⁹². Konkretnie, stosunki twinningowe łączą obecnie takie miasta obu krajów jak Mińsk i Lyon, Homel i Clermont-Ferrand, Brześć i Brześć, Obwód Partyzancki Mińsk i Turkuen, Obwód Centralny Mińsk i Nevers.

Niewątpliwym okrętem flagowym współpracy międzyregionalnej z francuskimi partnerami jest białoruski kapitał, w którym zarejestrowanych jest 39 podmiotów gospodarczych z udziałem kapitału francuskiego, w tym 24 spółki joint venture i 15 przedsiębiorstw zagranicznych. W ciągu pierwszych ośmiu miesięcy 2018 roku obroty handlowe między Mińskiem a Francją wzrosły o jedną czwartą, a eksport - nawet o 37,1%. W tym samym okresie białoruska gospodarka kapitałowa otrzymała ponad 1 milion dolarów bezpośrednich inwestycji francuskich, dwa razy więcej niż w tym samym okresie w 2017 roku. Należy przypomnieć, że porozumienie o przyjaznych stosunkach między Mińskiem a Lyonem zostało podpisane ponad czterdzieści lat temu. W 2016 roku pod auspicjami 40. rocznicy utworzenia tych więzi partnerskich w celu zacieśnienia współpracy handlowej, gospodarczej i inwestycyjnej między regionami obu państw "w stolicy Białorusi odbyło się pierwsze białorusko-francuskie forum międzyregionalne, w którym wzięło udział ponad 50 przedstawicieli strony francuskiej i około 80 - białoruskiej⁹³.

A dziś Mińsk oferuje swoim francuskim partnerom podjęcie kilku wspólnych projektów jednocześnie. Białoruska stolica opiera się na założeniu, że "ważnym sektorem innowacji we Francji jest środowisko naturalne".⁹⁴ a zielona gospodarka jest tam postrzegana jako siła napędowa wzrostu gospodarczego. W szczególności mówimy o ewentualnym udziale firm francuskich w projektach przebudowy mińskiej oczyszczalni ścieków i budowy zakładu utylizacji odpadów. Władze białoruskiej stolicy planują rozpocząć w 2019 roku przebudowę mińskiej oczyszczalni - najbardziej skomplikowanego kompleksu produkcyjnego do oczyszczania ścieków bytowo-przemysłowych - w celu poprawy efektywności oczyszczania ścieków, zmniejszenia oddziaływania tego obiektu na środowisko naturalne, wybudowania kompleksu biogazowego i kompleksu do spalania odpadów. W ramach realizacji projektu w zakresie

⁹² Jesteśmy na rozdrożu wspólnych interesów: Latushko o współpracy z Francją [Zasoby elektroniczne]. - - 2016. - URL: <https://www.belta.by/society/view/beloruskie-ulitki-perekrestok-interesov-i-sharl-de-goll-latushko-o-razviti-i-sotrudnichestva-s-222884-2016/>.

⁹³ Mińsk oferuje francuskim firmom udział w projektach przebudowy oczyszczalni i recyklingu [Zasoby elektroniczne]. - - 2018. - URL: <https://www.belta.by/regions/view/minsk-predlagaet-frantsuzskim-kompanijam-uchastie-v-proektah-rekonstruktsii-ochistnoy-stantsii-i-323285-2018/>.

⁹⁴ Ambasador Francji ds. reżimu bezwizowego, umów z Mińskiem i języka białoruskiego [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <https://www.belta.by/politics/view/posol-frantsii-o-bezvizovom-rezhime-minskih-soglashenijah-i-beloruskom-jazyke-237950-2017/>.

gospodarki komunalnymi odpadami stałymi planowana jest budowa zakładu utylizacji odpadów o wielkości przetwarzania do 800 ton rocznie.

Francuzi, jak państwo wiedzą, dysponują najnowocześniejszymi technologiami w tym zakresie. Ponadto Białoruś i Francja mają już doświadczenie w korzystnym dla obu stron partnerstwie w dziedzinie ochrony środowiska, w tym w zakresie gospodarki odpadami niebezpiecznymi. "W 2012 roku, 823 tony odpadów zawierających niebezpieczne chemikalia zostały przewiezione do fabryki francuskiej firmy "Tready" i tam zniszczone. Pozwoliło to na zmniejszenie o 17% całkowitej ilości odpadów zawierających polichlorowane bifenyle na Białorusi"⁹⁵. Ponadto, wspomniana firma uczestniczyła w realizacji międzynarodowego projektu pomocy technicznej w zakresie likwidacji tymczasowego magazynu potencjalnie niebezpiecznych pestycydów we wsi Mizgiri, powiat słonimski, obwód grodzieński. Umowa podpisana w 2016 roku pomiędzy Ministerstwem Zasobów Naturalnych i Ochrony Środowiska Białorusi a Ministerstwem Środowiska, Energii i Morza Francji o współpracy w dziedzinie ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju może i powinna nadać dodatkowy impuls współpracy białorusko-francuskiej w tej dziedzinie.

Dowodzi tego również fakt, że współpraca białoruskiej stolicy z jej francuskimi partnerami może wkrótce znacznie się rozszerzyć. W listopadzie 2017 roku do Mińska przyjechała reprezentatywna delegacja firm z Francji, które uważają białoruski rynek za potencjalnie interesujący dla swojego rozwoju. Ogłaszając wizytę, strona francuska nie ukrywała, że "położenie geograficzne Białorusi, jej zasoby gospodarcze, naukowe i oczywiście ludzkie są ważnymi argumentami dla francuskich eksporterów i inwestorów"⁹⁶. W szczególności JT Finances nie wykluczył możliwości utworzenia na Białorusi przedsiębiorstwa "dostarczającego transportery do automatycznej zapłaty za drogi"⁹⁷. Inne znane marki - Alteo, Atos, Airbus Helicopter Vostok, La Fonte Ardennaise, Secmair, Servier i Schneider Electric - wniosły do Mińska ciekawe propozycje.

⁹⁵ Białoruś i Francja będą rozwijać współpracę w dziedzinie ochrony środowiska [Zasoby elektroniczne]. - - 2018. - URL: <https://www.belta.by/society/view/belarus-i-frantsija-budut-razvivat-sotrudnichestvo-v-prirodoohrannoj-sfere-311222-2018/>.

⁹⁶ W dniach 14-15 listopada na Białorusi przyjadą przedstawiciele największych firm francuskich / A. Grizkiewicz // [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <https://www.belta.by/economics/view/predstaviteli-krupnejshih-frantsuzskih-kompanij-14-15-nojabrja-posetjat-belarus-275346-2017/>.

⁹⁷ Michalczuk, L. Business France: Wiele firm francuskich właśnie odkrywa białoruski rynek / A. Michalczuk // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belrynok.by/2017/11/18/business-france-mnogie-frantsuzskie-kompanii-tolko-otkryvayut-dlya-sebja-beloruskij-rynok/4133/>.

O tym, że obserwowana obecnie intensyfikacja białorusko-francuskiej współpracy międzyregionalnej stała się jednym z ważnych elementów pozytywnej dynamiki współpracy handlowej i gospodarczej obu krajów, świadczy fakt, że w ciągu ostatnich dwóch lat liczba działających na Białorusi firm francuskich i francusko-białoruskich, w tym tak dużych jak Renault, Lactalis, Danone, wzrosła z 40 do 63, podczas gdy lista pozycji towarowych białoruskiego eksportu do Francji, jak wspomniano powyżej, wynosi już dwa i pół. Jednak strony nadal uważają, że "białorusko-francuskie stosunki handlowe i gospodarcze nie wykorzystują potencjału obu krajów⁹⁸". I dziś nie tylko Mińsk, ale również inne regiony Białorusi i Francji mogą i powinny znacząco przyczynić się do wzrostu dwustronnej wymiany handlowej. Na pewno mają do tego niezbędny potencjał.

Tak więc w listopadzie 2018 roku we francuskim mieście Villeux, położonym w regionie Lotaryngii, otwarto jedną czwartą białoruskich drewnianych domów. Co ciekawe, na sugestię strony białoruskiej dzielnica ta została nazwana imieniem Jean Gilbert - wybitnego lekarza, botanika i biologa. "Ten człowiek był założycielem jednego z pierwszych szpitali, szpitala w Grodnie, a także jednego z pierwszych ogrodów botanicznych w Europie Wschodniej. W Grodnie znajduje się pomnik na cześć Jeana Gilberta, jest plac o tej samej nazwie"⁹⁹. W sumie do połowy listopada 2018 roku z białoruskich materiałów wybudowano w Lotaryngii 71 budynków mieszkalnych. W szczególności, w mieście Okur-Mulen zbudowano już ulicę 17 białoruskich domów.¹⁰⁰ "...gdzie pierwsi najemcy osiedlili się w pierwszym kwartale 2018 roku.

Te drewniane domy są wykonane przez oddział "Domostroenie" Szklowskich Zakładów Gazetowych. Mają one dobre właściwości termoizolacyjne, a ich montaż wraz z innymi pracami budowlanymi trwa do trzech miesięcy. Ponieważ wszystkie główne elementy domu szkieletowo-panelowego są wykonane w Szklowie, plac budowy w Lotaryngii pozostaje tylko do montażu gotowych konstrukcji. "Taki dom nie daje skurezów i może być wzniesiony o każdej porze roku. <...> Okres ich eksploatacji z pełnym poszanowaniem techniki budowlanej wynosi 30-50 lat" . Być może z tych

⁹⁸ Białoruś i Francja zintensyfikują współpracę międzyparlamentarną [Zasób elektroniczny]. - - 2018. - URL: <https://www.belta.by/politics/view/belarus-i-frantsija-aktivizirujut-mezhparlamentskoe-sotrudnichestvo-325720-2018/>.

⁹⁹ Rozmowa z Ambasadorem Nadzwyczajnym i Pełnomocnikiem Republiki Białoruś przy Republice Francuskiej P. Łatuszką w agencji "Mińsk-Nowosti" (26 października 2018 roku) [Zasoby elektroniczne]. - - 2018. - URL: <http://mf.gov.by/press/smi/b683fba5967f5743.html>

¹⁰⁰ Pierwszy kamień położono we Francji, aby zbudować jedną czwartą białoruskich drewnianych domów [Zasoby elektrotechniczne]. - - 2017. - URL: <https://www.belta.by/economics/view/pervyj-kamen-zalozhen-vo-frantsii-v-stroitelstvo-kvartala-iz-belorusskih-derevjannyh-domov-276022-2017/>.

powodów Lotaryngia planuje obecnie zwiększyć swoją budowę do 132 domów do końca 2019 roku, podpisać umowę na dostawę białoruskich płytek do wykończenia domów, a także białoruskich kuchni do wyposażenia domów. Ogólnie rzecz biorąc, "w 2017 roku do Francji dostarczono 16 milionów dolarów białoruskich mebli, domów i innych wyrobów z drewna, a przez pierwsze 9 miesięcy tego roku - ponad 17 milionów dolarów"¹⁰¹.

Wszystkie te fakty są bardzo wymownym dowodem na to, na jakie punkty rozwoju współpracy międzyregionalnej z francuskimi partnerami kładzie się nacisk w obwodzie mohylewskim, gdzie JLLC Unimilk Shklov - jedno z przedsiębiorstw głównego inwestora francuskiego na Białorusi - firmy Danone, która z powodzeniem działa w Shklovie i zamierza się dalej rozwijać. A strony omawiają już "kwestię ewentualnej współpracy i partnerstwa w zakresie oczyszczania ścieków domowych i wody pitnej"¹⁰².

Wśród innych białoruskich obwodów poważnie zainteresowanych rozwojem współpracy z partnerami z Francji jest obwód brzeski, gdzie działają trzy przedsiębiorstwa z kapitałem francuskim. Są one filią znanej już korporacji Danone Pruzhany i dwóch małych przedsiębiorstw w Brześciu. Współpraca w dziedzinie budowy maszyn, przemysłu lekkiego, chemicznego i perfumeryjno-kosmetycznego, w której Francja jest jednym ze światowych liderów, wydaje się być obiecująca¹⁰³. Ponadto brzeski oddział Białoruskiej Izby Handlowo-Przemysłowej latem 2018 roku wyraził duże zainteresowanie "nawiązaniem stosunków z Francuską Izbą Handlowo-Przemysłową". To może być Brest, Lyon, Strasburg"¹⁰⁴.

Kolejnym obszarem partnerstwa Brestchiny z Francją jest medycyna. Pod koniec 2017 roku Obwodowy Szpital w Brześciu i Szpital Uniwersytecki w Strasburgu uznały, że konieczne jest podpisanie umowy o współpracy, aby "nadać

¹⁰¹ Jedna czwarta białoruskich drewnianych domów pojawiła się we francuskim Villeu [Zasób elektroniczny]. - - 2018. - URL: <https://www.belta.by/economics/view/kvartal-beloruskih-derevjannyh-domov-pojavilsja-vo-frantsuzskom-vilrju-324661-2018/>

¹⁰² Kulyagin, region S. Mohylew i Francja będą kłaść nacisk na rozwój współpracy gospodarczej / S. Kulyagin // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <https://www.belta.by/regions/view/mogilevskaja-oblast-i-frantsija-namereny-sdelat-aktsent-na-razvitii-ekonomicheskogo-sotrudnichestva-251920-2017/>.

¹⁰³ Vechorko, S. Francuscy biznesmeni są oferowani do inwestowania kapitału w obwodzie brzeskim OJSC / S. Vechorko // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <https://www.belta.by/regions/view/frantsuzskim-biznesmenam-predlagajut-vkladyvat-kapital-v-oao-breestskoj-oblasti-227920-2017/>.

¹⁰⁴ Rozwój więzi międzyregionalnych wzmacnia stosunki między Białorusią a Francją - Lejeune [Zasoby elektroniczne]. - - 2018. - URL: <https://www.belta.by/economics/view/razvitie-mezhregionalnyh-svjazej-ukrepit-otnoshenija-belarusi-i-frantsii-lezhen-308504-2018/>.

mu nowy impuls i systemowy charakter¹⁰⁵". I ta współpraca rozpoczęła się od dziesięciu pracowników Brzeskiego Szpitala Obwodowego - siedmiu lekarzy i trzech pielęgniarek - odbywających w Strasburgu szkolenie, które trwało do półtora miesiąca. Brzescy chirurdzy, anestezjodzy i pulmonodzy opanowali nowe techniki w diagnostyce i leczeniu chorób płuc, świadcząc pomoc anestezjologiczną podczas operacji. I w rezultacie, w oparciu o osobiste kontakty lekarzy z Brześcia i Strasburga, osiągnęli poziom znaczącego projektu społecznego.

Już w 2016 roku ogłoszono zamiar "podpisania porozumienia między obwodem mińskim a regionem Górnej Francji"¹⁰⁶. A na początku grudnia 2018 roku do Mińska przyjechała reprezentatywna delegacja liderów biznesu z regionu, aby kontynuować te kontakty i ewentualne wspólne projekty. O powadze i wielości intencji przedsiębiorców z Górnej Francji świadczy fakt, że "sfery zainteresowania delegacji francuskiej obejmują przemysł samochodowy i transport międzynarodowy, dystrybucję materiałów przemysłowych i urządzeń do pakowania, współpracę przemysłową, usługi dla przedsiębiorstw przemysłowych, usługi kredytowe i finansowe, wystrój i sprzedaż luksusowych produktów kosmetycznych¹⁰⁷. Kolejny partner obwodu mińskiego we Francji może pojawić się w Centrum Obwodu - Dolinie Loary, gdzie we wrześniu 2018 roku w departamencie Endre-e-Loire odbyła się demonstracja białoruskiego regionu stołecznego w sferze handlowej i gospodarczej, a także "prezentacja przedsiębiorstw przemysłu spożywczego obwodu mińskiego, potencjału inwestycyjnego i turystycznego regionu¹⁰⁸".

Strona francuska jest również zainteresowana zintensyfikowaniem współpracy z Obwodem Witebskim, gdzie wspólne projekty w zakresie przetwórstwa lnu, sektora, w którym Francja posiada zaawansowane technologie, mogą stać się prawdziwą sferą współpracy. Ponadto obie strony postrzegają

¹⁰⁵ Brzeski Szpital Obwodowy i Klinika Uniwersytecka w Strasburgu podpiszą umowę o współpracy [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <https://www.belta.by/regions/view/brestskaja-oblastnaja-bolnitsa-i-universitetskaja-klinika-strasburga-podpishut-dogovor-o-277163-2017/>.

¹⁰⁶ Obwód Miński może nawiązać stosunki partnerskie z regionem Górnej Francji [Zasoby elektroniczne]. - - 2016. - URL: <https://www.belta.by/regions/view/minskaja-oblast-mozhet-naladit-pobratimskie-otnoshenija-s-regionom-verhnaja-frantsija-221581-2016/>.

¹⁰⁷ Griszkievicz, A. Współpraca z Białorusią w dziedzinie informatyki jest atrakcyjna dla Francji - Ambasador / A. Griszkievicz // [Zasób elektroniczny]. - - 2018. - URL: <https://www.belta.by/economics/view/dlja-frantsii-privlekatelno-sotrudnichestvo-s-belarusiju-v-it-sfere-posol-327534-2018/>.

¹⁰⁸ Ministerstwo Obrony i francuski departament Endre-e-Loire planują rozszerzenie stosunków handlowych i gospodarczych [Zasoby elektroniczne]. - - 2018. - URL: <https://www.belta.by/regions/view/minoblispolkom-i-frantsuzskij-departament-endre-e-luar-planirujut-rasshirjat-torgovo-ekonomicheskie-318037-2018/>.

współpracę w zakresie produkcji leków jako obiecującą. Punktem wyjścia jest tu fakt, że "francuscy producenci dostarczają rocznie do obwodu witebskiego surowce medyczne o wartości około 20 milionów dolarów"¹⁰⁹.

Tworzenie i rozwój międzyregionalnych więzi białorusko-francuskich bardzo skutecznie ułatwia również praktyka tworzenia już dziś konsulatów honorowych. Należy zaznaczyć, że istniejący format konsulatów honorowych w Republice Białorusi jest powszechnie uważany za ważne i skuteczne narzędzie rozszerzenia obecności Białorusi za granicą, "poszukiwania nowych możliwości rozwoju gospodarczego, nowych partnerów do realizacji nowej strategii zapewnienia systematycznej dywersyfikacji handlu zagranicznego"¹¹⁰. W ten sposób Ambasada Republiki Białorusi we Francji zgromadziła ciekawe doświadczenia w tworzeniu całego systemu takich struktur w jednym państwie. Zdaniem szefa białoruskiej misji dyplomatycznej w tym europejskim kraju P. Łatuszki, to właśnie "poprzez konsulaty honorowe, poprzez kontakty regionalne możemy rozwijać więzi gospodarcze"¹¹¹. Dlatego też "otwieranie konsulatów honorowych jest ważnym i niezbędnym instrumentem do intensyfikacji dialogu między ludźmi i krajami"¹¹².

Przypomnijmy, że pierwszy Konsulat Honorowy Białorusi we Francji został otwarty w 2015 roku w Lyonie - jednym z największych administracyjno-terytorialnych, politycznych, gospodarczych i kulturalnych centrów regionalnych Francji, którego aglomeracja liczy 1 milion 253 tysięcy mieszkańców i z którym Białoruś ma wieloletnie więzi historyczne. Działalność konsula honorowego w Lyonie prowadzona jest w okręgu konsularnym, który obejmuje region Rodan-Alpy, a głównym zadaniem jest "promowanie współpracy gospodarczej poprzez kontakty środowisk biznesowych obu krajów, realizację wspólnych projektów w dziedzinie kultury i edukacji, pomocy konsularnej i prawnej dla obywateli Białorusi"¹¹³. Już w 2016 roku z inicjatywy konsula honorowego podpisano w

¹⁰⁹ Bogacheva, O. France jest zainteresowana aktywizacją współpracy z obwodem witebskim / O. Bogacheva // [Zasoby elektroniczne]. - - 2018. - URL: <https://www.belta.by/regions/view/frantsijskaja-zainteresovana-v-aktivizatsii-sotrudnichestva-s-vitebskoj-oblasttju-299991-2018/>.

¹¹⁰ Zalessky, B. Granice Zrównoważonego Partnerstwa. Część II / B. Zalesskiy. - LAP LAMBERT Academic Publishing, 2018. -- C. 4.

¹¹¹ Zapis wywiadu Ambasadora Nadzwyczajnego i Pełnomocnika Republiki Białoruś do Francji Pawła Łatuszki do programu "Obraz świata" w stacji telewizyjnej "RTR-Białoruś" (12 grudnia 2015 roku) [Zasób elektroniczny]. - - 2015. - URL: <http://mfa.gov.by/press/smi/d0ab2a8cf81749f7.html>.

¹¹² Rozmowa z Ambasadorem Nadzwyczajnym i Pełnomocnikiem Republiki Białoruś przy Republice Francuskiej P. Łatuszką w agencji "Mińsk-Nowosti" (26 października 2018 roku) [Zasoby elektroniczne]. - - 2018. - URL: <http://mfa.gov.by/press/smi/b683fba5967f5743.html>

¹¹³ Konsulat Honorowy Białorusi został otwarty we francuskim Lyonie [Zasoby elektroniczne]. - - 2015. - URL: <https://www.belta.by/society/view/pochetnoe-konsulstvo-belarusi-otkrylos-vo-frantsuzskom-lione-173804-2015>.

tym regionie umowę o współpracy między Państwowym Uniwersytem Pedagogicznym im. M. Tanka na Białorusi a Wyższą Szkołą Pedagogiczną Akademii w Lyonie.

Drugi Konsulat Honorowy Białorusi we Francji został otwarty w październiku 2017 roku w mieście Bordeaux, którego terytorium stało się regionem Nowej Akwitanii - trzecim co do wielkości produktem krajowym brutto w tym kraju. Podstawowym projektem, którego realizacja została natychmiast podjęta przez nową strukturę, jest badanie możliwości "dostaw eksportowych wyrobów huty szkła "Niemen", a także wody mineralnej białoruskich przedsiębiorstw"¹¹⁴. Poza tym istnieje duży potencjał współpracy białoruskich partnerów z tym regionem Francji w dziedzinie rolnictwa, inżynierii, nauki i edukacji.

W grudniu 2017 roku trzecia podobna struktura pojawiła się w Marsylii - jednym z największych ośrodków przemysłowych, naukowych i kulturalnych Francji, drugim co do wielkości miastem w kraju pod względem liczby ludności. Konsulat Honorowy Marsylii rozszerzył swoją działalność na okręg, który "obejmuje departamenty Bouche-du-Rhône, Var, Haute-Alpes, Vaucluse, region Prowansja-Alpy-Lazurowe Wybrzeże".¹¹⁵ który jest generalnie jednym z kluczowych francuskich regionów handlowych i gospodarczych. Jego produkt krajowy brutto przekracza 150 mld euro.

Czwartym miastem francuskim, w którym w grudniu 2018 roku otwarto kolejny Konsulat Honorowy Republiki Białorusi, był Biarritz, położony w południowo-zachodniej części Francji w pobliżu granicy z Hiszpanią, w historycznym regionie Nowej Akwitanii i obmyty wodami Zatoki Biskajskiej. Od 1912 r. posiada oficjalny status uzdrowiska klimatyczno-balneologicznego Francji i słynie z łagodnego klimatu, piaszczystych plaż, niekonwencjonalnej medycyny i wód mineralnych. Dlatego też "zatrudnienie w Biarritz jest związane głównie z sektorem turystycznym"¹¹⁶.

Ponadto strona białoruska planuje otwarcie kolejnych konsulatów honorowych w kilku miastach francuskich, w tym w Metz - "jednej z

¹¹⁴ Konsulat Honorowy Białorusi [Zasób elektroniczny] został otwarty we francuskim Bordeaux. - - 2017. - URL: <https://naviny.by/new/20170930/1506782954-vo-francuzskom-bordo-otkryto-pochetnoe-konsulstvo-belarusi>.

¹¹⁵ O otwarciu Konsulatu Honorowego Białorusi w Marsylii [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://france.mfa.gov.by/be/embassy/news/a7c1eb9186dc9eb8.html>.

¹¹⁶ Miasto Biarritz we Francji [Zasoby elektroniczne]. - - 2015. - URL: <http://www.gorodamira.biz/goroda/159-gorod-biarritz-vo-francii.html>.

obwodowych stolic Francji". Może to nastąpić w 2019 roku¹¹⁷. W tym miejscu należy przypomnieć, że Metz jest "ekonomicznym sercem" regionu Lotaryngii w północno-wschodniej Francji, który jest liderem w kraju w wydobywaniu rudy żelaza i węgla, hutnictwie żelaza i stali, i charakteryzuje się zróżnicowanymi powiązaniem z Niemcami: "To jest ten sąsiadujący kraj, gdzie tysiące mieszkańców Lotaryngii idą do pracy codziennie <...>, stąd sprzedają znaczną część swoich produktów i przedsiębiorstw przemysłowych, które nadal funkcjonują z powodzeniem.

Jeszcze jeden szczegół: również Francja postrzega format konsulatów honorowych jako ważne narzędzie promowania swoich interesów narodowych na Białorusi. Świadczy o tym fakt, że w październiku 2014 roku został otwarty Konsulat Honorowy tego kraju w Brześciu, którego wyboru nie można nazwać przypadkowym. Według strony francuskiej, położenie geograficzne Brześcia na granicy z Unią Europejską, a także "status miasta, być może najważniejszego na osi drogowej łączącej Paryż z Moskwą, jest niezaprzeczalnym atutem i stwarza wszystkie niezbędne warunki dla głębokiej, stałej wymiany¹¹⁸".

¹¹⁷ Rozmowa z Ambasadorem Nadzwyczajnym i Pełnomocnikiem Republiki Białoruś przy Republice Francuskiej P. Łatuszką w agencji "Mińsk-Nowosti" (26 października 2018 roku) [Zasoby elektroniczne]. - - 2018. - URL: <http://mfa.gov.by/press/smi/b683fba5967f5743.html>

¹¹⁸ Konsulat Honorowy Francji [Zasoby elektroniczne] został otwarty w Brześciu 24 października. - - 2014. - URL: <https://by.ambafrance.org/24-oktyabrya-v-Breste-otkrylos>.

FOR AUTHOR USE ONLY

Białoruś - Chiny: decyzje komisji ds. współpracy jako aktualny temat medialny

W listopadzie 2018 roku w Pekinie odbyło się trzecie posiedzenie Białorusko-Chińskiej Międzyrządowej Komisji Współpracy, na którym strony uzgodniły: po pierwsze, rozszerzenie wzajemnej wymiany handlowej; po drugie, zwiększenie wzajemnych inwestycji; po trzecie, wzmocnienie więzi międzyregionalnych; po czwarte, w 2019 roku podpisały plan działania na rok edukacji między Białorusią a Chinami. Powiedzmy od razu, że strony bez wątpienia mają niezbędne warunki do pomyślnej realizacji zaplanowanych zadań w każdym z tych wektorów rozwoju, co sprawia, że są one przedmiotem szczególnej uwagi przedstawicieli międzynarodowego segmentu białoruskiego i chińskiego dziennikarstwa, których zawodowym obowiązkiem jest odpowiednie pokrycie realizacji całego kompleksu planów mających na celu osiągnięcie poziomu kompleksowego partnerstwa strategicznego i wzajemnie korzystnej współpracy w stosunkach białorusko-chińskich.

Jeśli chodzi o **rozszerzenie wzajemnej wymiany handlowej**, to cel wyznaczony przez stronę białoruską jest następujący: "Wielkość białoruskiego eksportu do Chin w perspektywie średnioterminowej powinna osiągnąć 5 miliardów dolarów"¹¹⁹. Oczekuje się, że uda się to osiągnąć w kilku kierunkach jednocześnie, z których jednym jest zwiększenie dostaw białoruskich produktów rolnych dla chińskich konsumentów. Wystarczy powiedzieć, że w ciągu trzech kwartałów 2018 roku Białoruś wysłała do Chin żywność o wartości 52 milionów dolarów. I ta liczba powinna się faktycznie podwoić do końca czwartego kwartału. Jednocześnie "wiodącą pozycję w białoruskim eksporcie zajmują produkty mleczarskie, których dostawy wzrosły 9-krotnie w porównaniu z tym samym poziomem w 2017 roku"¹²⁰. Do tak szybkiego tempa przyczynił się fakt, że w listopadzie 2018 roku do Chongqing w Chinach przyjechał trzeci pociąg z białoruskimi produktami mlecznymi, składający się z 41 kontenerów o łącznej wadze przekraczającej tysiąc ton. Zachęcające jest również to, że "strony uzgodniły, że wkrótce osiągną tygodniowy rozkład jazdy pociągów z

¹¹⁹ Griszkiwicz, A. Białoruski eksport do Chin w perspektywie średnioterminowej powinien osiągnąć poziom 5 miliardów dolarów - Snopkow / A. Griszkiwicz // [Zasoby elektroniczne]. - - 2018. - URL: <http://news.21.by/economics/2018/11/06/1648136.html>.

¹²⁰ Ministerstwo Rolnictwa: eksport białoruskich produktów rolnych do Chin na koniec roku wyniesie 100 milionów dolarów [Zasoby elektrotechniczne]. - - 2018. - URL: <https://www.belta.by/economics/view/minselhozprod-eksport-belorusskoj-selhozproduksii-v-kitaj-po-itogam-goda-dostignet-100-mln-324799-2018/>.

białoruskimi produktami rolnymi do Chongqing¹²¹. Ponadto w 2019 roku białoruska JSC "Meat and Dairy Company" oraz spółka joint venture "Sinoby Agriculture" podpisały umowę na dostawę produktów mlecznych za 30 milionów dolarów.

Rozbudowa linii produktów w prowincji Hebei w 2019 r. za pośrednictwem wspólnego przedsiębiorstwa "Zunshen Gomei Agricultural Machinery Enterprise" LLC, opartego na wspólnym kapitale Gomselmash OJSC i Zunshen Industrial Corporation, wniesie znaczący wkład we wzajemne **inwestycje**. Przypomnijmy, że umowa ramowa o utworzeniu tego przedsiębiorstwa została podpisana w 2014 roku, a rok później zawarto umowę strategiczną, której realizacja doprowadziła w 2016 roku do rozpoczęcia produkcji wspólnych produktów - maszyn do zbioru pasz i kolb. W ciągu trzech lat z zestawów maszyn Gomselmash zebrano około pięćset kombajnów. Do kwietnia 2019 roku planowane jest dodanie do gamy produkowanych maszyn siewczarki polowych o mocy 290 i 450 koni mechanicznych. W tym celu wybudowano już nowy budynek produkcyjny w okręgu Wei Xiang, w prowincji Hebei, co pozwoli na zwiększenie produkcji maszyn rolniczych do półtora tysiąca sztuk rocznie. "Chińscy partnerzy planują budowę jeszcze jednego budynku, który zwiększy moce produkcyjne do 3 tys. kombajnów"¹²².

Jeśli chodzi o **zacieśnianie więzi międzyregionalnych**, współpraca między obwodem mohylewskim a obwodzie łowieckim może być bardzo skuteczna i obiecująca, gdzie strony zamierzają skupić się na takich strategicznych obszarach jak gospodarka, inwestycje i turystyka. Jednocześnie w pierwszym etapie wysiłki regionu i województwa będą koncentrować się na przyspieszeniu rozwoju turystyki. Faktem jest, że strony są przekonane: "Istnieje związek między trendami rozwoju turystyki a ogólnym stanem gospodarki, dlatego też kierunek ten został wybrany jako jeden ze strategicznych kierunków wzmocnienia i rozwoju wspólnej współpracy"¹²³. Dlatego też, w zakresie realizacji projektów infrastrukturalnych, biznesmenom z prowincji Hunan zaproponowano

¹²¹ Do Chongqing przyjechał pociąg z białoruskimi produktami mlecznymi. - - 2018. - URL: <https://www.belta.by/economics/view/poezd-s-belorusskoj-molochnoj-produktsiej-pribyl-v-chuntsin-324784-2018/>.

¹²² Homelskie przedsiębiorstwo budowy maszyn rolniczych Junshen zamierza w 2019 roku rozszerzyć swoją linię produktów [Zasoby elektroniczne]. - - 2018. - URL: <https://www.belta.by/regions/view/predpriyatje-selhozmaszinoostroenija-tszunshen-gomei-namereno-v-2019-godu-rasshirit-linejku-produktsii-325877-2018/>.

¹²³ Kulyagin, obwód S. Mohylewski i chińska prowincja Hunan zamierzają przyspieszyć rozwój wzajemnej turystyki (w języku rosyjskim) / S. Kulyagin // [Zasoby elektroniczne]. - - 2018. - URL: <https://www.belta.by/regions/view/mogilevskaja-oblast-i-kitajskaja-provintsija-hunan-namereny-uskorit-razvitie-vzaimnogo-turizma-325776-2018/>.

już budowę hoteli, kompleksów kulturalnych i rozrywkowych, a nawet restauracji z kuchnią chińską w obwodzie mohylewskim, gdzie turyści z Chin mogliby czuć się komfortowo. Kolejnym krokiem w rozwoju tej międzyregionalnej współpracy inwestycyjnej mogłyby być projekty dotyczące przetwarzania lokalnych surowców i produkcji żywności, z perspektywą ich eksportu do Chin i innych krajów. W tym celu chińskim inwestorom oferuje się już około dwustu lokalizacji.

W listopadzie 2018 roku Mińsk i Szanghaj podpisały porozumienie o zamiarze nawiązania przyjaznych stosunków. Zdaniem stron, dokument ten jest bardzo ważny dla rozwoju bliższych kontaktów handlowych i realizacji konkretnych projektów: "Stanie się platformą dla rozwoju naszych relacji we wszystkich sferach"¹²⁴. Przedstawiciele chińskiego miasta interesują się doświadczeniami Mińska w przemyśle, obróbce metali, budowie maszyn. A białoruski kapitał jest zainteresowany partnerstwem z inwestorami z Szanghaju "w zakresie zarządzania infrastrukturą miejską, systemu "Smart City", systemu transportowego, poprawy, zagospodarowania stałych odpadów komunalnych"¹²⁵". Należy przypomnieć, że Mińsk podpisał już umowy o nawiązaniu partnerskich stosunków z takimi miastami Chin jak Changczun, Pekin, Shenzhen, a także o nawiązaniu współpracy - z Shenjangiem.

Ważny szczegół: podpisanie listopadowego porozumienia poprzedziło forum handlowo-gospodarcze "Żagle Szanghaju", które odbyło się we wrześniu 2018 roku w Mińsku, gdzie przedstawiciele tego chińskiego miasta stwierdzili, że "biorąc pod uwagę obecne dobre stosunki białorusko-chińskie, realizacja nowych wspólnych projektów, w tym z szanghajskimi biznesmenami, ma duże perspektywy"¹²⁶". To forum handlowo-gospodarcze zgromadziło w białoruskiej stolicy ponad 130 krajowych i chińskich przedsiębiorstw zainteresowanych współpracą w zakresie inżynierii, budownictwa, informatyki, przemysłu chemicznego, ochrony środowiska, przemysłu lekkiego, produkcji żywności i biżuterii. Do Mińska przyjechali chińscy producenci sprzętu elektronicznego i gospodarstwa domowego, odzieży i tkanin, opakowań na sprzęt medyczny, kosmetyków, zabawek, biżuterii, a także importerzy samochodów, sprzętu

¹²⁴ Umowa o współpracy między Mińskiem a Szanghajem przeniesie partnerstwo na nowy poziom - Jiang Ping [Zasoby elektroniczne]. - - 2018. - URL: <https://www.belta.by/regions/view/soglashenie-o-sotrudnichestve-minska-i-shanhaja-vyvedet-partnerstvo-na-novyj-uroven-tszjan-pin-321797-2018/>.

¹²⁵ Mińsk liczy na pomoc Szanghaju w modernizacji infrastruktury miejskiej [Zasoby elektroniczne]. - - 2018. - URL: <https://www.belta.by/economics/view/minsk-rasschityvayet-na-pomosch-shanhaja-v-modernizatsii-gorodskoj-infrastruktury-321799-2018/>.

¹²⁶ Gryszkiewicz, A. Forum "Żagle Szanghaju" w Mińsku przyczyni się do realizacji wspólnych projektów (w języku rosyjskim) / A. Gryszkiewicz // [Zasoby elektroniczne]. - - 2018. - URL: <https://www.belta.by/economics/view/forum-parus-shanhaja-v-minske-posposobstvuet-realizatsii-sovmestnyh-proektov-lin-sjan-317232-2018/>.

elektrycznego i spawalniczego, sprzętu komputerowego, zainteresowani znalezieniem partnerów biznesowych na Białorusi.

Symboliczne jest również to, że podpisanie tego porozumienia miało miejsce podczas pierwszych China International Import Expo, które odbyło się w Szanghaju, gdzie zaprezentowano solidną listę mińskich przedsiębiorstw i organizacji. Wśród nich są: Mińskie Zakłady Ciągnikowe, Mińsk Chlebprom, Kommunarka, Mińskie Zakłady Samochodowe, Integral, Mińskie Zakłady Mleczarskie nr 1. Obszerne portfolio swoich osiągnięć w dziedzinie oprzyrządowania, automatyzacji produkcji, medycyny, rolnictwa - ponad trzydzieści - zostało zaprezentowane w Szanghaju i na Białoruskim Uniwersytecie Państwowym, znajdującym się, jak wiadomo, w Mińsku. W szczególności, na wystawie importowanych towarów i usług pokazano jego jednostkę medyczną hipertermii ogólnej "Ptich-M", przeznaczoną do kompleksowego leczenia różnych form nowotworów w specjalistycznych klinikach. Wśród innowacji BSU zaprezentowano również w Szanghaju "fitosole do korekcji wysokiego progu wrażliwości smakowej na sól kuchenną", jadalne folie opakowaniowe, serię biopreparatów weterynaryjnych do leczenia i profilaktyki chorób zwierząt rolniczych i domowych, leki przeciwgrzybicze, kompleks sprzętu i oprogramowania "Calibration"¹²⁷.

Interesującą kontynuację współpracy między Mińskiem a Szanghajem można uzyskać na poziomie partnerstwa poszczególnych dzielnic tych miast. W tym przypadku mówimy o sowieckim okręgu stolicy Białorusi i okręgu Czantin Szanghaj, który we wrześniu 2018 roku podpisał ramową umowę o współpracy. Interesujące jest to, że "współpraca pomiędzy dwoma okręgami rozpoczęła się w 1994 roku, kiedy to podpisano pierwszą umowę o współpracy". Od tego czasu obrót handlowy zwiększył się kilkakrotnie¹²⁸. Tym razem strony wyraziły zainteresowanie szeregiem wspólnych projektów. W szczególności Magic of Light LLC zaoferowała chińskim biznesmenom partnerstwo w produkcji hologramów ochronnych. Zamierza znaleźć partnerów w Szanghaju i Mińskim Promsvyazie do udziału w projekcie przeniesienia produkcji przedsiębiorstwa do chińsko-białoruskiego parku przemysłowego "Great Stone". Spółka "Inicjatywa

¹²⁷ Ponad 30 osiągnięć naukowych i technicznych zostanie zaprezentowanych przez BSU na wystawie importu w Chinach [Zasoby elektroniczne]. - - 2018. - URL: <https://www.belta.by/society/view/bolee-30-nauchno-tehnicheskikh-razrabotok-predstavit-bgu-na-vystavke-importa-v-kitae-324163-2018/>.

¹²⁸ Okręg sowiecki w Mińsku i okręg Channin Szanghaj podpisały umowę o współpracy [Zasoby elektroniczne]. - - 2018. - URL: <https://www.belta.by/society/view/sovetskij-rajon-minska-i-rajon-channin-shanhaja-podpisali-soglashenie-o-sotrudnichestve-317462-2018/>.

Medyczna" złożyła propozycję inwestycyjną dotyczącą utworzenia wielofunkcyjnego centrum medyczno-naukowo-praktycznego.

Najwyraźniej inny powiat mińsk - Frunzenski, który we wrześniu 2018 roku podpisał umowę o partnerstwie z chińskim miastem Jilin, położonym w prowincji Girin, znacznie zintensyfikuje w najbliższej przyszłości swoje kontakty międzynarodowe. Przyjęty przez strony dokument przewiduje rozwój stosunków handlowych i gospodarczych oraz wymiany kulturalnej. I "wśród obiecujących obszarów są wspólne projekty w budownictwie, edukacji, turystyce, zaopatrzeniu w żywność¹²⁹".

Współpraca między chińską prowincją Żejdzang a białoruskim obwodem mińskim, która już w maju 2015 roku podpisała porozumienie o nawiązaniu przyjaznych stosunków, zapowiada się bardzo skutecznie. Następnie, oceniając perspektywy rozwoju tych dwustronnych więzi międzyregionalnych, strona chińska stwierdziła, że "Prowincja Zhejiang zamierza dokonać znaczących inwestycji w gospodarkę Obwodu Mińskiego".¹³⁰ będzie zachęcał swoich biznesmenów w każdy możliwy sposób, a także zaproszonych partnerów z regionu stołecznego "do wspólnego rozwoju turystyki¹³¹". Rok później Borysowska fabryka wyrobów medycznych, znajdująca się w mińskim wobleście, rozpoczęła negocjacje z firmą "Menovo" z obwodu Żejang na temat realizacji wspólnego projektu dotyczącego produkcji leków. A dziś ten projekt już zaczyna nabierać coraz wyraźniejszego kształtu.

W styczniu 2018 roku kolejnym rezultatem współpracy obwodu mińskiego i Żejanga było otwarcie centrum tradycyjnej medycyny chińskiej w Obwodowym Szpitalu Klinicznym w Leśnie w obwodzie mińskim, gdzie chińscy koledzy już zaczęli przekazywać swoje wieloletnie doświadczenie w dziedzinie medycyny tradycyjnej i umiejętności, co pozwala białoruskim specjalistom udoskonalić i rozszerzyć listę usług medycznych. Dokładniej mówiąc, w czterech salach zabiegowych i gabinetach refleksologów "pacjentom proponuje się poddanie się klasycznej akupunkturze (akupunkturze), nakłuciu laserowemu, elektropointowi,

¹²⁹ Powiat grunzenski w Mińsku i chiński Dżilin podpisały umowę o połączeniach bliźniaczych [źródło elektroniczne6]. - - 2018. - URL: <https://www.belta.by/regions/view/frunzenskij-rajon-minska-i-kitajskij-tszilin-podpisali-soglashenie-o-pobratimskih-svjzjah-318157-2018/>.

¹³⁰ Prowincja Zhejiang zamierza dokonać znaczących inwestycji w gospodarkę obwodu mińskiego [Zasoby elektroniczne]. - - 2015. - URL: <http://investinbelarus.by/press/news/provinciya-chjeczyan-amerena-napravit-v-ekonomiku-minskoy-oblasti-znachitelnye-investicii/>.

¹³¹ Prowincja Zhejiang oferuje regionowi mińskiemu współpracę w zakresie turystyki [Zasób elektroniczny]. - - 2015. - URL: <https://www.belta.by/regions/view/provintsija-chzhetszjan-predlagaet-minskoj-oblasti-sotrudniczat-v-sfere-turizma-2646-2015/>.

refleksoterapii próżniowej, hirudoterapii, auriculorefleksoterapii"¹³². Poza tym planowane jest otwarcie Centrum Tradycyjnej Medycyny Chińskiej w Mińskim Centrum Obwodowym Medrehabilitacji "Zagorie"¹³³.

W listopadzie 2018 roku białoruski region stołeczny, biorąc pod uwagę zainteresowanie chińskich partnerów dostawami produktów mleczarskich i mięsnych - lodów, wołowiny i drobiu - z Białorusi, zadeklarował gotowość do załadunku swoimi pociągami kontenerowymi z produktami rolno-przemysłowymi wracającymi z Europy do Chin. Jeśli chodzi o perspektywy tej współpracy, regiony partnerskie "planują realizację wspólnych projektów w zakresie turystyki, handlu, produkcji przemysłowej, rolnictwa, medycyny, kultury i logistyki transportu"¹³⁴.

Inną ważną kwestią jest to, że miasta i powiaty znajdujące się na ich terytorium zaczynają w znacznym stopniu wspierać interakcję między obwodem białoruskim a prowincją chińską. W szczególności dystrykt Smolevichi i miasto Yiu podpisały w tym samym roku 2015 Memorandum o ustanowieniu przyjaznych więzi. Ciekawe, że zaledwie dwadzieścia lat temu to chińskie miasto w prowincji Zhejiang było "małą znaną osadą rolniczą, a obecnie jest szybko rozwijającym się centrum międzynarodowego średniego i małego handlu hurt¹³⁵owego". Tutaj, w południowo-wschodniej części Chin, jest największym na świecie wewnętrznym rynkiem hurtowym "Yiu International Trade City", którego wyjątkowość polega na tym, że nie opuszczając ścian centrum handlowego, kupujący może wybrać odpowiedni produkt z ogromnej gamy produktów, dokonać transakcji hurtowej i zorganizować wysyłkę produktów do dowolnego miejsca przeznaczenia. Jednocześnie "w ultranowoczesnym kompleksie Futian na powierzchni 2,6 mln metrów kwadratowych prezentowany jest ogromny asortyment towarów. Około 58.000 stoisk handlowych znajduje się na 5 piętrach. Długość samego budynku wynosi około 4 km"¹³⁶. Teraz jest jasne,

¹³² Centrum Medycyny Chińskiej zostało utworzone na bazie Mińskiego Szpitala Obwodowego [Zasoby Elektroniczne]. - - 2018. - URL: <http://www.vvazda.by/ru/news/20180112/1515764769-centr-kitayskoy-mediciny-sozdan-na-baze-minskoy-oblastnoy-bolnicy>.

¹³³ W Mińsku otwarto Centrum Tradycyjnej Medycyny Chińskiej [Zasobów Elektronicznych]. - - 2018. - URL: <https://politring.com/region/12002-v-minske-otkrylsya-centr-tradicionnoy-kitayskoy-mediciny.html>.

¹³⁴ Obwód miński przewiduje realizację projektu z chińskim Ningbo w zakresie produkcji leków medycznych [Zasoby elektroniczne]. - - 2018. - URL: <https://www.belta.by/regions/view/minskaja-oblast-rasschityvaet-realizovat-s-kitajskim-ninbo-proekt-po-vypusku-medpreparatov-326994-2018/>.

¹³⁵ Białoruś planuje sprzedawać towary w chińskim centrum średniego i małego handlu hurtowego lu [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <https://www.belta.by/economics/view/belarus-planiruet-realizovvat-tovary-v-kitajskom-tsentre-srednej-i-melkooptovoj-torgovli-iu-242556-2017/>.

¹³⁶ Grishkevich, A. Międzynarodowe miasto handlowe chińskich towarów może pojawić się w Bolbasovo / A. Grishkevich // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL:

dlaczego już dziś strona białoruska dyskutuje na temat "zwiększenia dostaw przetworów mlecznych i innych produktów żywnościowych obwodu mińskiego na rynek chiński przez teren pawilonu białoruskich towarów firmy "Kingston" na międzynarodowym rynku towarów miasta Iu"¹³⁷.

W listopadzie 2018 roku białoruski Borysów i chiński Ningbo podpisali umowę o nawiązaniu przyjaznych stosunków. "Strony uzgodniły, że będą rozwijać wielostronne więzi i współpracę w zakresie handlu, gospodarki, edukacji, kultury, turystyki, sportu, opieki zdrowotnej, urbanistyki, ochrony środowiska, a także promować wzajemny dobrobyt¹³⁸. Najwyraźniej strony mają potencjał, aby wdrożyć taki scenariusz. W końcu Ningbo jest głównym chińskim miastem portowym w prowincji Zhejiang. Znajdują się tu cztery kompleksy portów morskich jednocześnie. Jednym z największych jest Beilun, gdzie znajdują się znane na Białorusi fabryki samochodów firmy "Jili". A produkt krajowy brutto miasta w 2017 roku osiągnął prawie 145 miliardów dolarów - to liczba, która mówi sama za siebie. Krótko mówiąc, to miasto również ma wiele do nauczenia się. I nie tylko Borysów.

Mówiąc o planie działania na rzecz **Roku Edukacji** Białorusi i Chin w 2019 roku, podpisanym podczas trzeciego posiedzenia Białorusko-Chińskiego Międzyrządowego Komitetu Współpracy, należy zauważyć, że otwarcie samego Roku Edukacji planowane jest na styczeń 2019 roku na Politechnice Dalian, która powinna kontynuować wdrażanie całego szeregu środków mających na celu ustanowienie bezpośrednich więzi między uniwersytetami białoruskimi i chińskimi szkołami wyższymi, a ostatecznie podnieść całą gamę białorusko-chińskich szkół wyższych na nowy poziom.

Mówiąc o rozwoju partnerstwa w tej dziedzinie, należy zauważyć, że "chiński system edukacji jest wyjątkowy w swoim rodzaju. W przeciwieństwie do systemu zachodnioeuropejskiego, kultywuje on nie tyle indywidualność, co dyscyplinę i oddanie interesom zbiorowym. Model ten dowiódł swojej wartości: ogólny poziom rozwoju edukacji w Chinach przekracza średnią światową"¹³⁹. W związku z tym strona białoruska jest oczywiście zainteresowana nie tylko

<https://www.belta.by/economics/view/mezhdunarodnyj-torgovyj-gorodok-kitajskih-tovarov-mozhet-pojavitsja-v-bolbasovo-262012-2017/>.

¹³⁷ O współpracy międzyregionalnej Obwodu Mińskiego z Obwodem Żejdżang [Zasoby elektroniczne]. -- 2018. - URL: <http://minsk-region.gov.by/ru/glavnyj-novosti/item/36377-nikolay-rogaschuk-chtoby-nazad-konteynery-ne-shli-pustymi>.

¹³⁸ Borysów i chińskie miasto Ningbo nawiązały przyjazne stosunki [Zasoby elektroniczne]. -- 2018. - URL: <https://www.belta.by/regions/view/borisov-i-kitajskij-gorod-ninbo-ustanovili-druzhestvennye-svjazi-326980-2018/>.

¹³⁹ Chiny. [Zasoby elektroniczne] -- 2018. - URL: <https://export.by/china>.

bliższym zapoznaniem się z chińskimi doświadczeniami, lecz również porównaniem ich z własnymi. W tym celu w 2019 roku planuje się znacznie zintensyfikować prace nad rozszerzeniem obecności białoruskich instytucji edukacyjnych na chińskim rynku edukacyjnym poprzez takie formy współpracy, jak otwarcie przedstawicielstw uniwersytetów, wspólnych wydziałów, centrów studiów Białorusi. Ponadto białoruska wystawa narodowa "może zająć centralne miejsce na największej międzynarodowej wystawie" China Education Expo ", która tradycyjnie odbywa się w październiku w czterech dużych miastach Chin: Pekinie, Czangdu, Szanghaju i K¹⁴⁰antonie.

Jeśli chodzi o nowe formy współpracy między instytucjami szkolnictwa wyższego obu krajów i nowymi uczestnikami, już w 2018 r. strony zrealizowały szereg obiecujących projektów. Należą do nich na przykład porozumienie podpisane przez Homelski Uniwersytet Państwowy im. F. Skoryny i Uniwersytet Naukowo-Techniczny w Nankinie w grudniu 2018 r. w sprawie wspólnego szkolenia naukowców o wyższych kwalifikacjach (kandydatów do nauki) oraz w sprawie podwójnych międzynarodowych wytycznych dotyczących pisania i obrony prac doktoranckich, zgodnie z którymi "strony zorganizują wspólne szkolenie naukowców o wyższych kwalifikacjach w najbardziej obiecujących dziedzinach: fizyce, chemii, fizyce i chemii"¹⁴¹. Podstawowym elementem tego szkolenia będą studia podyplomowe na tych uczelniach, a tematyka prac doktoranckich zostanie określona przez uczelnie partnerskie. W wyniku tej interakcji będzie można uzyskać stopień doktora zarówno z Homelskiego, jak i z Nanjing. Wyniki badań staną się własnością dwóch uczelni i zostaną opublikowane w międzynarodowych kolekcjach naukowych.

W październiku 2018 roku umowa o współpracy została podpisana przez Baranowicki Uniwersytet Państwowy i Nanczański Instytut Technologiczny, które "zamierzają rozwijać współpracę w dziedzinie technicznej - w zakresie systemów i technologii informatycznych, automatyzacji procesów technologicznych"¹⁴². Ponadto strona chińska wyraziła zainteresowanie badaniem białoruskiej metodologii azotowania jonowo-plazmowego, środowiska, mechanizmów stabilności społeczno-gospodarczej. W związku z tym partnerzy

¹⁴⁰ Cechy organizacji pracy ideowej i edukacyjnej w szkołach wyższych w roku akademickim 2018/2019. - P. 7.

¹⁴¹ Homelskie i Nankinskie uniwersytety rozpoczną wspólne szkolenie doktoranckie [Zasoby elektroniczne]. - - 2018. - URL: <https://belta.by/regions/view/gomelskij-i-nankinskij-university-nachnut-sovmestniju-podgotovku-kandidatov-nauk-328395-2018/>.

¹⁴² Baranowicki Uniwersytet Państwowy będzie współpracował z Nanczańskim Instytutem Technologicznym [Zasoby elektroniczne]. - - 2018. - URL: <https://www.belta.by/regions/view/baranovichskij-gosuniversitet-budet-sotrudnicat-s-nanchanskim-tehnologicheskim-institutom-320995-2018/>.

zgodzili się na utworzenie wspólnego zespołu naukowców w każdym z wybranych obszarów.

We wrześniu 2018 roku przy pomocy Konsulatu Generalnego Republiki Białorusi w Szanghaju i Państwowego Uniwersytetu Puszkina w Brześciu otwarto Centrum Studiów nad Białorusią na Uniwersytecie w Ankhoi. Oczekuje się, że stanie się "szeroką platformą dla rozwoju badań międzyuczelnianych, współpracy edukacyjnej i kulturalnej, a także wzmocnienia i rozszerzenia więzi regionalnych między obwodem brzeskim a chińskim obwodem Anhui"¹⁴³. Z kolei planowane jest otwarcie centrum studiów chińskich na Uniwersytecie Państwowym Puszkina w Brześciu. W ten sposób mieszkańcy Brześcia wprowadzą w życie postanowienia umowy o współpracy podpisanej we wrześniu 2017 roku z Uniwersytetem Anhui. Zdaniem stron, otwarcie takich ośrodków przyczyni się do głębszego zrozumienia tradycji kulturowych narodu białoruskiego i chińskiego, wzmocnienia stosunków między regionem i prowincją w dziedzinie humanitarnej, a także otworzy "nowe możliwości wymiany akademickiej studentów, współpracy nauczycieli w dziedzinie nauki"¹⁴⁴. Należy dodać, że pierwszy ośrodek studiów na Białorusi w Chinach został otwarty już w 2012 roku na Uniwersytecie Pedagogicznym Chin Wschodnich w Szanghaju, z którym w listopadzie 2018 roku "podpisano program współpracy białoruskich uczelni <...> na rzecz rozwoju Centrum Studiów nad Białorusią".

Jak widać, spektrum tematyczne interakcji białorusko-chińskiej rozwija się jak reakcja łańcuchowa. A to stawia przed dziennikarzami obu krajów bardzo trudne zadania, jeśli chodzi o odpowiednie artykułowanie mediów, szybkie i wysokiej jakości relacjonowanie procesów współpracy między Białorusią i Chinami. Aby poradzić sobie z nimi z powodzeniem, przedstawiciele białoruskich i chińskich mediów również starają się znaleźć nowe rozwiązania w celu wzmocnienia partnerstwa. Wśród nich jest przede wszystkim umowa o współpracy podpisana we wrześniu 2018 roku pomiędzy Wydawnictwem "Belarus Today" a chińską agencją informacyjną "Xinhua". Niech to nie będzie pierwszy dokument takiego planu, ponieważ około 20 lat temu podpisano umowę o współpracy między Białoruską Agencją Telegraficzną ELTA i Xinhua. Ale "ta współpraca została wypełniona ciekawymi projektami dla obu stron, a w BelTA

¹⁴³ Griszkiwicz, A. Centrum Studiów Białoruskich zostało otwarte na Uniwersytecie Anhui w Chinach / A. Griszkiwicz // [Zasoby elektroniczne]. -- 2018. - URL: <https://www.belta.by/society/view/tsentr-izuchenija-belarusi-otkrylsja-v-anhojskom-universitete-v-kitae-318426-2018/>.

¹⁴⁴ Centrum Studiów Chińskich planuje otworzyć w Brzeskim Uniwersytecie Państwowym [tryb elektroniczny]. -- 2018. - URL: <https://www.belta.by/regions/view/tsentr-izuchenija-kitaja-planirujut-otkryt-v-brestskom-gosuniversitete-314837-2018/>.

pojawiła się linia informacyjna w języku chińskim¹⁴⁵. Dlatego obecna umowa powinna być postrzegana jako nowy poziom współpracy między białoruskimi i chińskimi mediami. Tym bardziej, że chodzi nie tylko o wymianę informacji, lecz również materiałów multimedialnych, tworzenie nowych felietonów na temat współpracy Białorusi i Chin. W szczególności w gazetach wydawnictwa "Belarus Today" taki rubryk należy nazwać "Oknem na Chiny". Należy przypuszczać, że to doświadczenie twórczej interakcji z kolegami z Niebiańskiego Imperium będzie kontynuowane w publikacjach na poziomie regionalnym i wydziałowym Białorusi.

FOR AUTHOR USE ONLY

¹⁴⁵ Dzisiaj Białoruś" i agencja informacyjna "Xinhua" będą współpracować [Zasoby elektroniczne]. - - 2018. - URL: <https://www.belta.by/society/view/belarus-segodnja-i-informagentstvo-sinhua-budut-sotrudnichat-317352-2018/>.

Białoruś - Afryka: punkt odniesienia - wspólny interes

Republika Białorusi tradycyjnie trzyma się jednolitego podejścia do rozwoju stosunków ze wszystkimi partnerami zagranicznymi, jednocześnie koncentrując swoje wysiłki w zakresie polityki zagranicznej na najważniejszych i najbardziej obiecujących wektorach, w tym tzw. krajach "dalekiego łuku" - w obwodach afrykańskim, latynoamerykańskim i afrykańskim, z którymi strona białoruska dąży do rozszerzenia i wzmocnienia współpracy, doprowadzając ją do poziomu partnerstwa strategicznego.

Białoruska polityka zagraniczna ma na celu rozwój stosunków z krajami "dalekiego łuku" w dwóch głównych kierunkach:

Po pierwsze, intensyfikacja kontaktów politycznych i gospodarczych z tradycyjnymi partnerami, wśród których oficjalny Mińsk obejmuje Argentynę, Brazylię, Chiny, Kubę, Egipt, Indie, Iran, Japonię, Republikę Południowej Afryki, Syrię, Zjednoczone Emiraty Arabskie, Wenezuelę i Wietnam;

Po drugie, nawiązanie dialogu, aktywne wejście i konsolidacja na rynkach państw o znacznym potencjale współpracy przynoszącej wzajemne korzyści, w tym Białorusi, to Angola, Australia, Boliwia, Kambodża, Kolumbia, Ekwador, Etiopia, Indonezja, Laos, Maleszja, Mongolia, Mozambik, Nikaragua, Nigeria, Pakistan, Peru, Katar, Arabia Saudyjska, Sri Lanka, Sudan, Zimbabwe.

Skupienie się Republiki Białoruś na aktywnym rozwoju współdziałania z krajami Afryki, Ameryki Łacińskiej i Azji tłumaczy się tym, że "dywersyfikacja handlu, pogłębienie współpracy gospodarczej z krajami wyżej wymienionych regionów planety jest ważnym warunkiem wstępnym dla rozwoju zorientowanej na eksport gospodarki białoruskiej"¹⁴⁶. Należy powiedzieć, że w ciągu ostatnich kilku lat Republika Białorusi podjęła wiele konkretnych kroków w celu rozwoju każdego z wyżej wymienionych regionów.

A zatem kraje azjatyckie są interesujące dla Białorusi jako pojemny, obiecujący i szybko rozwijający się rynek krajowych towarów i usług, a także jako obiecujący darczyńca dla białoruskiej gospodarki. I niech rynek azjatycki "nadal pozostaje słabo rozwinięty przez białoruskich eksporterów w zakresie promocji wielu rodzajów ich wyrobów, w tym produkowanych przez przemysł

¹⁴⁶ Kraje i regiony [Zasoby elektroniczne]. -- 2018. - URL: <http://mfa.gov.by/bilateral/>.

maszynowy, elektroniczny i petrochemiczny".¹⁴⁷Niemniej jednak Mińsk dąży do pełnej realizacji ambitnych planów zwiększenia dostaw białoruskich ciężarówek, ciągników, obrabiarek, łożysk, włókien chemicznych, sprzętu elektronicznego i medycznego do tego regionu, a także do wzmocnienia współpracy naukowej i przemysłowej z czołowymi krajami kontynentu.

Jeśli chodzi o Amerykę Łacińską, rozwój interakcji z państwami tego kontynentu jest ułatwiony dzięki wzmocnieniu dialogu z priorytetowymi partnerami oraz poszerzeniu geografii kontaktów dwustronnych i powiązań gospodarczych w obiecujących dla Białorusi sektorach. O tym, że "obroty handlowe Białorusi z krajami Ameryki Łacińskiej wzrosły ponad czterokrotnie w latach 2000 - 2015, białoruski eksport rośnie szybciej i ponad sześciokrotnie"¹⁴⁸.

A wydarzenia przeprowadzone w 2016 roku przez stronę białoruską z krajami afrykańskimi "przyczyniły się zarówno do aktywizacji stosunków politycznych, jak i promocji współpracy handlowej i gospodarczej w zakresie dostaw białoruskich kamieniołomów, ładunków, maszyn drogowych i rolniczych oraz produktów petrochemicznych"¹⁴⁹. Doprowadziło to do tego, że w 2017 roku białoruski eksport do Afryki wzrósł ponad dwukrotnie, a także "udało się wypracować strategiczne podejście do konsolidacji w Afryce Południowej"¹⁵⁰. Już dziś, na najwyższym szczeblu, Białoruś ukształtowała opinię, że "Afryka jest przyszłością całej planety". Dziś i jutro cały świat będzie się rozwijał kosztem Afryki"¹⁵¹. W 2018 r. kontynuowano prace nad intensyfikacją stosunków z krajami kontynentu afrykańskiego. Jednocześnie szybko rozwijające się partnerstwo Białorusi z **Sudanem** i **Zimbabwe** wygląda bardzo obiecująco.

I tak już w sierpniu 2017 roku Białoruś i **Sudan** przyjęły "mapę drogową" współpracy, w której określono parametry współpracy w zakresie ropy naftowej i gazu, wody i energii elektrycznej, przemysłu i handlu, szkolnictwa wyższego i badań naukowych, bankowości i finansów. Podpisany dokument powinien

¹⁴⁷ Zalessky, B. Białoruś - Azja: wektor partnerstwa. Kronika obopólnie korzystnej współpracy / B. Zalesskiy, - LAP LAMBERT Academic Publishing, 2018. - - C. 5.

¹⁴⁸ Przegląd wyników polityki zagranicznej Republiki Białorusi i działalności Ministerstwa Spraw Zagranicznych w 2016 roku [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://mfa.gov.by/publication/reports/ea444d5cceb4798d.html>.

¹⁴⁹ Przegląd wyników polityki zagranicznej Republiki Białorusi i działalności Ministerstwa Spraw Zagranicznych w 2016 roku [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://mfa.gov.by/publication/reports/ea444d5cceb4798d.html>.

¹⁵⁰ Przegląd wyników polityki zagranicznej Republiki Białorusi i działalności Ministerstwa Spraw Zagranicznych w 2017 roku [Zasób elektroniczny]. - - 2018. - URL: <http://mfa.gov.by/publication/reports/a8a5169b6e487b3b.html>.

¹⁵¹ Adres do posłów do parlamentu Republiki Sudanu [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: http://president.gov.by/ru/news_ru/view/vystuplenie-pered-deputatami-parlamentu-respubliki-sudan-15402/.

zapewnić realizację porozumień zawartych w ostatnich latach między Mińskiem a Chartumem w sprawie całego zakresu współpracy dwustronnej, w tym wspólnych projektów, w tym "utworzenia w Sudanie zakładów produkcyjnych białoruskiego sprzętu, organizacji dostaw sprzętu drogowego, komunalnego, leśnego, kompleksów suszenia zbóż, badań geologicznych w tym kraju"¹⁵².

Sam fakt, że mapa drogowa została przyjęta, pokazuje, że Białoruś postrzega Sudan jako jednego z kluczowych partnerów na kontynencie afrykańskim i "jest zainteresowana znacznym zwiększeniem dwustronnej współpracy we wszystkich sektorach"¹⁵³. A statystyki pokazują, że w dwustronnym handlu białorusko-sudańskim wyraźnie dominują dostawy eksportowe ciągników, ciężarówek, różnego rodzaju maszyn, transformatorów, oprzyrządowania, opon z Białorusi. Wystarczy powiedzieć, że w okresie od 2010 do 2015 roku obroty handlowe między tymi dwoma krajami wzrosły z 15,4 mln dolarów do 41,3 mln dolarów, osiągając w 2013 roku rekordowy poziom 70,8 mln dolarów.

I nawet jeśli w 2016 roku wskaźnik ten spadł do 38 milionów dolarów, sam fakt przyjęcia "mapy drogowej", Mińsk i Chartum pokazały swoją determinację do powrotu do najwyższego poziomu wzajemnych obrotów handlowych w najbliższej przyszłości. Ponadto w ostatnich latach strony podjęły w tym celu szereg konkretnych działań - "wprowadziły coroczne konsultacje polityczne, wznowiły działalność międzyrządowej komisji ds. współpracy po dekadzie przestoju, ustanowiły bezpośrednie współdziałanie między ministerstwami przemysłu, rolnictwa, ropy i energii, edukacji"¹⁵⁴.

Oczywistym prologiem do przyjęcia "mapy drogowej" współpracy była wizyta prezydenta Białorusi w Sudanie w styczniu 2017 roku, podczas której nakreślono zainteresowane stanowisko Białorusi w sprawie udziału w projektach rozwoju przemysłowego i infrastrukturalnego na ziemi sudańskiej, utworzenia wspólnych przedsięwzięć w zakresie produkcji rolnej i produkcji samochodów

¹⁵² Białoruś i Sudan podpisały plan działania na rzecz współpracy [Zasoby elektroniczne]. -- 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/belarus-i-sudan-podpisali-dorozhnyju-kartu-razvitija-sotrudnichestva-263976-2017/>.

¹⁵³ Aleksander Łukaszenko pogratulował prezydentowi Sudanu Omarowi Hassanowi Ahmedowi Al-Baszirowi [Zasoby elektroniczne]. -- 2017. - URL: http://president.gov.by/ru/news_ru/view/aleksandr-lukashenko-pozdravil-prezidenta-sudana-omara-xasana-axmeda-al-bashira-15252/.

¹⁵⁴ Białoruś i Sudan planują podpisać traktat o przyjaznych stosunkach i współpracy [Zasoby elektroniczne]. -- 2017. - URL: <http://www.belta.by/politics/view/belarus-i-sudan-planirujut-podpisat-dogovor-o-druzhestvennyh-otnoshenijah-i-sotrudnichestve-228043-2017/>.

ciężarowych na bazie istniejących zakładów w Sudanie. Mówiąc dokładniej, "pionierem w tym kierunku mógłby być projekt montażu ciągników¹⁵⁵".

Faktem jest, że Mińskie Zakłady Ciągnikowe współpracują z sudańskimi partnerami od 1994 roku. Lokalna firma MIG Agriculture jest wyłącznym dystrybutorem białoruskich producentów ciągników, samochodów ciężarowych i opon na rynku sudańskim. W szczególności, dzięki sprzedaży wielu modeli ciągników, stał się on jednym z "trzech najlepszych dystrybutorów w Sudanie"¹⁵⁶. Ponadto, posiada miejsce, które może być wykorzystane do montażu ciągników, położone zaledwie 15 kilometrów od Chartumu. Z kolei w 2016 roku MTZ dostarczyło do tego afrykańskiego kraju 123 ciągniki, a w pierwszej połowie 2017 roku - 51 kolejnych maszyn, planując do końca roku wysłać tam co najmniej 80 kolejnych. Jak widzimy, tendencja do wzrostu eksportu jest oczywista. Ale strona białoruska postawiła sobie za cel znaczne zwiększenie obecności tego złożonego produktu technicznego w Sudanie, opierając się na szeregu ważnych argumentów. Po pierwsze, "projektanci zakładu dostosowali ciągnik o mocy 200 KM do warunków klimatycznych w Sudanie, nowy model BELARUS-2023.3 jest już testowany w zakładzie. Nowy ciągnik może pracować w temperaturze 50 stopni¹⁵⁷. Po drugie, zakład montażowy w Sudanie może być wykorzystywany jako platforma dla białoruskich ciągników, aby dotrzeć do krajów sąsiednich i ogólnie do kontynentu afrykańskiego.

Wśród innych obiecujących obszarów białorusko-sudańskiej współpracy przemysłowej, które w styczniu 2017 roku środowiska biznesowe obu krajów rozważały na forum biznesowym w Chartumie, znalazły się wspólne projekty "w dziedzinie budowy maszyn, górnictwa, kompleksu rolno-przemysłowego i farmacji¹⁵⁸". Jeśli chodzi o budowę maszyn, w lutym 2017 roku do Sudanu przyjechała z Białorusi pierwsza partia maszyn Mińskich Zakładów Samochodowych - "10 ciężarówek dla firmy Petrola, pracujących w sektorze

¹⁵⁵ _Negocjacje z prezydentem Sudanu Omarem Hassanem Ahmedem Al-Bashirem [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: http://president.gov.by/ru/news_ru/view/peregovory-s-prezidentom-sudana-omarom-xasanom-axamedom-al-bashirom-15397/.

¹⁵⁶ Matveev, V. Produkcja montażowa ciągników MTZ może pojawić się w Sudanie / V. Matveev // [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/sborochnoe-proizvodstvo-tractorov-mtzh-mozhet-pojavitsja-v-sudane-228348-2017/>.

¹⁵⁷ Sergiejewa, W. Montażowa produkcja białoruskich ciągników może powstać w Sudanie / W. Sergiejewa // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/sborochnoe-proizvodstvo-belorusskih-tractorov-mozhet-byt-sozdano-v-sudane-263919-2017/>.

¹⁵⁸ Białoruś zaoferowała Sudanowi wspólne projekty biznesowe [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/belarus-predlozhila-sudanu-sovmestnye-biznes-proekty-228663-2017/>.

naftowym"¹⁵⁹. Wiosną 2017 roku Sudan przetestował kombajn zbożowy KZS-575 opracowany przez Gomselmash specjalnie dla tego kraju, gdzie jedną z głównych upraw jest sorgo. W wersji sudańskiej mówimy o dostarczaniu tego sprzętu rolnikom, a perspektywy są bardzo znaczące, ponieważ "siew sorgo zajmuje tutaj kilka milionów hektarów"¹⁶⁰. Jednocześnie strona białoruska dąży do tego, aby nie tylko zaopatrywać to afrykańskie państwo w sprzęt, lecz również organizować zgromadzenia na ziemi sudańskiej "pod pewnymi warunkami, które zostaną stworzone przez rząd Sudanu". Następnie można tu zorganizować produkcję montażową maszyn rolniczych i osiągnąć poziom lokalizacyjny około 40%"¹⁶¹.

Ważna kontynuacja dialogu białorusko-sudyjskiego miała miejsce w grudniu 2018 roku, kiedy to prezydent Sudanu Omar al-Bashir złożył oficjalną wizytę w Republice Białorusi, co "dało znaczący impuls do dalszego pogłębiania dialogu międzypaństwowego i wykorzystania istniejącego potencjału współpracy białorusko-sudańskiej"¹⁶². O poważnym potencjale i kuszących perspektywach współpracy między Białorusią a Sudanem świadczą następujące fakty: podczas wspomnianej wizyty prezydenta Sudanu w Minsku podpisano 17 dokumentów - umów, traktatów, kontraktów o wartości około 250 milionów dolarów. Wśród dokumentów rozwijających ramy prawne stosunków białorusko-sudańskich należy podkreślić międzyrządową umowę o unikaniu podwójnego opodatkowania i zapobieganiu uchylaniu się od płacenia podatków w zakresie podatków dochodowych, a także memorandum o współpracy w sferze przemysłowej. Najwyraźniej jest to tylko punkt wyjścia dla rozwoju całego kompleksu stosunków dwustronnych, ponieważ, jak twierdzi O. al-Bashir, "Sudan jest zainteresowany rozszerzeniem współpracy gospodarczej z Białorusią"¹⁶³. Aby podnieść te stosunki na nowy poziom w najbliższej

¹⁵⁹ Matveev, V.V. Pierwsza technika samochodowa MAZ przybyła do Sudanu / V.Matveev // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/v-sudan-pribyla-pervaja-avtotehnika-maz-234543-2017/>.

¹⁶⁰ Sidorchik, V. "Gomselmash" przeprowadza testy kombajnu zbożowego w Sudanie (w języku rosyjskim) / V. Sidorchik // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/gomselmash-provodit-ispytanija-zernoborochno-go-kombajna-v-sudane-244896-2017/>.

¹⁶¹ Matwiejew, W. Białorusko-Sudyjskie umowy na 50 milionów dolarów są podpisane w Chartumie /W. Matwiejew // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/belorusko-sudanskie-dogovorennosti-na-50-mln-podpisany-v-chartume-228714-2017/>.

¹⁶² Gratulacje dla prezydenta Omara Hassana Ahmeda Al-Bashira z Sudanu [Zasoby elektroniczne]. - - 2019. - URL: http://president.gov.by/ru/news_ru/view/pozdravlenie-prezidentu-sudana-omaru-xasanu-axmedu-al-bashiru-20193/.

¹⁶³ Griszkwicz, A. Sudan jest zainteresowany rozszerzeniem współpracy gospodarczej z Białorusią / A. Griszkwicz // [Zasób elektroniczny]. - - 2018. - URL:

przyszłości, strona sudańska otworzyła swoją misję dyplomatyczną w Mińsku w grudniu 2018 roku.

Białoruś wychodzi z założenia, że w stosunkach z Sudanem, który jest pomostem między cywilizacją arabską i Afryką, należy opierać się na eksporcie zaawansowanych technologicznie wyrobów, a następnie zakładać tam wspólne przedsiębiorstwa montażowe, ponieważ wzrost i dywersyfikacja białoruskiego eksportu powinna "przyczynić się do rozwoju gospodarczego Sudanu, rozwiązania problemów uprzemysłowienia, rozwoju rolnictwa i kształcenia miejscowych wysoko wykwalifikowanych pracowników"¹⁶⁴. Jeśli w 2017 roku po raz pierwszy z Białorusi na rynek sudański trafiły wywrotki, prototypy zaawansowanych technologicznie kombajnów zbożowych i ciągników zasilanych energią, maszyny drogowe, sprzęt rolniczy, a także wznowiono dostawy samochodów ciężarowych, to "w pierwszych 10 miesiącach 2018 roku eksport białoruskich towarów do Sudanu wzrósł prawie dwukrotnie w porównaniu z tym samym okresem ubiegłego roku"¹⁶⁵.

Ten afrykański kraj przyciąga uwagę Białorusi nie tylko bogatymi zasobami naturalnymi i dobrym położeniem geograficznym, nie tylko możliwościami dostaw białoruskiego sprzętu i szkoleń dla Sudanu, lecz również otwarciem obiecujących obszarów współpracy, których lista jest dość szeroka: "Ta współpraca w sektorze rolno-przemysłowym, w zakresie rozwoju minerałów, infrastruktury i logistyki"¹⁶⁶.

Jeśli chodzi o współpracę przemysłową, obecnie Białoruś i Sudan już opracowują i realizują dwanaście wspólnych projektów, które "dotyczą wydobycia złota, utworzenia wieloprofilowego przedsiębiorstwa budowy maszyn do montażu ciągników, samochodów ciężarowych MAZ i sprzętu Gomselmash"¹⁶⁷. Na tej samej liście należy wymienić udział białoruskich organizacji w projektach energetycznych, działania na rzecz poprawy wydobycia

<https://www.belta.by/special/economics/view/sudan-zainteresovan-v-rasshirenii-ekonomicheskogo-sotrudnichestva-s-belarusiju-328885-2018/>.

¹⁶⁴ _Negocjacje z prezydentem Sudanu Omarem Hassanem Ahmedem Al-Bashirem [Zasoby elektroniczne]. - - 2018. - URL: http://president.gov.by/ru/news_ru/view/peregovory-s-prezidentom-sudana-omarom-xasanom-axmedom-al-bashirom-20033/.

¹⁶⁵ To jest to samo miejsce.

¹⁶⁶ _Podczas wizyty prezydenta Sudanu na Białorusi podpisano umowy na 250 milionów dolarów [Zasoby elektroniczne]. - - 2018. - URL: <https://www.belta.by/economics/view/vo-vremja-vizita-prezidenta-sudana-v-belarus-podpisano-kontraktov-na-250-mln-328785-2018/>.

¹⁶⁷ Grizkiewicz, A. Białoruś i Sudan kładą nacisk na współpracę gospodarczą i przemysłową - Rachkow / A. Grizkiewicz // [Zasoby elektroniczne]. - - 2018. - URL: <https://www.belta.by/special/economics/view/belarus-i-sudan-delajut-aktsent-na-sotrudnichestve-v-ekonomike-i-promkooperatsii-rachkov-328692-2018/>.

ropy naftowej na sudańskich złożach, utworzenie spółek joint venture do produkcji wyrobów mięsnych i mlecznych, pasz, uprawy warzyw i kiełków.

Jeżeli mówimy o rozwoju białorusko-sudańskiej współpracy w dziedzinie rolnictwa, to przede wszystkim powinniśmy wspomnieć o umowie ramowej na dostawę z Białorusi 17 magazynów zboża o wartości 60 milionów euro do tego afrykańskiego kraju. Jeszcze we wrześniu 2018 roku białoruskie JSC "Leedselmash" i "Selenergoprom" podpisały odpowiednie dokumenty z Sudańskim Bankiem Rolnym Sudanu. W związku z tym Leedselmash podpisał umowę na dostawę ośmiu magazynów zbożowych o pojemności 50 tys. ton i czterech - 25 tys. ton każdy, o wartości 32,4 mln euro. "Selenergoprom" podpisał dokumenty na dostawę pięciu magazynów zbożowych o pojemności 100 tys. ton każdy, o wartości 27,25 mln euro¹⁶⁸.

Prace poszukiwawcze w Sudanie są również obiecujące dla Białorusi. W tym celu zarejestrowano tam już odpowiednie białoruskie przedsiębiorstwo. W grudniu 2018 roku stało się wiadomo, że "Sudań zamierza wkrótce udostępnić Białorusi drugi obszar wydobywania złota, położony w pobliżu Nilu¹⁶⁹. I wtedy białoruscy eksperci w tym afrykańskim kraju będą prowadzili prace poszukiwawcze w dwóch miejscach jednocześnie. Ponadto, oba kraje wkrótce podejmą działania na poziomie parlamentów i kręgów biznesowych w celu "podniesienia stosunków między regionami Białorusi i państwami Sudanu na wyższy poziom".¹⁷⁰ który pasuje do poziomu partnerstwa strategicznego.

Jeśli chodzi o **Zimbabwe**, w styczniu 2019 r. prezydent E. Mnangagwa złożył wizytę w Republice Białorusi, w ramach której strony uzgodniły opracowanie strategii i wdrożenie konkretnego planu rozwoju współpracy w przyszłości. Na Białorusi ten afrykański kraj, położony na południu "czarnego" kontynentu, jest uważany za ważnego partnera w regionie południowoafrykańskim, starając się z tego powodu stopniowo przejść do strategicznego poziomu interakcji z nim i dostrzec znaczący potencjał w rozwoju stosunków dwustronnych, mimo że "Zimbabwe przeżywa trudne czasy: przez

¹⁶⁸ Białoruś dostarczy do Sudanu magazyn zboża o wartości 60 mln euro [Zasoby elektroniczne]. -- 2018. - URL: <https://www.belta.by/economics/view/belarus-postavit-v-sudan-zernohranilischa-na-60-mln-evro-318290-2018/>.

¹⁶⁹ Gryszkiewicz, A. Sudan zamierza przydzielić Białorusi drugie miejsce wydobywania złota / A. Gryszkiewicz // [Zasoby elektroniczne]. -- 2018. - URL: <https://www.belta.by/economics/view/sudan-nameren-vydelit-belarusi-vtoroj-uchastok-dlja-dobychi-zolota-328681-2018/>.

¹⁷⁰ Współpraca międzyregionalna między Białorusią a Sudanem powinna zostać przeniesiona na wyższy poziom - Andrejchenko [Zasób elektroniczny]. - - 2018. - URL: <https://www.belta.by/special/politics/view/mezhregionalnoe-sotrudnichestvo-belarusi-i-sudana-sleduet-vyvesti-na-bolee-vysokij-uroven-andrejchenko-328837-2018/>.

prawie dwie dekady kraj ten był poddawany różnym sankcjom gospodarczym, w rzeczywistości był odizolowany¹⁷¹.

Oficjalny Mińsk dostrzega znaczny potencjał współpracy z Harare, przede wszystkim w dziedzinie handlu i gospodarki. Faktem jest, że ten afrykański kraj "aktywnie zmienia ustawodawstwo w celu przyciągnięcia inwestycji, dając zielone światło dla tworzenia wspólnych przedsiębiorstw".¹⁷² Podjęto konkretne działania na rzecz wzrostu i industrializacji różnych sektorów gospodarki, a modernizacja i mechanizacja rolnictwa i górnictwa oraz budowa infrastruktury społeczno-gospodarczej to główne priorytety polityki wewnętrznej. Nie zapominajmy, że "Zimbabwe posiada bogate zasoby naturalne - węgiel, diamenty i inne złoża mineralne. Dlatego istnieje zapotrzebowanie na maszyny, które są produkowane na Białorusi"¹⁷³.

Przypominamy, że kontakty między Białorusią a Zimbabwe znacznie się zintensyfikowały i otrzymały silny impuls do rozwoju w 2015 roku po wizycie E. Mnangagwy w naszym kraju, dopiero wtedy jako wiceprezydent tego południowoafrykańskiego państwa. W Mińsku powiedział trzy i pół roku temu, że "strona Zimbabwe jest zainteresowana rozszerzeniem współpracy handlowej i gospodarczej, a także współpracy w takich dziedzinach jak infrastruktura, rolnictwo i górnictwo"¹⁷⁴. Jednocześnie, mówiąc o potrzebie realizacji dużych projektów infrastrukturalnych w swoim kraju, wysocy rangą przedstawiciele Zimbabwe wyraźnie wskazali na ważny dla strony białoruskiej szczegół: "Z różnych obiektywnych powodów mieszkańcy Zimbabwe z różnych powodów chcieliby dać pierwszeństwo samochodom z Białorusi przed ich zachodnimi odpowiednikami"¹⁷⁵. Od tego czasu partnerstwo białorusko-białoruskie stopniowo się rozwija i umacnia. Należy zauważyć, że do niedawna podstawą eksportu z Białorusi do Zimbabwe były nawozy potasowe i części zamienne do sprzętu

¹⁷¹ Negocjacje z prezydentem Zimbabwe Emmersonem Mnangagwą [Zasoby elektroniczne]. - - 2019. - URL: http://president.gov.by/ru/news_ru/view/ofitsialnyj-vizit-prezidenta-respubliki-zimbabwe-emmersona-mnangagvy-20303/

¹⁷² Białoruś i Zimbabwe mogą przystąpić do współpracy gospodarczej na dużą skalę - Sheiman [Zasoby elektroniczne]. - - 2019. - URL: <https://www.belta.by/economics/view/belarus-i-zimbabwe-mogut-vyjti-na-masshtabnoe-ekonomicheskoe-sotrudnichestvo-shejman-333102-2019/>

¹⁷³ Matveev, V.V. Opracowywane są nowe kontrakty na dostawę białoruskiego sprzętu w Zimbabwe (w języku rosyjskim) / V.Matveev // [Electronic Repe6surs]. - - 2019. - URL: <https://www.belta.by/economics/view/prorabatyvajutsja-novye-kontrakty-na-postavku-belorusskoj-tehniki-v-zimbabwe-333019-2019/>

¹⁷⁴ Spotkanie z wiceprezydentem Republiki Zimbabwe Emmersonem Mnangagwą [Zasoby elektroniczne]. - - 2015. - URL: http://president.gov.by/ru/news_ru/view/vstrecha-s-vitse-prezidentom-respubliki-zimbabwe-emmersonom-mnangagvoj-11803/

¹⁷⁵ Zimbabwe rozważa zakup dużej partii białoruskiego sprzętu [Zasoby elektroniczne]. - - 2015. - URL: <https://www.belta.by/economics/view/zimbabwe-rassmatrivaet-vozmozhnost-priobretienija-krupnoj-partii-belorusskoj-tehniki-5848-2015/>

samochodowego, natomiast Białoruś importowała w niewielkich ilościach minerały, a także owoce cytrusowe i warzywa.

Już w 2014 roku Ministerstwo Przemysłu Republiki Białorusi w Zimbabwie dostarczyło wywrotki kopalniane i ładowarki, które rozpoczęły pracę w kopalni "Hwange". W 2017 r. zawarto umowy na dostawę wywrotek kopalnianych o mniejszym udźwigu na południe Afryki. W 2018 roku Amkodor podpisał umowę na dostawę czterdziestu sztuk maszyn i części zamiennych na prawie cztery i pół miliona dolarów w Zimbabwie, przy wsparciu finansowym Banku Rozwoju Białorusi i Banku Rezerw Zimbabwe. Ale to właśnie w 2019 roku białoruskie dostawy na rynek Zimbabwe powinny zyskać nową skalę. Mówimy o wysyłce sprzętu do tego kraju w ramach wcześniej podpisanych umów - ciągniki, siewniki, produkty Mińskiego Zakładu Samochodowego - ciągniki i naczepy. W szczególności chęć zakupu około dwustu ciężarówek Mińskiej Fabryki Samochodów została wyrażona przez zimbabweńską firmę Ajara Trucking, która zauważyła, że "popyt w Zimbabwie może osiągnąć 1 000 sztuk". Ciężarówki MAZ mają być wykorzystywane w przemyśle wydobywczym do transportu paliwa, zboża i nawozów¹⁷⁶. Białoruski Zakład Samochodowy, wraz z firmą "Sohra", pracuje obecnie nad dostawą sześciu wywrotek i dwóch ładowarek. W sumie ponad 70 samochodów ciężarowych BelAZ pracuje tam z powodzeniem w różnych kamieniołomach. Należy również zaznaczyć, że finansowanie eksportu na dostawy białoruskiego sprzętu w Zimbabwie planuje się realizować z udziałem panafrkańskiego banku The Eastern and Southern African Trade and Development Bank, któremu Białoruski Bank Rozwoju "otworzył w 2018 roku linię kredytową w wysokości 70 mln USD na odpowiednie potrzeby¹⁷⁷".

Po stronie białoruskiej otwierają się również interesujące możliwości w zakresie realizacji wspólnych projektów z partnerami z Zimbabwe w dziedzinie badań geologicznych i górnictwa. W szczególności "Białoruś spodziewa się rozpocząć komercyjne wydobywanie minerałów w Zimbabwie w marcu 2019 roku¹⁷⁸". W tym kraju powstało już łącznie pięć wspólnych przedsięwzięć białoruskich i

¹⁷⁶ Sergeeva, V. Firma z Zimbabwe jest gotowa kupić około 200 ciężarówek MAZ / V. Sergeeva // [Zasoby elektroniczne]. - - 2019. - URL: <https://www.belta.by/special/economics/view/kompanija-z-zimbabve-gotova-zakupit-okolo-200-gruzovikov-maz-333067-2019/>

¹⁷⁷ Bank Rozwoju będzie kredytował dostawy białoruskiego sprzętu w Zimbabwie [Zasoby elektroniczne]. - - 2019. - URL: <https://belta.by/economics/view/bank-razvitija-prokredituet-postavki-beloruskoj-tehniki-v-zimbabve-333485-2019/>.

¹⁷⁸ W marcu Białoruś zamierza rozpocząć komercyjne wydobywanie minerałów w Zimbabwie [Zasoby Elektroniczne]. - - 2019. - URL: <https://www.belta.by/economics/view/belarus-v-marte-namerena-pristupit-k-promyshlennoj-dobyche-poleznyh-iskopaemyh-v-zimbabve-333402-2019/>.

Zimbabwe. Białoruscy geolodzy pracują w południowej Afryce od półtora roku i znaleźli tam "dość duże złoża minerałów"¹⁷⁹.

Jeśli mówimy ogólnie o perspektywach współpracy między tymi dwoma krajami, to obszary, w których Mińsk i Harare będą najaktywniej współpracować, to jest rolnictwo, budownictwo, energetyka, a także nauka i edukacja. Jeśli chodzi o rolnictwo, w styczniu 2019 roku protokół ustaleń został podpisany przez Ministerstwo Rolnictwa i Żywności Białorusi oraz Ministerstwo Gruntów, Rolnictwa, Zasobów Wodnych, Klimatu i Osiedli Wiejskich Zimbabwe. Dokument ten może i powinien być prologiem dla wielu projektów. W szczególności "chodzi o utworzenie w Zimbabwe spółek joint venture zajmujących się produkcją i przetwarzaniem mięsa i mleka"¹⁸⁰. Jednym z nich może być przedsięwzięcie związane z produkcją i przetwarzaniem mięsa i mleka z udziałem Machulishchiego, który wysłał już propozycję do strony Zimbabwe. "Koszt projektu, jeżeli kontrakt zostanie podpisany, przekroczy 26 milionów dolarów"¹⁸¹.

W sektorze energetycznym "udział białoruskich przedsiębiorstw w budowie obiektów hydrotechnicznych, budowa pod klucz elektrowni na kolektorach słonecznych"¹⁸² może stać się obiecująca. A konkretnym krokiem w kierunku wzmocnienia dwustronnej białorusko-wibskiej współpracy naukowej był podpisany w styczniu 2019 roku w Mińsku Protokół ustaleń w sprawie nauki, technologii i innowacji między Państwowym Komitetem Nauki i Technologii Białorusi a Ministerstwem Szkolnictwa Wyższego, Nauki i Technologii Zimbabwe. Dokument ten przewiduje utworzenie dwustronnej komisji, która będzie zajmować się tworzeniem potencjalnych wspólnych projektów naukowych. Chociaż rynek Zimbabwe jest nowym rynkiem dla Białorusi, istnieją już jedno z najbardziej obiecujących obszarów współpracy naukowej, dla których

¹⁷⁹ To jest to samo miejsce.

¹⁸⁰ Matveev, V. Współpraca z Białorusią stworzy możliwości rozwoju gospodarki Zimbabwe i potencjału eksportowego / V. Matveev // [Zasoby elektroniczne]. - - 2019. - URL: <https://www.belta.by/economics/view/sotrudnichestvo-s-belarusiju-dast-vozmozhnosti-dlja-razvitiia-ekonomiki-i-eksportnogo-potentsiala-333049-2019/>.

¹⁸¹ Matveev, V.V. Opracowywane są nowe kontrakty na dostawę białoruskiego sprzętu w Zimbabwe (w języku rosyjskim) / V. Matveev // [Electronic Repečsurs]. - - 2019. - URL: <https://www.belta.by/economics/view/prorabatyvajutsja-novye-kontrakty-na-postavku-beloruskoj-tehniky-v-zimbabwe-333019-2019/>.

¹⁸² Negocjacje z prezydentem Zimbabwe Emmersonem Mnangagwa [Zasoby elektroniczne]. - - 2019. - URL: http://president.gov.by/ru/news_ru/view/ofitsialnyj-vizit-prezidenta-respubliki-zimbabwe-emmersona-mnangagvy-20303/

sformułowano propozycje. Mówią oni w szczególności o wspólnych projektach "w rolnictwie, medycynie, inżynierii i tworzeniu instrumentów, energetyce"¹⁸³.

Mówiąc o zamiarach stron dotyczących rozwoju współpracy w dziedzinie edukacji, należy od razu wspomnieć o podpisanym w styczniu 2019 roku memorandum o współpracy między Ministerstwem Edukacji Białorusi a Ministerstwem Szkolnictwa Wyższego, Nauki i Technologii Zimbabwe, które dotyczy współpracy w dziedzinie specjalistycznego szkolnictwa średniego, wyższego, nauki i technologii. Należy zaznaczyć, że "podobne memoranda w swoich dziedzinach współpracy zostały zawarte z udziałem Białoruskiego Uniwersytetu Państwowego i Republikańskiego Instytutu Kształcenia Zawodowego Białorusi"¹⁸⁴. Pojawienie się tych dokumentów jest podyktowane tym, że "rozwojowi stosunków handlowych i gospodarczych między Białorusią a Zimbabwe powinno towarzyszyć odpowiednie szkolenie"¹⁸⁵. Statystyki mówią, że dziś na białoruskich uczelniach wyższych studiuje tylko sześciu studentów z Zimbabwe. Jest oczywiste, że w najbliższej przyszłości może i powinno być ich znacznie więcej. Umowa o wzajemnym uznawaniu dokumentów edukacyjnych przez Białoruś i Zimbabwe, przygotowywana dziś przez strony, powinna przyczynić się do takiej dynamiki.

Jak widać, zakres stosunków partnerskich między Białorusią a Zimbabwe znacznie się rozszerzył w ciągu ostatnich kilku lat, co stawia pilną kwestię powołania białorusko-białoruskiej komisji międzyrządowej ds. współpracy handlowej i gospodarczej w praktycznej płaszczyźnie agendy stosunków dwustronnych, która mogłaby "lepiej stymulować realizację planów"¹⁸⁶. Należy założyć, że rok 2019 będzie punktem wyjścia dla działań tej tak bardzo potrzebnej dziś formacji.

¹⁸³ Białoruś i Zimbabwe planują utworzenie komisji ds. współpracy w dziedzinie nauki i technologii [Zasoby elektroniczne]. - - 2019. - URL: <https://www.belta.by/special/society/view/belarus-i-zimbabwe-planirujut-sozdat-komissiju-po-sotrudnichestvu-v-nauke-i-tehnologijah-333035-2019/>.

¹⁸⁴ Białoruś i Zimbabwe podpisały pakiet dokumentów dotyczących współpracy w różnych dziedzinach [Zasoby elektroniczne]. - - 2019. - URL: <https://www.belta.by/politics/society/view/belarus-i-zimbabwe-podpisali-paket-dokumentov-o-sotrudnichestve-v-raznyh-sferah-333033-2019/>.

¹⁸⁵ Białoruś i Zimbabwe przygotowują umowę o wzajemnym uznawaniu dokumentów edukacyjnych [Zasób elektroniczny]. - - 2019. - URL: <https://www.belta.by/special/society/view/belarus-i-zimbabwe-gotovjat-soglashenie-o-vzaimnom-priznanii-dokumentov-ob-obrazovanii-333074-2019/>.

¹⁸⁶ Negocjacje z prezydentem Zimbabwe Emmersonem Mnangagwą [Zasoby elektroniczne]. - - 2019. - URL: http://president.gov.by/ru/news_ru/view/ofitsialnyj-vizit-prezidenta-respubliki-zimbabwe-emmersona-mnangagvy-20303/

FOR AUTHOR USE ONLY

**More
Books!**

yes
I want morebooks!

Buy your books fast and straightforward online - at one of world's fastest growing online book stores! Environmentally sound due to Print-on-Demand technologies.

Buy your books online at
www.morebooks.shop

Kaufen Sie Ihre Bücher schnell und unkompliziert online – auf einer der am schnellsten wachsenden Buchhandelsplattformen weltweit! Dank Print-On-Demand umwelt- und ressourcenschonend produziert.

Bücher schneller online kaufen
www.morebooks.shop

KS OmniScriptum Publishing
Brivibas gatve 197
LV-1039 Riga, Latvia
Telefax: +371 686 20455

info@omniscryptum.com
www.omniscryptum.com

OMNIScriptum

FOR AUTHOR USE ONLY